

Er is zoveel meer dan de Josti-band

Een onderzoek voor poppodium Duycker naar het creëren van muziekactiviteiten voor mensen met een IVB

Verwijzingen voorblad:

Afbeelding 1. United by Music (z.d.). *Evenementen foto's* [website]. Opgevraagd op 20 februari 2016 van <http://www.unitedbymusic.nl/fotos.html>

Afbeelding 2. CV de Meerbonken (2016). *Dinnershow* [Facebook]. Opgevraagd op 20 februari 2016 van https://www.facebook.com/CVdeMeerbonken/?hc_location=ufi

Naam student	Mex de Haan
Studentnummer	12058149
Opdrachtgevende organisatie	Podiumorganisatie Haarlemmermeer: afdeling Duycker
Opdrachtgever	Sjors van der Vlugt
Plaats	Hoofddorp
Hogeschool	De Haagse Hogeschool
Faculteit	Faculteit Sociaal Werk & Educatie
Studie	Culturele en Maatschappelijke Vorming
Studiejaar	4
Jaar	2015-2016
Begeleiders HHS	Mieke Klaver, Huub Sibbing & Sanne Barkhuysen
Beoordelaar HHS	Marianne Ardewijn
Datum	24-5-2016

Poppodium Duycker te Hoofddorp, heeft een verzoek tot dit onderzoek gedaan in verband met het willen faciliteren van nieuwe doelgroepen en de opdracht die zij vanuit de gemeente Haarlemmermeer en het bestuur van het cultuurgebouw, waar het podium in gevestigd is, gekregen heeft. Deze opdracht vanuit de gemeente is voortgekomen uit de ombuigingen en bezuinigingen die de gemeente op cultuur doet door de decentralisatie van het Rijk.

De onderzoeksvraag luidt *‘Welke muziekactiviteiten kan Duycker ontwikkelen voor mensen met een licht verstandelijke beperking om hen zodoende te stimuleren in hun maatschappelijke participatie?’* om tot een antwoord voor deze vraag te komen is er onderzoek gedaan naar de effecten van muziek op mensen met een licht verstandelijke beperking. Interviews gedaan met vergelijkbare poppodia om te kijken of zij iets doen voor de doelgroep en de cultuurnota's van de gemeenten van deze podia geanalyseerd. Daarnaast is er met professionals die met mensen met een licht verstandelijk beperking werken gesproken over de elementen waar muziekactiviteiten aan moeten voldoen om aan te sluiten op de doelgroep en of er mogelijkheden zijn binnen het huidige aanbod van Duycker.

De belangrijkste resultaten die bij deelvraag één naar voren zijn gekomen, zijn dat muziek een goede *tool* blijkt te zijn om verschillende doelstellingen te bereiken. Aspecten als het verbeteren van communicatie- en sociale vaardigheden, de verschillende waarden van popmuziek, stressvermindering, het creëren van een gevoel van veiligheid en plezier en het bevorderen van participatie blijken belangrijke onderwerpen te zijn als het gaat om het effect van muziek op mensen met een LVB.

Bij deelvraag twee bleken de poppodia die gekozen waren als onderzoeksgroep geen van allen de doelgroep specifiek te faciliteren. Hierbij was de voornaamste reden dat zij de focus leggen op de opdracht van de gemeente om een cultureel aanbod te leveren. Naar aanleiding van een analyse van de cultuurnota's van de gemeenten van deze poppodia bleek het faciliteren van de doelgroep wel te passen bij de wensen van de gemeenten, echter leggen de gemeenten deze vraag niet bij hun poppodia. Het ontbreken van een educatie-afdeling bij poppodia wordt in dit hoofdstuk aangekaart, waarbij er aangegeven wordt waarom cultuureducatie belangrijk is en waarom het wel degelijk zou passen bij een poppodium om educatieve programma's te ontwikkelen.

Voor deelvragen drie en vier zijn er interviews afgenomen met LVB-professionals van Ons Tweede Thuis, MEE en De Beul. Deze professionals hebben aan de hand van een aantal topics inzichtelijk gemaakt waar rekening gehouden moet worden voor de doelgroep bij het ontwerpen en uitvoeren van activiteiten. De onderwerpen die aan bod komen zijn: de grootte van de groep, het tijdstip en de duur van de activiteit, financiële aspecten en speciale begeleiding. Daarnaast hebben zij inzichtelijk gemaakt welke opties er binnen het huidige aanbod van Duycker aanwezig zijn voor de doelgroep. Hieruit bleek de voornaamste conclusie te zijn dat er veel mogelijk is en het vooral een kwestie van toetsen is.

Het antwoord op de hoofdvraag wordt eigenlijk pas geconcretiseerd in de aanbevelingen van het rapport, doordat het een vraag is die zich richt op 'welke activiteiten'. Wel kan er gesteld worden dat muziekactiviteiten weldegelijk kunnen bijdragen aan de maatschappelijke participatie vergroten van mensen met een LVB. De aanbeveling die mogelijk het best aansluit op de hoofdvraag is een educatief muziekprogramma ontwikkelen voor de doelgroep, dit omdat cultuureducatie projecten

drempelverlagend kunnen werken. Met deze projecten kan de angst van het onbekende waar de doelgroep mee te kampen heeft aangepakt worden en hen mogelijk stimuleren in hun culturele- en daarbij maatschappelijke participatie. Andere aanbevelingen zijn, het aanbieden van een dansavond en het doen van verder onderzoek waarbij de doelgroep betrokken wordt.

Na vier jaar aan De Haagse Hogeschool CMV te hebben gestudeerd is dit dan het laatste wat ik zal inleveren. Ondanks dat het afstuderen in het begin wat hobbelig verliep, door het niet vinden van een opdrachtgever, moeite hebben met een concreet idee voor een onderzoek te formuleren en pas redelijk laat een duidelijke doelgroep te hebben, ben ik heel erg blij met wat ik heb mogen onderzoeken. Het was voor mij heel leerzaam, interessant en vooral leuk om hier onderzoek naar te doen. Vanaf het begin van de opleiding lag mijn voorkeur al bij de sector kunst en cultuur, en in de loop van de jaren ben ik van bruggetje tussen deze sector en educatie gaan houden. Het hierin afstuderen zie ik dan ook als zeer waardevol. Bij muziek heeft mijn hart altijd al gelegen dus het is fijn om hier iets mee te kunnen en mogen doen binnen de studie.

Via deze weg wil ik allereerst Duycker bedanken, jullie hebben me laten zien dat, wat Sjors altijd zegt, een netwerk zo belangrijk is in ons vak. Dankbaar ben ik dat ik weer bij jullie terecht kon, in eerste instantie wilde ik iets nieuws maar nu ik er op terug kijk is het eigenlijk juist prettig geweest dat ik me al op mijn plek voelde bij Duycker waardoor het proces voor mij een stuk relaxter verliep dan als ik ook nog een nieuwe organisatie helemaal had moeten leren kennen. Van Duycker wil ik Sjors nog even in het bijzonder bedanken. Bedankt voor de begeleiding als ik die nodig had, voor het hart onder de riem steken en me weer vertrouwen in mezelf geven als ik dit even niet meer had en door de bomen het bos niet meer zag.

Van de HHS wil ik mijn begeleiders bedanken, Sanne, Mieke en Huub. Bedankt voor de positiviteit en de besprekingen waar ik in eerste instantie niet veel aan dacht te hebben die vervolgens heel waardevol bleken te zijn. Ook mijn fijne begeleidingsgroepje wil ik bedanken, jullie zorgden er voor dat ik wat meer kon relativiseren en soms gewoon voor wat ontspanning op de dinsdagochtend. Door jullie was het afstuderen zeker geen eenzaam traject.

Thuis heb ik ook zoveel steun zitten dat ik hun natuurlijk niet mag vergeten. Mijn ouders en broer, bedankt dat jullie me geholpen hebben waar het kon, al was het alleen mee denken of juist zeggen dat ik even moest stoppen en mijn hoofd moest leegmaken. Mama heel erg bedankt voor het helpen met die verschrikkelijke verbatims uitschrijven, een hels karwei als je geen dyslexie hebt maar met nog erger. Mijn lieve vriendinnetjes bedankt voor het zorgen voor de nodige afleiding en het begrip. Anouk wil ik hierbij nog even in het bijzonder bedanken, bedankt dat je mijn “Nederlandse-taal-nazi” wilde zijn, zoals we dat noemde. Met mijn dyslexie is het schrijven van zo’n mega stuk niet al te makkelijk en hoewel ik me toch aardig red is het heel fijn om een beste vriendin/gevoelsmatige zus, te hebben die super is met de Nederlandse taal, bedankt juffie!

De mensen waar ik interviews bij heb mogen afnemen: Marja Limburg-van den Boom, Marion Droomers, Gerie Mellema, Linda van der Aar, Gijs Heijnis, Leontine de Reede, Bert Dondorff, Erik Delobel en Paulus Brugman. Heel erg bedankt voor jullie tijd, enthousiasme, het helpen meer inzicht te krijgen en het meedenken.

Verder iedereen die ik vergeet, die op welke manier dan ook mij heeft geholpen met deze laatste loodjes, bedankt!

Nog even een korte toelichting van de titel:

“Er is zoveel meer dan de Josti-band” (Mellema, persoonlijke communicatie, 2016) is een deel van een citaat uit één van de interviews. Deze titel leek zeer toepasselijk omdat men vaak meteen aan de Josti-band denkt als ik het over mijn onderzoek heb, maar we kunnen zoveel meer met deze mensen doen en voor hen betekenen blijkt uit dit onderzoek.

Ik hoop dat u als lezer het net zo leuk en interessant vindt als ik, veel leesplezier!

Samenvatting	3
Voorwoord	5
1. Inleiding – Vanwaar dit onderzoek?	9
1.1. Aanleiding	9
1.2. Opdrachtgevende instelling	10
1.3. Probleemanalyse	11
1.4. Doelstelling	14
1.5. Probleemstelling (hoofd- en deelvragen)	15
Hoofdvraag	15
Deelvraag 1	15
Deelvraag 2	15
Deelvraag 3	15
Deelvraag 4	15
1.6. Methodologie	15
1.6.1. Onderzoeksgroep	16
1.6.2. Onderzoekstechnieken	16
1.7. Leeswijzer	17
2. Onderzoeksresultaten – Het effect van muziek	18
2.1. Mensen met een LVB	18
2.2. Effect van muziek	19
2.3. Samenvattende conclusie	22
3. Onderzoeksresultaten – Wat doen de concullega's?	24
3.1 Poppodia	24
3.1.1. Gebr. De Nobel	24
3.1.2. P3	25
3.1.3. Hedon	25
3.1.4. Bibelot	26
3.2. Interviews	26
3.3. Gemeentelijk cultuur-/popbeleid	27
3.3.1. Leiden	27
3.3.2. Purmerend	28
3.3.3. Zwolle	29
3.3.4. Dordrecht	30
3.4. Educatie en cultuurparticipatie	31
3.5. Samenvattende conclusie	33
4. Onderzoeksresultaten – De LVB-professionals en het wiel van de Vraag	34
4.1. De professionals	34
4.1.1. MEE	34
4.1.2. Ons Tweede Thuis	35
4.1.3. De Beul	35
4.2. Five Wheel Drive-concept	35
4.3. Het wiel van de Vraag – De doelgroep	36
4.4. Praktische informatie	38

4.4.1. Grootte van de groep	38
4.4.2. Het tijdstip en de duur van de activiteit	38
4.4.3. Financiële aspecten	39
4.4.4. Speciale begeleiding	40
4.5. <i>Samenvattende conclusie</i>	41
5. Onderzoeksresultaten – Wat is er mogelijk? Het wiel van Spel	42
5.1. <i>Huidig aanbod Duycker</i>	42
5.2. <i>Voorbeelden uit de interviews</i>	43
5.2.1. Artquake workshop: Beats on Barrels.	43
5.2.2. Artquake workshop: Live Music Experience met Bazz.	44
5.2.3. Artquake Workshop: Producing.	45
5.2.4. Clever sessions	45
5.2.5. Rollerdisco	46
5.2.6. Theaterproject	46
5.3. <i>Samenvattende conclusie</i>	47
6. Conclusie en Discussie	49
6.1. <i>Conclusie</i>	49
6.2. <i>Discussie</i>	50
7. Adviesrapport	53
7.1. <i>Inleiding</i>	53
7.1.1. Wat betekent het voor Duycker	53
7.2. <i>Educatief muziekprogramma</i>	54
7.2.1. Kortstondige activiteiten cyclus	54
7.2.2. Langdurige activiteiten cyclus	56
7.2.3. Overige aanbevelingen wat betreft zowel het langdurige als het kortstondige project	57
7.3. <i>Dansavond</i>	58
7.4. <i>Verder onderzoek</i>	59
Literatuurlijst	61

Dit document is het onderzoeksrapport van het afstudeeronderzoek van Mex de Haan. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Poppodium Duycker, dit podium is gevestigd te Hoofddorp. In dit eerste hoofdstuk is er allereerst te lezen wat de aanleiding was voor de opdracht. Waarna er informatie over Poppodium Duycker gegeven wordt. In de derde paragraaf is er een probleemanalyse geschreven voor de opdracht vanuit Poppodium Duycker, hierin wordt onder andere gekeken naar de oorsprong van het probleem en de waarde van popmuziek en popcultuur. Ook wordt hier de doelgroep waar het onderzoek zich op heeft gericht bepaald. Vervolgens wordt de doelstelling beschreven, waarbij wordt aangegeven wat voor producten er voort gekomen zijn uit het onderzoek. Na deze doelstelling komt de probleemstelling, in deze paragraaf zijn de hoofd- en deelvragen geformuleerd van het onderzoek. Daarnaast wordt er in paragraaf zes de methodologie beschreven, waarin wordt aangegeven op welke manier dit onderzoek is uitgevoerd. Tot slot wordt er een leeswijzer voor de rest van het document gegeven.

1.1. Aanleiding

Poppodium Duycker, hierna benoemd als 'Duycker', heeft de opdracht gekregen vanuit de centrale Raad van Bestuur van het Cultuurgebouw om binnen haar producten te zoeken naar aanknopingspunten binnen het sociaal domein. Oftewel culturele activiteiten met een maatschappelijke lading. Duycker ziet dit niet slechts als opdracht, maar ook als kans, gezien veel evenementen naast hun culturele aard reeds een maatschappelijke functie hebben. Daarnaast biedt dit mogelijkheden om nieuwe sociaal zwakkere doelgroepen maatschappelijk te versterken in hun maatschappelijke en culturele leven en nieuwe activiteiten te ontplooien. Duycker wilt graag meer maatschappelijk geladen activiteiten ontwikkelen voor doelgroepen zoals mensen met een beperking en ouderen.

Zoals al aangegeven werd is dit, naast dat Duycker dit zelf graag wilt, ook een vraag vanuit de centrale Raad van Bestuur van het Cultuurgebouw, die te kampen hebben met de veranderingen binnen de gemeente Haarlemmermeer (Van der Vlugt, 2015).

De gemeente Haarlemmermeer heeft voor 2017/2018 bezuinigen van 2,5 miljoen (om de extra zorgtaken te bekostigen) én 'ombuigingen' van 3 tot 3,5 miljoen binnen het 'sociaal domein' afgekondigd. Dit komt door de verschuivingen van taken van het Rijk naar de gemeenten op het gebied van zorg, welzijn en sociale zaken. Het Rijk voorziet volgens de gemeente in onvoldoende mate in bekostiging van deze extra taken, waardoor zij zich genooddacht zien om de additionele middelen binnen de eigen (subsidie)begroting te vinden. Van deze 2,5 miljoen bezuinigingen wordt er 1 miljoen toegeschreven aan het Cultuurgebouw. Deze bezuiniging wordt voornamelijk op centraal organisatorisch niveau toegepast, waardoor de culturele producten min of meer buiten schot blijven (Van der Vlugt, 2015).

Daarnaast heeft het Cultuurgebouw de opdracht gekregen om binnen haar brede palet aan cultureel-maatschappelijke activiteiten te zoeken naar mogelijkheden om waar mogelijk bij te dragen aan de 3 tot 3,5 miljoen euro aan 'ombuigingen' richting het sociaal domein. Vandaar ook de opdracht aan de organisaties die onder het cultuurgebouw vallen, waaronder Duycker (Van der Vlugt, 2015). Aangezien Duycker subsidies nodig heeft om voor haar doelgroepen programma's te blijven programmeren en uitvoeren, zijn subsidies een belangrijk gegeven.

Dit alles heeft er voor gezorgd dat Duycker vraag had naar onderzoek over deze thematiek. Duycker verwacht na afronding van het onderzoek de onderzoeksresultaten en het daaruit voortgekomen adviesrapport. In dit adviesrapport zal staan hoe Duycker haar aanbod kan aanpassen of vernieuwen om aan te sluiten op het sociaal domein (Van der Vlugt, 2015).

1.2. Opdrachtgevende instelling

Duycker is een relatief jonge organisatie, zij bestaan pas sinds 2010. De organisatie bestaat uit het label Duycker en Artquake. Onder het label Duycker worden concerten, festivals, dancefeesten, open podia, jamsessies en café concerten georganiseerd. Deze evenementen worden gericht op popmuziek liefhebbers. Hierbij gaat het voornamelijk om volwassenen (18+), tevens hebben zij binnen het aanbod ook familieprogramma's als 'Familie Duycken', waar zelfs de allerkleinsten aan kunnen deelnemen. Artquake is het label voor jongeren, namelijk middelbare scholieren. Artquake was voor de oprichting van Duycker al jaren actief in de gemeente Haarlemmermeer en hebben een grote naamsbekendheid die zij vooral gegenereerd hebben door de scholentours. Artquake is in 2010 bij Duycker gevoegd. Naast feesten voor jongeren verzorgt Artquake ook workshops die de focus leggen op talentontwikkeling op gebied van kunstdisciplines als dans, zang, graffiti et cetera. Ook organiseert Duycker met het label Artquake jaarlijks feesten voor alle basisschoolleerlingen in de gemeente Haarlemmermeer. Naast deze twee labels beschikt Duycker ook over een Café, ook hier worden wekelijks programmeringen verzorgd (Zwaans, 2010).

In 2014 fuseerde Duycker met de burens, namelijk schouwburg de Meerse, zij vormden vanaf dat moment de organisatie: Podiumorganisatie Haarlemmermeer. Dit jaar vond er wederom een fusie plaats, ditmaal met het gehele cultuurgebouw. Het cultuurgebouw bestaat uit: Duycker, De Meerse, de bibliotheek en Pier-K (een activiteiten centrum dat workshops en lessen verzorgt op het gebied van kunst en cultuur). Ondanks deze ontwikkelingen blijft Duycker als min of meer zelfstandig podium draaien met een eigen organisatie, met de merken Duycker en Artquake (Van der Vlugt, 2015).

Momenteel zien de missie en visie van Duycker er als volgt uit:

Duycker is het centrum voor popmuziek en jongerencultuur in de regio Haarlemmermeer. Duycker levert een herkenbare bijdrage aan de lokale en regionale culturele infrastructuur en is daarom de plek voor een breed publiek wat van muziek en cultuur houdt. Het podium biedt een gevarieerd programma aan van cultuur, populaire muziek en lifestyle evenementen. Ook is er oog en hart voor talent wat gefaciliteerd wordt met het verhuur van de oefenruimtes en een aanbod voor talent coaching. Duycker profileert zich wat dit betreft als productiehuis, waar gecreëerd en gepresenteerd wordt en waar talent kan leren en experimenteren binnen het merk Artquake. Duycker wilt zich de komende jaren ontwikkelen tot het regionale centrum voor popmuziek en jongerencultuur om zo een verbindende schakel te kunnen zijn tussen muziek, educatie en jongerencultuur. Daarmee willen zij een belangrijke bijdrage leveren aan de levendigheid van de gemeente Haarlemmermeer. Dit zouden zij het liefst in samenwerking doen met andere organisaties. De betaalde en niet-betaalde medewerkers en bestuur ziet Duycker als het gezicht en het kloppende hart van de organisatie (Zwaans, 2010).

Deze missie en visie zullen dit jaar aangepast worden, dit doordat het podium nu al meer dan vijf jaar open is en een missie en visie niet iets statisch is, maar met de tijd mee verandert. Naast de bestaansperiode heeft de fusie natuurlijk ook invloed op de manier van handelen en de ideeën achter het handelen van Duycker. Hier kan dit onderzoek ook aan bij dragen.

1.3. Probleemanalyse

“Omdat muziek inspireert, je kan laten huiveren en ontroeren. De verbeelding aanspreekt en creativiteit ontwikkelt. En ons ongelooflijk veel schoonheid en plezier biedt. In een taal die we allemaal kunnen verstaan” (Bussemaker, 2015b).

Minister Bussemaker laat met dit citaat al merken hoe belangrijk muziek eigenlijk is. Muziek is onderdeel van populaire cultuur. Populaire cultuur is van essentieel belang in het leven van mensen. Film, televisie en (pop)muziek dragen bij aan het vormen van het referentiekader. Daarnaast kan men zich door middel van stijl, zoals vrijetijdsbesteding, kleding en muziek, onderscheiden (Diep, z.d.).

Volgens Hoogleraar Tom ter Bogt is muziek maatschappelijke smeerolie en heeft het daardoor betekenis in het totale sociale terrein (Zoutman & de Groot, 2013). Daarnaast is de belangrijkste betekenis van de popsector volgens Gerard van Klaveren de sociale verbinding. Deze verbinding vindt plaats tussen verschillende leeftijdsgroepen en maatschappelijke stromingen. Ook heeft popmuziek een belangrijke rol in het vertalen van maatschappelijke thema's (Zoutman & de Groot, 2013). Deze uitspraken kunnen onderverdeeld worden in de vier waarden van pop waar over geschreven wordt in het document 'de waarde van pop' van Zoutman en de Groot (2013). De vier waarden van pop zijn volgens dit document: de culturele waarde, de participatie waarde, de waarde van talentontwikkeling en de economische waarde.

Zoutman en de Groot (2013) geven aan dat popmuziek en popcultuur kleur geven aan het culturele klimaat in gemeenten en dat pop daarom aandacht verdient in het gemeentelijke en provinciale kunst- en cultuurbeleid. Daarnaast is het een identiteitsdrager voor alle leeftijdscategorieën zoals al eerder beschreven werd. Doordat popmuziek overal is (als je in de winkel loopt hoor je het vaak, op radio en tv, tijdens de pauze bij sommige theatervoorstellingen) is het sterk verweven met het dagelijks leven (Zoutman & de Groot, 2013). Ook in het privéleven van veel mensen speelt muziek een belangrijke rol; 80 procent van de Nederlanders luistert in de auto muziek en vindt het prettig om muziek aan te hebben tijdens het werken (Tepaske, Groenestein, Spangenberg & Schoemaker, 2010). Men luistert muziek alleen, maar ook gezamenlijk. Naast luisteren speelt bijna een half miljoen Nederlanders een instrument of zingt. Muziek is veelzeggend; het zegt niet alleen wat over de schrijver van de muziek of de uitvoerde artiest maar ook over een land of een gebeurtenis, hierdoor zit muziek vol met cultuur. Tevens ligt de culturele waarde in het feit dat muziek een belangrijke rol in de cognitieve en sociale ontwikkeling van jonge mensen speelt, wat invloed heeft op de maatschappij (Zoutman & de Groot, 2013). Dit laatste is een aspect wat niet alleen past bij het culturele domein maar ook bij het sociale, doordat muziek invloed heeft op de ontwikkeling jonge mensen en daarbij de maatschappij.

Volgens Zoutman en de Groot (2013) heeft popmuziek een grote participatiewaarde, dit komt doordat bijna iedereen er wel een binding mee heeft. Een groot publiek wordt bereikt met popmuziek, van alle leeftijden, sociale klassen en culturen. Het is daardoor een perfect instrument om participatie te bevorderen. Op een bijna logische wijze legt de popsector verbanden met andere sectoren en dat maakt popmuziek tot een goed middel om mensen te laten kennismaken met andere culturele uitingen. Ook kan popcultuur helpen met het emanciperen van bevolkingsgroepen. Door de grote variatie van het aanbod binnen de popsector wordt de aantrekkingskracht vergroot en het zorgt voor een gevoel van *ownership* bij inwoners van een gemeente voor een podium of festival. Ook zijn poporganisaties belangrijke leerscholen waar vrijwilligers hun vaardigheden en talenten kunnen ontplooien (Zoutman & de Groot, 2013). Men kan tevens zijn/haar vaardigheden en talenten ontplooien als vrijwilliger in andere domeinen dan het culturele. Vrijwilligerswerk is er namelijk in vele vormen en in verschillende domeinen (de Gast, Hetem & Wilbrink, 2009). Ook zijn sommige vormen van vrijwilligerswerk domein-overkoepelend; bij Duycker zijn er bijvoorbeeld vrijwilligers die moeilijk mee komen in de samenleving door een

beperking of stoornis, officieel gezien zijn zij een doelgroep voor het sociale domein, maar zij werken aan hun problematiek in het culturele domein. Doordat vrijwilligerswerk een veilige omgeving kan bieden, kunnen mensen met een problematiek of stoornis, maar ook mensen zonder, werken aan het (weer) opbouwen van dagritme, ontwikkelen van zelfvertrouwen en het oefenen van sociale vaardigheden is (de Gast et al., 2009).

Het ontwikkelen en ontplooien van vaardigheden en talenten door middel van vrijwilligerswerk maakt een brug naar de derde waarde, waar Zoutman en de Groot het hebben over de waarde van pop (2013), de waarde van talentontwikkeling. Voor veel gemeenten is talentontwikkeling een belangrijk thema binnen het cultuurbeleid. Bij talentontwikkeling is het belangrijk dat er in de buurt een levendig live-circuit aanwezig is, waar muzikanten kunnen optreden en organisaties die de muzikanten kunnen begeleiden op zakelijk en artistiek vlak. Workshops en coaching-trajecten om muzikanten zakelijke bagage mee te geven, competities, showcases en festivals worden veelal door poporganisaties georganiseerd. Hierdoor kan talent uit de regio zich presenteren aan publiek en muziekindustrie. Goede oefenruimten en productiefaciliteiten is voor talenten belangrijk om zich te ontwikkelen (Zoutman & de Groot, 2013). Niet alleen poppodia zijn een goede plek voor talentontwikkeling, ook buiten het culturele domein wordt talentontwikkeling veelal gestimuleerd. Meestal wordt er bij talentontwikkeling meteen gedacht aan toptalent, zoals begaafde muzikanten (Reinsch, 2013). Talentontwikkeling kan zich echter ook richten op talent wat een persoon in staat stelt om een waardevol lid te worden van de maatschappij. Bij jongerenwerk kan er bijvoorbeeld talentontwikkeling gebruikt worden om het beste uit jongeren te halen en hun potentie maximaal te benutten (Witte, 2012).

De vierde en tevens laatste waarde die wordt beschreven door Zoutman en de Groot (2013) is de economische waarde. De popsector levert namelijk een belangrijke bijdrage aan de lokale economie. Door het grote bereik wat popmuziek heeft, komen er veel bezoekers op de programmeringen af, die voor en na hun bezoek ook op andere plekken in de gemeente hun geld uitgeven. Om deze reden is een actieve popsector dan ook belangrijk voor de lokale werkgelegenheid in gemeenten (Zoutman & de Groot, 2013).

Deze waarden zijn allen terug te vinden in poppodia. In Nederland zijn er ongeveer 75 gespecialiseerde poppodia (Zoutman & de Groot, 2013). 56 van deze poppodia zijn aangesloten bij de Vereniging Nederlandse Poppodia en –Festivals. Duycker is hier één van. Naast deze gesubsidieerde poppodia zijn er ook nog grote commerciële podia in Nederland zoals de Heineken Music Hall en de Ziggo Dome. Ook worden er regelmatig popconcerten geprogrammeerd in theaters en concertzalen (Zoutman & de Groot, 2013). Poppodia hebben grotendeels hun wortels in jongerencentra en ‘zelforganisaties’. In de jaren ’70 en ’80 zijn in Nederland vanuit de jongerencentra vele clubs ontstaan die zich ontwikkelden tot professionele podia voor (pop)concerten. Vanaf de jaren ’90 is de popsector flink gegroeid en geprofessionaliseerd (Zoutman & de Groot, 2013). Bij poppodia spelen gemeenten een grote rol, zij zijn over het algemeen de belangrijkste financiers van de bouw en vaak ook de belangrijkste subsidienten van de poppodia (Zoutman & de Groot, 2013). Het aandeel subsidies van de podia die zijn aangesloten bij de VNPF is gemiddeld 28%. Naast subsidies halen poppodia hun inkomen uit de kaartverkoop, besloten verhuur en horeca (Zoutman & de Groot, 2013).

Poppodia krijgen subsidie omdat zij bijdragen aan de bovengenoemde waarden (talentontwikkeling, economie, participatie en cultuur), daarnaast leveren zij een bijdrage aan de ontwikkeling van de popmuziek in Nederland door optredens van (nieuwe) Nederlandse bands te stimuleren. Dit draagt bij aan de kwalitatieve ontwikkeling van de Nederlandse popmuziek, op een gezonde economische basis en daarnaast leveren zij een structurele bijdrage aan een stabiel circuit van podia voor de presentatie van divers aanbod van Nederlandse popmuziek (Fonds Podiumkunsten, z.d. a). Een andere reden dat poppodia subsidie ontvangen, is dat popmuziek een middel is voor stadspromotie

en de popsector een multicultureel platform is waar integratie van bevolkingsgroepen als vanzelf wordt bewerkstelligd (Lagendijk & Zoutman, 2006).

Voor Duycker zijn subsidies dan ook van groot belang. Het podium is gevestigd in, en krijgt dan ook subsidie van, de gemeente Haarlemmermeer. Deze gemeente is de derde gemeentelijke economie van Nederland. Amsterdam en Rotterdam bevinden zich op plekken één en twee. De gemeente staat zo hoog door Schiphol en de vele ondernemers. Als het om culturele gemeenten gaat scoort de gemeente echter een stuk lager, ondanks het grote culturele aanbod (Houben, Vinkenburg, Booi, Wijn, Bruggert, Prent & Kok, 2014).

Ondanks dat gemeente Haarlemmermeer zo'n hoge economische status heeft, heeft ook zij te maken met de bezuinigingen, die door veranderingen op Rijksniveau te weeg worden gebracht. Deze veranderingen, namelijk de decentralisatie, vonden begin vorig jaar plaats. De decentralisatie vond plaats op de volgende gebieden: de Participatiewet, de persoonlijke verzorging en begeleiding uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de jeugdhulp inclusief jeugdbescherming (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2013 & Van den Berg, 2013). Dit alles heeft grote gevolgen op lokale gemeenten en daarmee organisaties, waaronder poppodia. Er wordt namelijk van maatschappelijke organisaties en gemeenten verwacht de komende jaren steeds meer taken van het Rijk over te nemen. Om deze taken uit te voeren krijgen zij echter wel minder geld (Van den Berg, 2013). Waardoor gemeenten en organisaties flink worden uitgedaagd om deze taken uit te voeren en hun doelgroepen te blijven bieden wat zij nodig hebben. Naast het terugdringen van de kosten, is het doel van de decentralisatie om burgers meer verantwoordelijkheid te geven (Van den Berg, 2013).

Door deze veranderingen zullen organisaties dan ook op een andere manier te werk moeten gaan. Er zal uitgegaan moeten worden van wat mensen kunnen, de kracht van sociale netwerken, meer integraal werk, beter gebruik gemaakt worden van dichtbij zijnde voorzieningen, ruimte geven aan professionals en meer sturen op resultaat (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2013). Daarbij komt dat het hard nodig is dat instellingen samen gaan werken, hierdoor kunnen zij niet alleen inspelen op de verwachtingen van het publiek met vaardigheden en kennis van verschillende professionals. Ook kunnen ze hierdoor nieuw en ander publiek proberen te bereiken. Daarnaast kunnen zij zodoende van elkaar leren en wordt er voorkomen dat iedereen het wiel opnieuw moet uit vinden (Bussemaker, 2015a). Vooral voor culturele organisaties is het wijs om samen te werken met partners uit het sociaal domein, dit adviseerde Wethouder Erika Spil van gemeente De Ronde Venen in 2013 al met zicht op de komende decentralisatie. Zij verwachtte namelijk dat veel gemeenten een stuk meer zouden gaan bezuinigen op cultuur. Om deze reden is het voor culturele organisaties verstandig om zich niet alleen te profileren op het culturele domein maar ook op het sociale. De organisaties zullen moeten laten zien wat zij op sociaal gebied bijdragen. Een voorbeeld wat zij hiervoor gaf was een sociaal wijkteam te laten vestigen in de bibliotheek. (Van den Berg, 2013).

Samenwerking met organisaties uit het sociaal domein wordt al voorgesteld in het activiteitenplan van het Cultuurgebouw in Hoofddorp, waar Duycker onderdeel van is. Hierin staat dat de activiteiten van het Cultuurgebouw al een belangrijk onderdeel zijn van de algemene voorzieningen in de sociale basisinfrastructuur van gemeente Haarlemmermeer. Het Cultuurgebouw gaat voor 2016 haar programma op het gebied van het sociale domein innovatief verder ontwikkelen. Zij heeft al activiteiten en diensten voor kwetsbare groepen in de Haarlemmermeerse samenleving, maar in 2016 zullen deze aangesterkt worden. Naast het samenwerken van de organisaties van het Cultuurgebouw onderling, werkt het Cultuurgebouw ook samen met een aantal organisaties op verschillende gebieden zoals zorg, welzijn en sport. Deze organisaties en het Cultuurgebouw komen regelmatig samen onder de noemer 'Initiatiefgroep AWBZ-WMO' (Het Cultuurgebouw, 2015). Deze initiatiefgroep bestaat uit de volgende organisaties: Ons Tweede Thuis, RIBW, Roads, Spirit, Meerwaarde, Sportservice Haarlemmermeer, Stichting Thuiszorg Gehandicapten, MEE, GGZ en

Sociaal Team Nieuw-Vennep. Kijkend naar deze organisaties kan er gesteld worden dat drie van de tien organisaties zich bezig houden met mensen met een beperking, verstandelijk en/of lichamelijk. Om deze reden wordt er dan ook op hen ingezoomd en gekeken naar de waarde van muziek bij deze doelgroep.

Ons Tweede Thuis, één van de potentiële samenwerkingsorganisaties die al eerder benoemd werd, werkt met de doelgroep: mensen met een verstandelijke beperking, mensen met autisme en mensen met niet-aangeboren hersenletsel (Ons Tweede Thuis, 2014). Voor mensen met autisme is muziek een goed hulpmiddel omdat zij hierdoor kunnen leren hun emoties en gedrag beter te uiten (Studie Arena, z.d.). Mensen die een herseninfarct hebben gehad, kunnen door muziek hun spraak leren verbeteren (Studie Arena, z.d.). Ook zijn er studies die aanwijzen dat mensen die hun spraakvermogen verliezen door niet-aangeboren hersenletsel soms nog wel kunnen zingen en dat muziek als medicijn hiertegen ingezet kan worden (Thompson & Schlaug, 2015).

Muziek kan, zeker voor doelgroepen met minder communicatieve vaardigheden zoals mensen met een verstandelijke beperking een opening bieden om in contact te komen met de buitenwereld (Segers, z.d.). Daarnaast kan muziek voor mensen met ernstige meervoudige beperkingen bijdragen aan het bevorderen van de motorische, cognitieve, emotionele en sociale ontwikkeling (Ockelford, Welch & Zimmerman, 2002). Voor mensen met verstandelijke beperkingen kunnen muzieklessen een belangrijke bijdrage leveren aan hun ontwikkeling en de kwaliteit van hun bestaan (van Renne, 2009). Dit alles maakt duidelijk dat muziek op vele manieren mensen met een beperking kan helpen en ze indirect kan empoweren. Daarnaast kan muziek deze mensen natuurlijk ook veel plezier geven.

Uit een rapport van Het Netwerk Gewoon Meedoen (2012) blijkt dat mensen met een licht verstandelijke beperking nog onvoldoende in beeld zijn bij gemeenten en algemene voorzieningen, zoals welzijnswerk en voorschoolse opvang. De reden die hiervoor gegeven wordt is dat zij vaak niet als een persoon met een licht verstandelijke beperking herkend worden, bij mensen met een licht verstandelijke beperking is het vaak niet aan hun uiterlijk te zien dat zij een beperking hebben. Hierdoor worden zij vaak overschat, terwijl zij vaak een gebrek hebben aan sociale vaardigheden en probleemoplossend vermogen (Het Netwerk Gewoon Meedoen, 2012). Om deze reden wordt deze doelgroep juist in beeld gebracht in dit onderzoek.

1.4. Doelstelling

Het doel van het onderzoek was het ontwikkelen van muziekactiviteiten voor mensen met een licht verstandelijke beperking om hen in hun maatschappelijk participatie te stimuleren. Het onderzoek resulteert allereerst natuurlijk in een onderzoeksrapport waarin de onderzoeksresultaten te vinden zijn. Daarnaast is het definitieve eindproduct een adviesrapport geworden waarin concrete aanbevelingen voor muziekactiviteiten uitgewerkt zijn die Duycker kan gaan aanbieden aan de doelgroep.

Het gaat om muziekactiviteiten omdat muziek de specialiteit is van Duycker. Daarnaast is muziek een middel wat het zeer goed blijkt te doen bij de doelgroep, zoals al eerder werd beschreven in de probleemanalyse, muziek kan bijvoorbeeld helpen bij het versterken van de communicatieve vaardigheden van de doelgroep.

Dit sluit goed aan op het CMV-werkveld doordat CMV-professionals mensen ondersteunen en begeleiden bij het vormgeven van hun maatschappelijke en culturele leven (Van Ewijk, Spierings & Wijnen, 2012). Dit doen zij door programma's en projecten te ontwerpen en organiseren die mensen uitdaagt en in staat stelt deel te nemen aan het maatschappelijke en culturele leven (Van Ewijk et al., 2012).

Het onderzoek is actueel, omdat het een brug slaat tussen het culturele en sociale domein en daarbij twee sociaal werk professies namelijk, CMV en SPH. Met zicht op de verandering binnen De Haagse Hogeschool met betrekking tot de sociale opleidingen, namelijk de samenvoeging van de sociale opleidingen CMV, MWD en SPH, is de samenwerking tussen het culturele en sociale domein, wat met dit onderzoek bewerkstelligd zal worden, een mooie ontwikkeling.

1.5. Probleemstelling (hoofd- en deelvragen)

De aanleiding van het onderzoek is de wens van Duycker om activiteiten te ontwikkelen voor doelgroepen uit het sociaal domein. Dit is echter niet alleen een wens van Duycker, maar ook een vraag vanuit de gemeente Haarlemmermeer en het Centraal bestuur van het Cultuurgebouw, wat een gevolg is van de decentralisatie van het Rijk en de daarbij komende bezuinigingen en ombuigingen. In de probleemanalyse werd al duidelijk wat de waarde van muziek is, hoe de vraag van de gemeente en het bestuur tot stand is gekomen en welke doelgroepen vanuit het sociaal domein baat hebben bij muziek. Uit dit alles is de volgende hoofdvraag geformuleerd.

Hoofdvraag

Welke muziekactiviteiten kan Duycker ontwikkelen voor mensen met een licht verstandelijke beperking om hen zodoende te stimuleren in hun maatschappelijke participatie?

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn er een aantal deelvragen geformuleerd. De deelvragen zijn de volgende:

Deelvraag 1

Wat is er in de literatuur beschreven over het effect van muziek op mensen met een licht verstandelijke beperking?

Deelvraag 2

Wat doen soortgelijke culturele organisaties voor de doelgroep mensen met een licht verstandelijke beperking?

Deelvraag 3

Over welke elementen zullen de nieuwe muziekactiviteiten moeten beschikken om aan te sluiten op de doelgroep?

Deelvraag 4

Welke mogelijkheden zien samenwerkingspartners Ons Tweede Thuis, MEE en De Beul in het huidige aanbod van Duycker?

1.6. Methodologie

Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek, dit houdt in dat het onderzoek zich heeft gericht op niet-cijfermatige gegevens (Verhoeven, 2011). Voor deze vorm van onderzoek is gekozen omdat deze vorm het best bij de hoofd- en deelvragen past. Een andere vorm van onderzoek is kwantitatief onderzoek, dit houdt in dat het een cijfermatig onderzoek is, kijkend naar de deelvragen zal deze onderzoeksvorm niet aansluiten en dan ook geen mogelijkheden bieden voor het beantwoorden van de deelvragen en daarbij de hoofdvraag (Verhoeven, 2011). Voorbeelden van kwalitatieve onderzoeksmethoden zijn interviews, deskresearch, observaties, focusgroepen et cetera. In de voortzetting van deze paragraaf wordt de methodologie die gehanteerd is tijdens het onderzoek beschreven.

1.6.1. Onderzoeksgroep

Voor de uitvoering van het onderzoek is er een onderzoeksgroep gekozen, dit houdt in dat er een aantal personen of instanties geselecteerd is om naast de literatuur, bijvoorbeeld een beter beeld te helpen schetsen. Deze personen zijn gekozen aan de hand van de deelvragen, van hen werd er verwacht dat zij hulp konden bieden bij het beantwoorden van de deelvragen.

Voor de eerste deelvraag is er geen onderzoeksgroep gekozen, dit omdat de deelvraag beantwoord is aan de hand van literatuuronderzoek. Bij deelvraag twee is er gekozen voor een onderzoeksgroep bestaande de programmeurs van vier middelgrote poppodia, die aangesloten zijn bij de Vereniging Nederlandse Poppodia en –Festivals (VNPF). Hiervoor is gekozen omdat Duycker eveneens een middelgroot poppodium is wat bij de VNPF is aangesloten. Doordat zij aangesloten zijn bij de VNPF moeten deze poppodia allen aan dezelfde eisen voldoen en hebben zij dezelfde capaciteit met betrekking tot de bezoekers. Daarnaast is de keuze om de programmeurs van deze podia te spreken gemaakt met het idee dat zij zich bezig houden met het creëren van activiteiten en hierdoor het best kunnen vertellen wat zij zoal doen of gaan doen.

De uitgekozen organisaties zijn:

- Bibelot – Dordrecht
- Gebr. De Nobel – Leiden
- Hedon – Zwolle
- P3 – Purmerend

Deze podia zijn redelijk verspreid over het land en behoren allen tot een andere gemeente waardoor er ook gekeken kon worden naar het verschil in gemeenten.

Voor deelvragen drie en vier is er gekozen voor één onderzoeksgroep bestaande uit Ons Tweede Thuis, MEE en De Beul. De eerste twee zijn gekozen naar aanleiding van de, in het activiteitenplan van het Cultuurgebouw benoemde, 'Initiatiefgroep AWBZ-WMO', waar deze organisaties in zitten. Zij worden dan ook als samenwerkingspartners uit het sociaal domein gezien van het Cultuurgebouw waar Duycker in gevestigd is. Daarnaast is De Beul een samenwerkingspartner die niet in deze initiatiefgroep zit maar wel veel bij Duycker doet. Al deze organisatie werken daarnaast met de doelgroep. Binnen dit onderzoek is er in verband met de tijd die er voor dit onderzoek is, gekozen om niet direct met de doelgroep te spreken, doordat zij moeilijk te bereiken zijn, wat op korte termijn niet reëel is. Echter zijn de professionals van de genoemde organisaties als ambassadeurs van de doelgroep ingezet en hebben tegelijkertijd de stem van de professionals laten horen.

1.6.2. Onderzoekstechnieken

Bij dit onderzoek is er sprake van triangulatie, dit houdt in dat er verschillende onderzoekstechnieken gecombineerd worden (Verhoeven, 2011). Tijdens het onderzoek is er literatuuronderzoek gedaan en interviews gehouden met de benoemde onderzoeksgroepen. Het literatuuronderzoek is voornamelijk gebruikt bij de beantwoording van deelvraag één, daarnaast is het ook gedeeltelijk gebruikt bij de andere deelvragen. De interviews die gehouden zijn met de onderzoeksgroep zijn van half-gestructureerde aard geweest. Dit houdt in dat er vooraf een aantal topics is opgesteld die zorgden voor houvast, waardoor de belangrijkste aspecten gegarandeerd besproken werden en het vergemakkelijken van het vergelijken van interviews tijdens het coderen. Daarnaast is er aan de hand van de topics een aantal vragen geformuleerd die ingezet konden worden als een interview niet soepel verliep. De interviews zijn bijna allemaal gehouden op locatie om de deelname van de onderzoeksgroep te vergemakkelijken, tevens waren de interviews in een gesloten ruimte waardoor er geen afleidingen waren. Alleen de interviews die met de onderzoeksgroep van deelvraag twee zijn gehouden waren telefonisch, dit in verband met de verwachting dat deze interviews kortstondig zouden zijn en zij op grote afstand van elkaar zijn wat het afnemen van een interview tijdrovend zou maken, wat gezien de tijd van het onderzoek niet verstandig was. De interviews zijn allen uitgewerkt in verbatims en zijn terug te vinden in bijlage zeven. Verder is er meer informatie over het

literatuuronderzoek, de interviews, de data analyse en de betrouwbaarheid en validiteit te vinden in bijlage twee.

1.7. Leeswijzer

In dit hoofdstuk werd de organisatie beschreven, de aanleiding van het onderzoek en een probleemanalyse gegeven, de doelstelling en probleemstelling geformuleerd, en de methodologie van het onderzoek kort toegelicht. In de volgende hoofdstukken zullen de deelvragen van het onderzoek beantwoord worden, vervolgens zal er een algemene conclusie gegeven worden, en een aantal punten worden bediscussieerd. Hierna zullen de aanbevelingen voor Duycker gegeven worden naar aanleiding van het onderzoek en hierna volgt er een literatuurlijst volgens de APA-richtlijnen van Poelmans en Severijnen (2013). Na de literatuurlijst zal er een aantal bijlagen te vinden zijn namelijk de begrippenlijst, een verdiepende methodologie, de analyse van de cultuurnota van gemeente Haarlemmermeer, een beschrijving van de alle vijf de wielen van het Five Wheel Drive-concept, lijst met fondsen, de topiclijsten waarmee is gewerkt tijdens de interviews en de verbatims die voortgekomen zijn uit deze interviews.

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven die gevonden zijn bij het literatuuronderzoek wat voor deelvraag één: *‘Wat is er in de literatuur beschreven over het effect van muziek op mensen met een licht verstandelijke beperking?’* gedaan is. Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden wordt er allereerst meer informatie gegeven over de doelgroep, mensen met een licht verstandelijke beperking. Vervolgens zal er een aantal effecten van muziek op de mens gegeven worden die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen. In de conclusie wordt er tot slot een brug geslagen tussen beide onderwerpen, hierin wordt er gekeken naar en overeenkomsten tussen hetgeen waar mensen met een licht verstandelijke beperking mee te kampen hebben en de invloed die muziek op de mens kan hebben met betrekking tot deze onderwerpen.

2.1. Mensen met een LVB

Voordat er gekeken kan worden naar de effecten van muziek op mensen met een licht verstandelijke beperking, hierna benoemd als mensen met een LVB, is het van belang om de doelgroep wat nader toe te lichten. In de begripsafbakening, die te vinden is in bijlage één, is er aangegeven wat er onder mensen met een licht verstandelijke beperking wordt verstaan. In deze paragraaf wordt er wat dieper ingegaan op mensen met een LVB.

In Nederland is het aantal mensen met een verstandelijke beperking niet precies bekend, het gaat waarschijnlijk om zo’n 110.000 mensen met een LVB. De reden dat het precieze aantal mensen met een LVB niet bekend is komt deels doordat mensen met een LVB soms lastig zijn op te sporen, niet iedereen maakt namelijk gebruik van ondersteuning (de Klerk, Fernee, Woittiez & Ras, 2012).

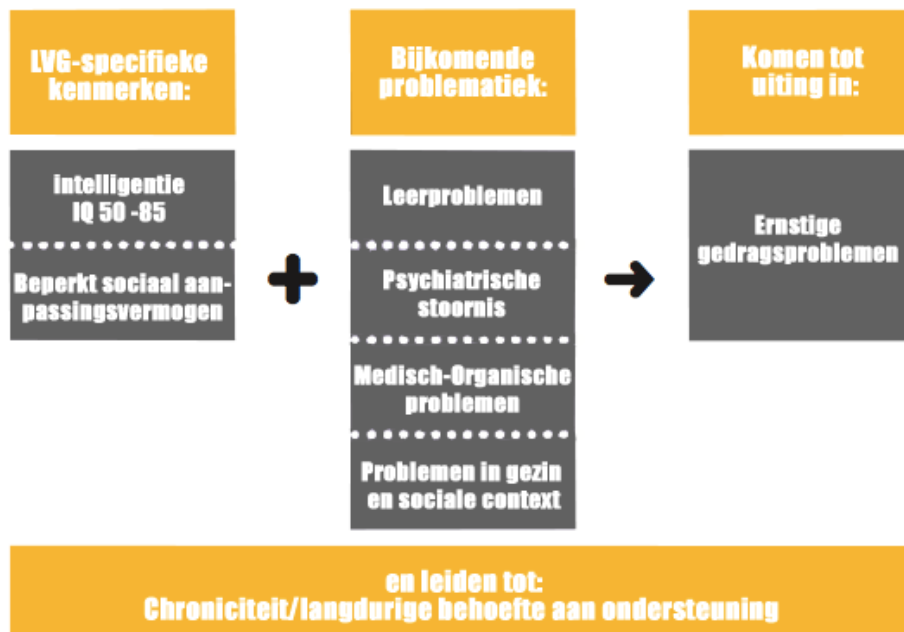
Mensen met een LVB kunnen zich meestal redelijk uitdrukken en kunnen in veel gevallen lezen en met geld omgaan. Hierdoor kunnen zij vrij zelfstandig in de samenleving participeren en kunnen ze redelijk goed leren om voor zichzelf te zorgen (Meulenkamp, Waverijn, Langelaan, van der Hoek, Boeije & Rijken, 2015). Ondanks dat mensen met een LVB redelijk mee komen in de maatschappij kunnen zij het onderhouden van contacten met anderen lastig vinden. Hierdoor zijn sommige mensen met een verstandelijke beperking voornamelijk afhankelijk van hun begeleiders (Smit & van Gennep, 2002).

Naast de mensen met LVB die zich redelijk kunnen redden in de samenleving is er ook een groep die dit niet zo goed kan. Deze groep mensen met een LVB heeft ondersteuning en begeleiding op gezette tijden nodig. In de probleemanalyse werd al aangegeven dat deze groep nog onvoldoende in beeld is bij gemeenten en algemene voorzieningen, zoals welzijnswerk en voorschoolse opvang. Daarbij werd aangegeven dat de reden hiervoor is dat de groep niet herkend wordt als iemand met een LVB doordat het niet aan hun uiterlijk te zien is. Hierdoor worden zij vaak overschat, terwijl zij vaak een gebrek hebben aan sociale vaardigheden en probleemoplossend vermogen. Daarbij komt dat mensen met een LVB het moeilijk vinden om zich in veel sociale situaties te redden en het vermogen missen om de reacties van anderen goed in te schatten (Het Netwerk Gewoon Meedoen, 2012). Dit zorgt er voor dat mensen met een LVB vaker stress ervaren dan mensen zonder verstandelijke beperking (de Witte, 2014 & Het Netwerk Gewoon Meedoen, 2012).

Stress blijkt veroorzaakt te worden door *arousal*, ofwel fysieke opwindings. Verhoogde *arousal* kan een positieve uitwerking hebben op het uitvoeren van gemakkelijke of vervelende taken, echter kan het nadelig zijn bij moeilijke taken waarvoor juist een goede concentratie nodig is (Luitjes & de

Zeeuw-Jans, 2011). Aangezien mensen met een LVB moeite hebben met bijvoorbeeld sociale vaardigheden en probleemoplossend vermogen missen is het niet ondenkbaar dat zij vaker situaties als moeilijk ervaren dan mensen zonder verstandelijke beperking en het verhoogde *arousal* niveau dan ook negatieve invloed op deze mensen kan hebben.

Regelmatig hebben deze mensen last van bijkomende problematiek dit kan bestaan uit leerproblemen, psychiatrische stoornis (zoals ADHD, autisme, depressie en gedragsstoornissen), medisch-organische problemen en problemen in gezin en sociale context, zoals hieronder in het LVG model van Versteegen en Moonen (2002) te zien is.

Afbeelding 2.1: LVG-Model – Versteegen & Moonen (2002)

Als er gekeken wordt naar de participatie van mensen met een LVB blijkt uit een onderzoek van Nivel (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) uit 2015 dat bijna een kwart (22%) van de mensen met een licht of matige verstandelijke beperking 'ergens naar toe zou willen gaan' (Meulenkamp et al., 2015). 36% van de mensen met een LVB onder de 65 jaar, die momenteel geen opleiding of cursus volgen, zou dit wel willen doen. Voorbeelden van cursussen die gegeven worden zijn een tekencursus, een computercursus of muzikles (Meulenkamp et al., 2015).

Een voorbeeld van iets doen met muziek voor mensen met een LVB is de stichting 'United by Music' (Stichting United by Music, z.d.). Deze stichting geeft mensen met een LVB die heel erg getalenteerd zijn op het gebied van muziek de kans om op te treden voor een groot publiek. Het doel hiervan is de integratie van mensen met een LVB te bevorderen en om hun kwaliteit van leven te verbeteren. (Stichting United by Music, z.d.). Muziek kan op deze manier een grote invloed hebben op het leven van mensen met een LVB. Echter, het gaat hier wel over de mensen die een muziek-talent hebben. Maar wat kan muziek dan betekenen voor mensen die niet per se getalenteerd zijn? In de volgende paragraaf wordt er dieper ingegaan op wat het effect van muziek op mensen kan zijn, hierbij wordt er nog niet specifiek gekeken naar mensen met een LVB maar naar de mens in het algemeen.

2.2. Effect van muziek

In de probleemanalyse werd al duidelijk dat muziek een grote rol speelt in het dagelijks leven van veel mensen. Naast dat veel mensen veel doen met muziek kan het ook veel zeggen over een persoon, aldus cultuurpsycholoog Tom ter Bogt. Uit zijn onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat de muziksmak veel zegt over iemands karakter. Iemand die van *urban* artiesten houdt, maakt waarschijnlijk graag een praatje en een fan van bands als The Gathering of Simple Minds zal

waarschijnlijk introvert maar nieuwsgierig zijn (Mulders, 2011). Tevens kan muziek volgens Ter Bogt en medeonderzoeker Loes Keijsers een goede graadmeter zijn als het gaat om puberaal wangedrag. Zo concluderen zij dat een brugklasser die naar tegendraadse muziek luistert, eerder probleemgedrag zal gaan vertonen als hij of zij 16 jaar is. Bij een kind wat naar bijvoorbeeld mainstream muziek luistert, zal dit minder snel het geval zijn (Keulemans, 2013). Naast dat muziek veel over een persoon zegt heeft het ook invloed op de mens, dit wordt in de rest van deze paragraaf nader toegelicht. Hierbij moet wel aangegeven worden dat er op dit gebied vooral veel onderzoeken zijn gedaan met kinderen, om deze reden zullen zij dan ook vaak benoemd worden.

Aan onderzoeken over de werking van kunst op de kwaliteit van leven, naar hoe kunst men gezonder kan maken en of dit überhaupt mogelijk is, is er zeker geen te kort. Volgens Mark Mieras, een wetenschapsjournalist die al jaren onderzoek doet naar dit onderwerp, zijn veel van deze onderzoeken op methodologisch gebied echter niet sterk. Mieras geeft, in een debat over kunst en gezondheid, georganiseerd door Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), aan dat er in 2012 zo'n 2200 onderzoeken naar dit onderwerp waren waarvan maar 11 betrouwbaar blijken te zijn. Deze onderzoeken bevestigden echter wel de positieve effecten van kunst op de vitaliteit van mensen (van der Leden, 2015).

Mieras geeft het voorbeeld van ouderen die actief aan kunst deelnemen of van kunst genieten. Deze ouderen blijken weerbaarder te zijn, minder medicijnen te gebruiken en minder vaak naar de dokter te gaan (van der Leden, 2015). Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het feit dat deelnemen aan culturele activiteiten mensen gelukkiger lijkt te maken en mensen helpt met gezond blijven. Ook gelukkige mensen blijken namelijk minder naar de dokter te gaan en langer te leven. Een kanttekening hierbij is echter wel dat gelukkig zijn je niet gezond maakt maar je gezond houdt, het is niet bewezen dat je beter kan worden door gelukkig te zijn (Mieras, z.d.).

In de voortgang van het debat benoemt Mieras vijf terreinen van kunst en gezondheid namelijk, *medical humanities*, *built environment*, *community art*, *art in hospitals* en *art therapists*. *Art therapists* blijkt van deze vijf het meest betrouwbaar te zijn qua onderzoeken. Het blijkt dat kunstzinnige therapie de weerbaarheid, vitaliteit, het vermogen om te herstellen en tegenslagen te overwinnen van patiënten verhoogt (van der Leden, 2015). Kunstzinnige therapie bestaat uit drie kunstvormen: 'muziek', 'beeldend', 'spraak en drama' (NVKToag, z.d.).

Muziektherapie blijkt veel voordelen te hebben voor bijvoorbeeld kinderen die moeite ervaren met horen, zien, bewegen, denken en reageren. Daarnaast kan het maken van muziek zorgen voor het gevoel van veiligheid en plezier bij kinderen die moeite hebben met het aangaan en tot stand houden van relaties met andere kinderen, volwassenen en hun omgeving (American Music Therapy Association, z.d.). Kinderen die veel te kampen hebben met dit soort sociale aspecten zijn kinderen met autisme, ook zij kunnen veel baat hebben bij muziektherapie. Bij deze kinderen kan er geholpen worden met het sociale gedrag, de communicatie en de cognitieve vaardigheden te verbeteren (Akse, Baerends, Broersen, van der Cruisen, Dijkstra, Esbach et al., 2006). Daarnaast kan muziektherapie bij kinderen met een ontwikkelingsstoornis tot een verbetering van de concentratie, communicatie, interactie, hechting en motorische vaardigheden leiden en helpen bij het leren zien van het grotere geheel (Akse et al., 2006).

Tevens blijkt uit een onderzoek van Aldridge, Gustorff en Neigebauer (1994) wat in het handboek muziektherapie (2006) wordt aangehaald, dat de kinderen die deelnamen aan actieve muziektherapie, ontwikkelingsdoelen bereikten die niet werden bereikt door hen die niet aan muziektherapie deelnamen. Het actief luisteren binnen een gestructureerde muzikale context bleek mogelijkheden te bieden voor het ontwikkelen van communicatievaardigheden. Daarbij zou de muzikale dialoog binnen de muziektherapie het mogelijk maken om ook buiten de therapie persoonlijke relaties te onderhouden. Als derde winst uit dit onderzoek bleken de kinderen de hand-

oogcoördinatie beter te ontwikkelen. De verzorgers van de kinderen die deelnamen aan het onderzoek waar dit alles uit blijkt, gaven aan dat voor zij vooral het meer kunnen genieten van hun kinderen en het begrijpelijker worden van wat hun kinderen deden zagen als de grootste winst van het onderzoek (Aldridge, Gustorff & Neigebauer, 1994, zoals beschreven in Akse et al., 2006).

Uit een onderzoek van Martina de Witte (2014), een onderzoeker aan het lectoraat 'zorg voor mensen met een verstandelijke beperking', blijkt het dat muziektherapie ook een goed middel is bij het behandelen van angst en spanning en voor stressreductie of stemmingsveranderingen. Dit komt omdat muziek *arousal*, hetgeen waar stress door veroorzaakt wordt, verlaagt (de Witte, 2014).

Naast de vijf terreinen benoemd Mieras ook vier theorieën over dit aspect tijdens het KNAW debat. Allereerst benoemd hij de trainingstheorie, uit deze theorie blijkt dat mensen die worden uitgedaagd om bijvoorbeeld te musiceren veel beter geestelijk ontwikkelen en hun functioneren van het geheugen meer wordt verbeterd dan bij reguliere geheugen oefeningen. Opvallend is wel dat het effect van passieve muziekbeoefening op gezondheid en gemoed net zo groot is als bij actieve beoefening (van der Leden, 2015).

De tweede theorie die Mieras benoemde is *attention restoration theory*, hierbij staat voorop dat kunst net als natuur iets doet met ons brein, en vooral het aandacht systeem. Fascinatie leidt ertoe dat we in ons brein de aandacht als het ware vasthoudt, hierdoor wordt er een soort rustpunt gecreëerd (van der Leden, 2015). Voor mensen met een lichamelijke beperking of spasme kan zo'n rustpunt veel effect hebben. Het blijkt namelijk dat relaxatie, wat door onder andere muziek gestimuleerd wordt, een belangrijk aspect is bij het bevorderen van flexibiliteit en de ontspanning van spieren. Daarnaast kan muziek deze mensen helpen bij het verbeteren van spraak en communicatie vaardigheden en schijnt het hen zelfverzekerder te kunnen maken en hen motiveren in hun interactie met anderen (American Music Therapy Association, z.d.).

Daarnaast benoemde Mieras de *polyvegal theory*, deze theorie gaat om netwerken in het brein die sociaal vermogen verbinden met het hart. Deze verbindingen stimuleren de geestelijke weerbaarheid (van der Leden, 2015). Bij muziek kan deze geestelijke weerbaarheid tevens gestimuleerd worden doordat het als middel gebruikt kan worden om de ontwikkeling van mensen op gebied van cognitieve, motorische, emotionele, perceptuele en sociale ontwikkeling te stimuleren (Sze & Yu, 2004 & Travis, 2012). Deze ontwikkeling is tevens terug te vinden in popmuziek en popcultuur. In de probleemanalyse werd al ingegaan op de vier waarden van pop waar Zoutman en de Groot (2013) over schrijven in de publicatie 'De waarde van pop'. Deze waarden zijn de culturele waarde, de participatie waarde, de waarde van talentontwikkeling en de economische waarde. Zoutman en de Groot (2013) benoemen de sociale en cognitieve ontwikkelingen bij de eerste waarde, namelijk de waarde van cultuur. Zij geven aan dat deze ontwikkelingen indirect invloed hebben op de maatschappij, omdat muziek personen kan vormen.

Bij de tweede waarde geven Zoutman en de Groot (2013) aan dat popmuziek een grote participatiewaarde heeft doordat iedereen er wel binding mee blijkt te hebben. Hierdoor kan het een perfect instrument zijn om participatie te bevorderen en mensen kennis te laten maken met andere culturele uitingen. Daarnaast zit de participatie waarde ook in het gegeven dat poporganisaties belangrijke leerscholen zijn waar vrijwilligers hun vaardigheden en talenten kunnen ontplooien (Zoutman & de Groot, 2013).

De waarde van talentontwikkeling is de derde waarde, bij talentontwikkeling binnen poporganisaties wordt voornamelijk gedacht aan oefenruimtes, productiefaciliteiten, workshops en coachingstrajecten voor muzikanten (Zoutman & de Groot, 2013). Echter, talentontwikkeling kan zich ook richten op talent welke een persoon in staat stelt om een waardevol lid te worden van de

maatschappij. Bij jongerenwerk kan er bijvoorbeeld talentontwikkeling gebruikt worden om het beste uit jongeren te halen en hun potentie maximaal te benutten (Witte, 2012).

De vierde en tevens laatste waarde die wordt beschreven is de economische waarde. De popsector levert namelijk een belangrijke bijdrage aan de lokale economie. Door het grote bereik van popmuziek komen er veel bezoekers op de programmeringen af, die voor en na hun bezoek ook op andere plekken in de gemeente hun geld uitgeven. Om deze reden is een actieve popsector dan ook belangrijk voor de lokale werkgelegenheid in gemeenten aldus Zoutman en de Groot (2013).

In het artikel '*therapy as empowerment*' wordt hoogleraar van gezondheid, Daveson (2001) aangehaald. Zij geeft aan dat sommige aspecten van muzikale interactie gezien kunnen worden als intrinsieke empowerment, aangezien musiceren als een activiteit vraagt om actieve participatie van de deelnemers en wederkerige ervaring kan bewerkstelligen. Volgens Daveson zou muziek gebruikt kunnen worden als individuele of psychologische empowerment, maar het kan ook een deel vormen van een empowerment proces op groeps- en maatschappelijke niveau. Muzikale vaardigheden en vermogens blijken mensen namelijk in staat te stellen om te participeren in cultuur en de maatschappij (Rolvsvjord, 2004).

Narrative default mode network is de laatste theorie die Mieras benoemt, bij deze theorie staat de kracht van verhalen centraal. In kunst kan je jezelf herkennen, geeft Mieras aan, kunst gaat namelijk over mensen. Dankzij kunst kun je zoeken naar de beste versie van jezelf, daarom is kunst betekenisvol voor mensen wanneer het leven tegenzit (van der Leden, 2015). Een voorbeeld hiervan is dat bij het verwerken van verdriet tijdens bijvoorbeeld een rouwproces, het zingen van bekende muziek heel waardevol kan zijn voor de mensen die te kampen hebben met het verlies van een naaste, als deze nummers verlies en verdriet als een onderliggend thema hebben (Slivka & Magill, 1986).

Jezelf herkennen in kunst kan nog meer gestimuleerd worden door zelf kunst te maken. Het schrijven van muziek blijkt communicatie en verbale deelname van kinderen te vergroten. Tevens kan het bespelen van muziekinstrumenten helpen bij kinderen die teruggetrokken, angstig zijn of het ongemakkelijk vinden om zichzelf te uiten (Slivka & Magill, 1986).

Mieras geeft aan dat de vier benoemde theorieën als leidraad kunnen dienen om de positieve effecten van kunst beter te kunnen aantonen en de samenleving ermee te laten zien waarom er vooral niet bezuinigd mag worden op de kunsten (van der Leden, 2015).

2.3. Samenvattende conclusie

Hoewel er weinig literatuur is over het effect van muziek op mensen met een licht verstandelijke beperking, is er over de twee onderwerpen los van elkaar wel veel informatie te vinden. De resultaten die bij beide onderwerpen naar voren zijn gekomen vertonen aanknopingspunten die er voor zorgen dat ze op een aantal vlakken met elkaar verbonden kunnen worden, waardoor het effect wat muziek op mensen met een LVB kan hebben als nog inzichtelijk gemaakt kan worden.

Het eerste verband wat duidelijk zichtbaar wordt is dat muziek een middel kan zijn om communicatie- en sociale vaardigheden te verbeteren. Dit kan van grote waarde zijn bij mensen met een LVB omdat zij vaak moeite blijken te hebben met communicatie, sociale vaardigheden en het meekomen in de maatschappij. Daarbij komt dat zij vaak niet begrepen en overschat worden door hun medemens, verbeterde communicatie vaardigheden zouden hierbij van pas kunnen komen doordat zij zodoende zichzelf mogelijk makkelijker kunnen uitdrukken.

Daarnaast blijken mensen met een LVB veel last te hebben van stress, wat door *arousal* gestimuleerd wordt. Uit het deskresearch blijkt dat muziek *arousal*, en daarmee stress, maar ook angst kan verminderen.

Ook hebben veel mensen met een LVB moeite met het aangaan en in stand houden van relaties. De literatuur laat zien dat bij kinderen die hier last van hebben, muziek kan zorgen voor een gevoel van veiligheid en plezier. Wellicht is eenzelfde effect te verwachten bij mensen met een LVB.

Muziek is een goed middel om participatie van mensen te bevorderen, niet alleen omdat het zoals al eerder benoemd de sociale vaardigheden kan verbeteren maar ook omdat (pop)muziek de waarde van talentontwikkeling heeft. Talentontwikkeling richt zich op het talent van een persoon waardoor er gekeken wordt naar hoe er het beste uit iemand gehaald kan worden, wat hen in staat stelt om een waardevol lid van de maatschappij te worden. Daarnaast schijnen muzikale vaardigheden en vermogens mensen beter in staat te stellen om te participeren op zowel cultureel als maatschappelijk niveau.

Al met al kan er gesteld worden dat muziek een zeer bruikbare *tool* is om verschillende doelstellingen te bewerkstelligen, van sociale vaardigheden tot stressvermindering en van het creëren van een gevoel van veiligheid en plezier tot het bevorderen van participatie.

In het volgende hoofdstuk wordt er gekeken naar of andere poppodia al programma's hebben voor mensen met een LVB.

In dit hoofdstuk staat de vraag: *‘Wat doen soortgelijke culturele organisaties voor de doelgroep?’* centraal. Om hier achter te komen is er zowel desk- als fieldresearch gedaan. Bij het deskresearch is er gekeken naar websites van soortgelijke culturele organisaties, het cultuurbeleid van gemeenten en CMV literatuur. Voor de fieldresearch zijn er korte interviews gehouden met programmeurs van vier vergelijkbare poppodia namelijk: Gebr. De Nobel, P3, Hedon en Bibelot. Zowel bij de desk- als het fieldresearch is er bij de analyse van de instellingen en de gemeenten gebruik gemaakt van dezelfde aandachtspunten namelijk, bij de poppodia algemene informatie, de capaciteit, de status van het kernpodium en het aanbod voor specifieke doelgroepen. Bij de gemeenten is er bij het bestuderen van de cultuurnota's gekeken naar de grote lijnen van de nota's, hierin wordt er gefocust op cultuureducatie, de ruimte voor experiment, het aanspreken van nieuwe doelgroepen en samenwerkingen tussen verschillende domeinen.

3.1 Poppodia

De gekozen poppodia zijn allen aangesloten bij de Vereniging Nederlandse Poppodia en –Festivals (VNPF), dit is een organisatie die sinds november 1993 de collectieve belangen van de poppodia en –festivals van Nederland behartigt. Zij streven naar het bevorderen van popmuziek als podiumkunst, de professionalisering van de popsector en de ontwikkeling en verbreding van de programmering van poppodia en –festivals (VNPF, z.d. a). Tevens zijn deze poppodia net als Duycker middelgrote podia, wat inhoudt dat zij een capaciteit hebben tussen de 400 en 1000 bezoekers. In Nederland hebben we zo'n 21 middelgrote poppodia (VNPF, 2014). De vier gekozen poppodia liggen redelijk verspreid over het land, zoals te zien op afbeelding 3.1, en behoren allemaal tot een andere gemeente, hierdoor kan er goed gekeken worden naar de verschillen binnen gemeenten. Aan het eind van deze paragraaf wordt er aan de hand van een aantal punten overzichtelijk weer gegeven waar de verschillen en overeenkomsten te zien zijn in tabel 3.1: vergelijkend schema poppodia.

Afbeelding 3.1: Kaart NL poppodia

3.1.1. Gebr. De Nobel

Op 31 augustus 2013 sloot het poppodium van Leiden, het Leids Vrijtijdscentrum ofwel LVC, haar deuren. Hierdoor was Leiden haar poppodium kwijt (Gebr. de Nobel, 2014b). Echter, kwam hier een jaar later een nieuw podium uit voort namelijk, Gebr. De Nobel.

Gebroeders de Nobel, ook wel benoemd als muziekcentrum De Nobel, opende op 4 december 2014 haar deuren. De naam heeft het podium te danken aan het feit dat er in het pand waar zij zich gevestigd hebben vroeger werd geëxploiteerd door de familie de Nobel (Gebr. de Nobel, 2014a).

Volgens wethouder Robert Strijk is het podium een nieuwe aanwinst voor Leiden en de regio. Het poppodium is gevestigd in het centrum van Leiden achter een monumentale fabrieksgevel. Het pand is naar zeggen van Ruud Visser, directeur van Gebr. De Nobel 'te gek'. Het pand heeft aan de buitenkant een industriële look maar van binnen is het een modern gebouw. De grote zaal heeft een capaciteit van 750 bezoekers en de kleine zo'n 200 (Gemeente Leiden, 2014). Naast de zalen is er ook een foyer waar kleine optredens geprogrammeerd kunnen worden (Gebr. de Nobel, 2014c).

Gebr. De Nobel is door het Fonds Podiumkunsten erkend als Kernpodium met A-status (Fonds Podiumkunsten, z.d. b). Fonds Podiumkunsten is een cultuurfonds voor muziek, theater, muziektheater en dans in Nederland. Het Fonds geeft namens de Rijksoverheid ondersteuning aan alle vormen van professionele podiumkunsten (Fonds Podiumkunsten, z.d. c).

Om in aanmerking te komen voor subsidies van Fonds Podiumkunsten moet een podium allereerst een rechtspersoon zijn zonder winstoogmerk, een vereniging of stichting, die zowel artistiek als financieel verantwoordelijk is voor de programmering van een zaal met een capaciteit van minimaal 200 bezoekers (Fonds Podiumkunsten, z.d. b). Daarnaast moet er een verzoek ingediend worden, op basis van dit verzoek kan een podium aangewezen worden als kernpodium (Fonds Podiumkunsten, z.d. b). De statussen A, B of C zijn afhankelijk van de zaalcapaciteiten van het podium, per categorie geldt een minimum aantal te organiseren subsidiabele concerten (Fonds Podiumkunsten, z.d. b).

3.1.2. P3

Pop- en Cultuurpodium P3 is gevestigd aan de rand van het centrum van Purmerend. Op 31 maart 2006 opende P3 haar deuren voor het publiek. Voor regio Waterland is P3 hét centrum voor popcultuur en beschikt over twee popzalen. De grote zaal van het pand heeft een capaciteit van 800 bezoekers en de kleine zaal kan zo'n 300 bezoekers kwijt. Naast de popzalen heeft P3 ook een vlakke vloer theaterzaal met 130 zitplaatsen en vijf oefenruimtes, waar muzikanten, zowel beginnende als gevorderde zich kunnen storten op hun muziek. Naar eigen zeggen brengt P3 popmuziek in de breedste zin van het woord, hiermee bedoelen zij een gevarieerd programma met verschillende genres en artiesten van verschillende niveaus. Daarnaast programmeert P3 opkomend talent, genre overschrijdende muziek en dansavonden voor bijna alle leeftijden. In de theaterzaal ligt de programmering in de handen van Theater de Verbeelding (P3, 2015). P3 is bij Het Fonds Podiumkunsten een C-klasse Kernpodium, dit is hetzelfde als Duycker (Fonds Podiumkunsten, z.d. b).

3.1.3. Hedon

Hedon is een poppodium te Zwolle wat in 2013 verkozen werd tot Beste Poppodium van Nederland 2012, dit was voor hen de tweede keer dat zij het IJzeren Podiumdier in ontvangst mochten nemen (Hedon, z.d.). Het IJzeren Podiumdier wordt sinds 1997 jaarlijks uitgereikt door de VNPF. De winnaars worden door de leden van de vereniging gekozen door hen te laten stemmen. Een organisatie kan genomineerd worden door een uitgebreide aanbeveling van verschillende professionals binnen het live-circuit (VNPF, z.d. b). De prijs is voor verschillende categorieën te behalen, namelijk Beste Directeur, Beste Programmeur, Beste Festival, Beste Podium en Beste Marketeer. Ook in 2015 ontvingen ze bij Hedon het beeldje, ditmaal voor de categorie Beste Directeur (VNPF, z.d. b).

Na een verbouwing van 9 maanden opende Hedon in februari 2014 haar deuren weer. Zelf spraken ze bij Hedon over een 'vernieuwbouwing', dit omdat het pand grotendeels van de grond af weer werd opgebouwd (Zwolle tourist info, z.d.). Dit nieuwe pand bestaat uit een grote zaal, kleine zaal, zeven oefenruimtes, een grote foyer, een backstage bar en een rookruimte. Door de verbouwing is de grote zaal gegroeid tot een capaciteit van 850 bezoekers en de kleine zaal 200 (Hedon, 2014). Ook Hedon is een A-status kernpodium (Fonds Podiumkunsten, z.d. b).

3.1.4. Bibelot

Bibelot is een poppodium te Dordrecht. Zoals veel poppodia is ook Bibelot een stichting. Het Dordtse podium is het oudste ‘echte’ poppodium van Nederland. Het podium werd in 1967 opgericht beginnend in een zaaltje van een kerk. Na enkele jaren zijn zij verhuisd naar een voormalige rechtbank, waarna zij wederom verhuisde naar een kerk. In 2013 verhuisde het podium naar haar huidige locatie, het Energiehuis. Het Energiehuis is een voormalige elektriciteitscentrale uit 1905 aan de rand van het historische centrum van Dordrecht. In het Energiehuis zijn tevens ook schouwburg Kunstmin en Cultuurcentrum ToBe gevestigd. Bibelot beschikt in dit monumentale pand over de ‘*power stage*’ wat gezien kan worden als hun kleine zaal, deze heeft de capaciteit van 300 bezoekers en de ‘*mainstage*’ met een capaciteit van 800 bezoekers. Naast de zalen beschikt Bibelot over een muziekcafé wat de *poplounge* genoemd wordt (Energiehuis, z.d.). Net als Gebr. De Nobel en Hedon is Bibelot een kernpodium met de A-status (Bibelot, z.d.).

Poppodium	Duycker	Gebr. De Nobel	P3	Hedon	Bibelot
Gemeente	Haarlemmermeer	Leiden	Purmerend	Zwolle	Dordrecht
Open sinds	2010	December 2014 (voortgekomen uit LVC wat in augustus 2013 haar deuren sloot)	Maart 2006	1973 (verbouwt, heropend in februari 2014)	1967
Soort podium (volgens VNPF)	Middelgroot	Middelgroot	Middelgroot	Middelgroot	Middelgroot
Capaciteit (grote en kleine zaal)	750 en 250	750 en 200	800 en 300	850 en 200	800 en 300
Kernpodium status (volgens Fonds Podiumkunsten)	C	A	C	A	A

Tabel 3.1: Vergelijkend schema poppodia

3.2. Interviews

Uit de interviews met de programmeurs bleek dat geen van de gekozen podia een programmering heeft voor de doelgroep, mensen met een LVB. Opvallend is dat velen niet eens aan de doelgroep denken. Aangezien zij niets met deze doelgroep bleken te doen werd er verder gevraagd naar andere soorten doelgroepen, die als maatschappelijk zwakker beschouwd kunnen worden, voorbeelden die hiervoor werden gegeven waren ouderen, Alzheimer patiënten, mensen met een lichamelijke beperking en jongeren. Ook voor dit soort doelgroepen bleken niet alle poppodia iets specifiek te doen. De meesten gaven aan een regulier aanbod te hebben waar jongeren en ouderen bijvoorbeeld onder kunnen vallen, maar voor hen zijn er geen specifieke programma's (Brugman, Dondorff, Delobel & de Reede, persoonlijke communicatie, 2016). Gebr. De Nobel blijkt wel bezig te zijn met specifieke doelgroepen als studenten en 40/50-plussers, en voor jongeren zijn zij aan het onderzoeken of frisseesten in het aanbod zullen passen. Daarnaast is Gebr. De Nobel bezig met het brainstormen over een aanbod wat de programmeur *gay friendly* noemt en zich dan ook richt op de LHBT-gemeenschap (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel en Transgender) (de Reede, persoonlijke communicatie, 11 april 2016).

Bij Hedon en P3 bleken ze wel al een specifieke programmering te hebben voor jongeren, en Hedon ook voor kinderen. Dit jongerenaanbod bestaat bij P3 uit frisseesten voor jongeren van 12 tot 16 jaar (Brugman, persoonlijke communicatie, 25 maart 2016). Voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar hebben zij tegenwoordig een summier aanbod, deze doelgroep valt wel onder de schoolfeesten die gehouden worden maar een specifiek aanbod hebben zij niet meer, dit heeft te maken met de

veranderingen in de alcoholwet vanaf 1 januari 2014 (Trimbos instituut, z.d.). Verder hebben zij echter dezelfde insteek als Gebr. De Nobel en Bibelot, namelijk een algemeen aanbod waar iedereen aan kan deelnemen.

Hedon blijkt echter een bijzonder poppodium te zijn, zij vallen namelijk onder het sociaal domein (Delobel, persoonlijke communicatie, 24 maart 2016). Dit komt doordat Hedon onderdeel is van Stichting Travers in Zwolle, deze welzijnsorganisatie heeft verschillende afdelingen waaronder ‘stad en cultuur’ waar Hedon onder valt. Zij hebben dan ook programma’s voor jongeren en kinderen, zoals het begeleiden van jongeren bij het schrijven van teksten door een rapper, om hen zodoende ‘van de straat te houden’. Daarnaast hebben zij in samenwerking met Doornijk, de afdeling kinderopvang van Travers, bijvoorbeeld babyconcerten die zij via de kinderopvang kunnen promoten. Zij leggen de focus op jongerenwerk, wat de oorsprong van poppodia is zoals in de probleemanalyse al werd beschreven. Mensen met een verstandelijke beperking blijken echter niet in de expertise van de organisatie te zitten en is dan ook nooit een optie geweest (Delobel, persoonlijke communicatie, 24 maart 2016).

De redenen die gegeven werden voor het niet creëren van een aanbod voor doelgroepen als mensen met een LVB, Alzheimer patiënten en lichamelijk beperkten zijn hieronder weergegeven in tabel 3.2.

Reden voor geen aanbod voor specifieke doelgroepen	Poppodium
Valt niet onder de expertise van de organisatie	Hedon
Focussen op de opdracht van de gemeente, dit valt daar niet onder	P3, Bibelot, Gebr. De Nobel

Tabel 3.2: Reacties programmeurs

Opvallend is dat de opdracht van de gemeente de meest voorkomende reden blijkt te zijn (Brugman, Dondorff, Delobel & de Reede, persoonlijke communicatie, 2016). Hier gaat veel tijd, geld en energie in zitten waardoor er niet eens gedacht kan worden aan specifieke programma’s voor dit soort bijzondere doelgroepen. Dit is ook opvallend omdat Duycker juist de opdracht van de gemeente heeft gekregen om als culturele instelling ook eens te kijken naar het sociale domein. Om deze reden zal er in de volgende paragraaf gekeken worden naar het cultuurbeleid van de gemeenten waarin deze poppodia gevestigd zijn.

3.3. Gemeentelijk cultuur-/popbeleid

In deze paragraaf wordt er van elke cultuurnota een analyse gegeven in de vorm van een samenvatting aan de hand van de opgestelde richtlijnen. Er wordt gefocust op cultuureducatie, de ruimte voor experiment, het aanspreken van nieuwe doelgroepen en samenwerkingen tussen verschillende domeinen. Tevens is de analyse van de cultuurnota van gemeente Haarlemmermeer, waar Duycker in gevestigd is, in bijlage drie terug te vinden. De gehele nota is niet relevant bij de beantwoording van deelvraag twee, echter, kan er wel een vergelijking met de andere steden inzichtelijk gemaakt worden. Aan het eind van de paragraaf wordt deze vergelijking weergegeven in tabel 3.3: vergelijkend schema cultuurnota’s gemeenten.

3.3.1. Leiden

In de cultuurnota 2012-2018 van Leiden wordt het belang van cultuur aangegeven, zo wordt er verwezen naar een onderzoek van Motivaction (2007) waarin staat dat 92 procent van de Nederlandse bevolking cultuur als belangrijk ervaart. Verder wordt er in het document beschreven dat cultuur een intrinsieke waarde heeft, door actief zelf de kunsten te beoefenen, reflectief door te kijken of te luisteren naar cultuur. Daarnaast heeft cultuur ook een extrinsieke waarde, het draagt namelijk bij aan het bruisende klimaat in een stad en zorgt voor kleur en sfeer (Gemeente Leiden, 2012).

In de cultuurvisie voor 2012-2018 worden een aantal doelen benoemd, de eerste die benoemd wordt is ‘Leiden waarborgt haar brede en diverse cultuuraanbod’ hiervoor wilt gemeente Leiden een

breed aanbod over verschillende kunstdisciplines, waaronder muziek, stimuleren. Het aanbod moet naast divers qua kunstdisciplines ook divers zijn wat betreft de mensen die het aantrekt, van cultuur-minner tot iemand die er geen ervaring mee heeft. Daarbij wilt Leiden dat er naast het traditionele aanbod, wat de stad eerst vooral had, innovatie en experiment de ruimte geven (Gemeente Leiden, 2012).

Bij het tweede doel 'Leiden verbetert haar cultuuraanbod met (pop)muziek en film' wordt Gebr. De Nobel benoemd onder het kopje 'met welke activiteiten?' Hierbij staat dat door de bouw van het nieuwe podium een bredere programmering mogelijk wordt. Daarbij wordt er in de subsidievoorwaarden door de gemeente een bredere programmering en het bereiken van een bredere doelgroep als eis opgenomen (Gemeente Leiden, 2012).

Doel acht is voornamelijk voor dit onderzoek een zeer interessant doel, 'cultuur gaat partnerschappen aan met andere sectoren'. Dit doel heeft de gemeente opgesteld omdat zij willen dat cultuur meer waarde heeft voor de stad visa versa. Zij willen dit onder andere door de culturele sector te vragen een aantrekkelijker partner te zijn voor en meer te werken met andere sectoren, waaronder zorg- en welzijnssector. En daarbij ook andersom deze sector uit te nodigen om met de culture sector samen te werken en coproducties te maken (Gemeente Leiden, 2012).

Bij doel negen gaat het allereerst om cultuureducatie, de gemeente vindt het belangrijk dat kinderen en jongeren al vroeg kennis maken met kunst, erfgoed en media. Daarbij vinden zij cultuureducatie essentieel voor zowel persoonlijke ontwikkeling als voor de creativiteit van de samenleving als geheel. Daarnaast kan het zorgen voor sociale binding en aan onderling cultureel begrip. En tot slot biedt het culturele organisaties de mogelijkheid om zich bekend te maken bij hun toekomstige publiek en daarbij hun waarde voor de maatschappij zichtbaar te maken (Gemeente Leiden, 2012).

3.3.2. Purmerend

De cultuurnota van gemeente Purmerend is redelijk gedateerd, deze nota komt namelijk uit mei 2006. Eventuele beleidsontwikkelingen heeft de gemeente in het maatschappelijke beleidskader opgenomen (van Dijk, persoonlijke communicatie, 22 april 2016). Echter geldt deze nota nog wel als richtlijn voor het cultuurbeleid in de gemeente. Deze nota is vooral een kadernota, die gebaseerd is op de keuze van de gemeenteraad voor een maatschappelijke benadering van cultuur met ruimte voor vernieuwing en experiment.

Purmerend heeft naar eigen zeggen geen imago als cultuurstad. Wel is een groot deel van de bevolking op verschillende manieren actief op het gebied van cultuur. Dit kan zijn als vrijwilliger bij een culturele instelling of festivals, als bezoeker van culturele producties of als actieve amateurkunst beoefenaar. Tevens deed in 2006 het onderwijs een steeds groter beroep op de culturele instelling als het gaat om kunst- en cultuureducatie. Onder de culturele instellingen van Purmerend was er toentertijd al een grote wil en enthousiasme om een goed product te leveren, dit ondanks dat de financiën, het personeel en de ruimte steeds vaker belemmeringen waren. De culturele instellingen in Purmerend werkten in 2006 al veel samen, deze samenwerkingen stonden voornamelijk in het teken van kunst en cultuureducatieprojecten (Gemeente Purmerend, 2006).

De missie die Purmerend in de nota geeft is: *"Purmerend wil een inspirerend knooppunt (centrum, kruispunt, marktplein) zijn waar mensen hun creativiteit, kennis, handelsgeest en vaardigheden samenbrengen. Samenwerking en uitwisseling staan hierin centraal. Dit doen wij door partijen fysiek bij elkaar te brengen, samen te werken, maar ook door te zorgen voor de juiste fysieke faciliteiten en voorwaarden."* (P. 19, Gemeente Purmerend, 2006).

Een ambitie van gemeente Purmerend op het gebied van cultuur is dat cultuur zichtbaar, tastbaar en bereikbaar wordt. Daarmee willen zij een goede culturele infrastructuur realiseren waardoor de

burger de culturele ontplooiing aangeboden kan krijgen die zij vraagt. Ook het toegankelijk maken van het cultuuraanbod voor verschillende doelgroepen door te streven naar diversiteit en toegankelijkheid is hierbij een belangrijk aspect (Gemeente Purmerend, 2006).

Het toen nog nieuwe pop en cultuurpodium P3 zou een belangrijke speler worden in het culturele veld. Volgens de gemeente moet een startende culturele instelling met een voor Purmerend grotendeels nieuw aanbod de kans krijgen om een goede positie te veroveren. De gemeente geeft aan dat tijd en een redelijke ondersteuning vanuit hun hier belangrijk bij zijn. Daarbij wordt er aangegeven dat de podiumkunsten een divers aanbod voor alle leeftijden en op verschillende locaties moeten realiseren en het vernieuwend en verassend moet zijn maar ook voldoen aan de vraag vind de gemeente van groot belang (Gemeente Purmerend, 2006).

In de nota wordt er vooruitgeblikt op 2015, volgens de nota is kunst en cultuur in 2015 een levendig onderdeel van het Purmerendse leefklimaat (Gemeente Purmerend, 2006). Er wordt aangegeven dat kunst en cultuur een belangrijk deel van vrijetijdsbesteding is binnen verschillende sectoren. Het schijnt te stimuleren en inspireren in situaties waarin zorg en mens voorop staan. Door deelname aan culturele activiteiten blijven ouderen namelijk langer actief en door middel van kunstprojecten worden er vaardigheden aan jongeren aangeleerd. De gemeente vindt dan ook dat de relatie tussen kunst en cultuur en andere beleidsterreinen steeds belangrijker wordt. In de beleidsontwikkeling wilde de gemeente dat er gekeken werd waar dit elkaar kan versterken zodat het aanbod van verschillende domeinen meer divers zou worden en breder kon worden ingezet. Hierbij geven zij aan dat cultuur onderwijs spannend maakt, recreatie rijker maakt, toerisme stimuleert, wonen aantrekkelijker maakt en nieuwe perspectieven schept. Tevens geeft de gemeente aan dat kunst en cultuur ook betekenis kan hebben voor de zorgsector wat niet alleen een rol in de tijdsbesteding van ouderen of gehandicapten betekent maar via cultuurprojecten kan bijvoorbeeld een bijdrage worden geleverd aan nieuwe kansen voor ontspoorde jongeren (Gemeente Purmerend, 2006).

3.3.3. Zwolle

Zwolle is momenteel bezig met een nieuwe cultuurnota wat naar verwachting in april in college komt geeft beleidsadviseur cultuur Daphne de Vries aan (de Vries, persoonlijke communicatie, 13 april 2016). Op het moment is de cultuurnota 2011-2014 nog van kracht.

In deze nota geeft gemeente Zwolle aan dat cultuur belangrijk is voor de integrale ontwikkeling in de gemeente. De verbinding tussen mensen en het versterken van verbindingen tussen mensen, organisaties en gemeente is het uitgangspunt van het collegeakkoord 2010-2014. Hierbij is het belangrijk dat eenieder de kans krijgt zijn of haar kwaliteiten te ontwikkelen en te gebruiken. De gemeente wil ruimte geven aan initiatieven en duurzame ontwikkeling bevorderen (Gemeente Zwolle, 2010).

In de nota wordt er gekeken naar participatie. Kijkend vanuit het maatschappelijk effect gaat participatie volgens de gemeente om persoonlijke groei, sociale cohesie, burgerschap en een goed leefklimaat. Gezien vanuit de opgaven voor de culturele organisaties wilt de gemeente dat het gaat om educatie, vergroting van het publieksbereik onder Zwollenaren en inspelen op wijken (Gemeente Zwolle, 2010).

In de nota wordt het belang van cultuureducatie benoemd, de gemeente geeft aan dat alle jeugd van de gemeente bereikt kan worden door deze vorm van educatie via het onderwijs aan te bieden (Gemeente Zwolle, 2010).

Culturele instellingen als Odeon de Spiegel, Hedon, Fundatie, Stedelijk Museum en het Historisch Centrum Overijssel, instellingen met een regionale betekenis, hebben de opdracht hun publieksbereik onder inwoners van Zwolle te verbreden. Volgens de gemeente vraagt dit om een specifieke

gerichtheid op mensen die nu nog niet vanzelf bij deze instellingen over de drempel komen (Gemeente Zwolle, 2010).

Het blijkt dat amateurkunst een belangrijke bijdrage levert aan de participatie doelstelling van Zwolle. Dit doordat een groot deel van de amateurkunstbeoefenaars tot het publiek behoort die regelmatig professionele kunstuitingen bezoekt. Ook bereiken zij met hun eigen kunst een groot publiek. Tevens blijkt amateurkunst de sociale cohesie van een wijk, een groep of een stad te vergroten (Gemeente Zwolle, 2010).

De beoogde maatschappelijke effecten van de gemeente binnen deze cultuurnota zijn persoonlijke groei, sociale cohesie, burgerschap en een goed leefklimaat. Van de organisaties wordt cultureel ondernemerschap gevraagd, gerichte samenwerking met elkaar en andere partners, en speciale aandacht voor bepaalde wijken. Andere partners zijn bijvoorbeeld het welzijnswerk, maar ook de creatieve opleidingen in de stad zijn belangrijke bondgenoten (Gemeente Zwolle, 2010).

3.3.4. Dordrecht

Op het moment is gemeente Dordrecht nog bezig met de formulering van een nieuw cultuur(educatie)beleid, de reeds verlopen nota van 2011-2014 is echter wel nog richtinggevend voor het gemeentelijk beleid van Dordrecht (Beunke, persoonlijke communicatie, 12 april 2016).

In deze nota staat dat men voor werk bereid blijkt te zijn om flink te reizen maar voor het cultuuraanbod niet. Men blijkt *walking cities* te willen, wat inhoudt dat er in een stad een cultureel aanbod, horeca en andere voorzieningen aanwezig zijn wat vanaf hun huis op de voet of fiets bereikbaar is, dit is tegenwoordig één van de doorslaggevende redenen bij het kiezen van een woonplaats. Dit is ook één van de redenen dat het belang van cultuur voor de gemeente Dordrecht alleen maar groter wordt (Gemeente Dordrecht, 2010).

Naast dat cultuur het wonen in Dordrecht aantrekkelijker maakt, waar de gemeente waarde aan blijkt te hechten. Geeft gemeente Dordrecht in de nota ook aan dat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft om de intrinsieke waarde van cultuur een podium te bieden en diversiteit een kans te geven (Gemeente Dordrecht, 2010). Door middel van nieuwe initiatieven, beginnende kunstenaars en experimenten zou er een plek binnen het aanbod behouden blijven waarbij de gemeente de rol van aanjager aan kan nemen. Als een initiatief het niet dreigt te halen zal de gemeente eventueel bij kunnen springen met creatief maatwerk. Hiermee geeft de gemeente aan niet zozeer met geld te komen maar ook meer inhoudelijke ondersteuning te willen bieden zodat de cultuurpartners een grote mate van zelfstandigheid kunnen behouden (Gemeente Dordrecht, 2010).

In de nota wordt het belang van cultuureducatie aangesneden. De amateurkunsten en culturele educatie dienen zowel een cultureel als een maatschappelijk doel: culturele ontwikkeling en talentontplooiing gecombineerd met ontmoeting en sociale cohesie (Gemeente Dordrecht, 2010). Amateurkunst beoefenaars zijn zelf actief en vormen tevens een belangrijk deel van de bezoekers van de professionele kunsten. De belangrijkste partner voor de gemeente Dordrecht op het gebied van cultuureducatie is Stichting ToBe. De stichting levert naar zeggen van de gemeente een gevarieerd en hoogstaand aanbod van activiteiten. Het aanbod bestaat uit binnen- en buitenschoolse lessen, cursussen en (wijk)projecten waarbij zij samenwerkt met een veelheid aan culturele instellingen. Bij de kennismaking met cultuur spelen cultuur educaties en amateurkunsten een grote rol. In de stedelijke programmering moet er volgens de gemeente voor ieder wat wils zijn. Dit willen zij bereiken door een pluriformaanbod, hierdoor kunnen veel en verschillende mensen en groepen worden bereikt (Gemeente Dordrecht, 2010).

Op de vraag waarom podiumkunsten, die de gemeente zichzelf stelt in de nota wordt het volgende gezegd; podiumkunsten dragen meer dan welke andere cultuurdiscipline bij aan de economische

ontwikkeling en aantrekkelijkheid van de stad. De podiumkunsten worden onderverdeeld in muziek dat wil zeggen concertante muziek, muziektheater en popmuziek en in theater met een accent op beeldende podiumkunsten (Gemeente Dordrecht, 2010).

Popmuziek is als onderdeel van de podiumkunsten een belangrijk speerpunt in het huidige cultuurbeleid. Gemeente Dordrecht wilt de sterke Dordtse popsector uitdagen om nog sterker te worden. Partners ToBe en Bibelot hebben een coördinerende rol bij het nemen van initiatief. Zij doen dat samen maar staan nadrukkelijk ook open om in samenwerking met andere partijen uit de stad initiatieven te ontwikkelen (Gemeente Dordrecht, 2010).

Gemeente	Haarlemmermeer	Leiden	Purmerend	Zwolle	Dordrecht
Ingangsjartal cultuurnota	2013	2012	2006	2011	2011
Cultuureducatie	Ja, het onderwijs heeft hierbij de prioriteit maar richt zich ook op buitenschools.	Ja, wordt gezien als essentieel bij persoonlijke ontwikkeling als voor creativiteit van de samenleving. Sociale binding en onderling cultuurbegrip.	Ja, vooral voor het onderwijs	Ja, via het onderwijs alle jeugd te bereiken.	Ja, belangrijkste partner voor de gemeente op dit gebied: Stichting ToBe. Binnen- en buitenschools
Ruimte voor experiment	Wordt niet expliciet benoemd, wel innovatie.	Ja, innovatie en experiment krijgen de ruimte.	Ja, vernieuwing en experiment krijgen de ruimte.	Wordt niet expliciet benoemd, wel ruimte voor initiatieven en duurzame ontwikkelingen	Ja, nieuwe initiatieven, beginnende kunstenaars en experiment.
Aanspreken van nieuwe doelgroepen	Ja, actief doelgroepen op zoeken en aanbod voor een breed publiek worden benoemd	Ja, een bredere programmering en het bereiken van een bredere doelgroep is een eis bij de subsidie voorwaarden.	Ja, verschillende doelgroepen. Streven naar diversiteit en toegankelijkheid.	Ja, vergroting van publieksbereik. Specifieke gerichtheid op mensen die nog niet over de drempel komen.	Ja, pluriformaanbod om veel verschillende mensen en groepen te bereiken. Voor ieder wat wils. Creatief maatwerk.
Samenwerking tussen verschillende domeinen	Ja, samenwerking met: andere professionele instellingen, met andere beleidsterreinen	Ja, partnerschappen met andere sectoren. Samenwerken, coproducties.	Ja, relatie tussen kunst, cultuur en andere beleidsterreinen steeds belangrijker.	Ja, gerichte samenwerking met elkaar en andere partners, bijvoorbeeld welzijnswerk.	Ja, open staan voor samenwerkingen met andere partijen uit de stad.

Tabel 3.3: Vergelijkend schema cultuurnota's gemeenten

3.4. Educatie en cultuurparticipatie

Uit de interviews en de websites van de gekozen poppodia blijkt dat het voor poppodia een unicum is als zij een educatieafdeling hebben. Bij Duycker wordt er niet zozeer gesproken van een educatieafdeling maar zijn er in het aanbod, met name door het jongerenlabel Artquake, wel aspecten die onder de noemer educatie gerangschikt kunnen worden, zoals de workshops die zij

aanbieden voor zowel de individuele kunstbeoefenaar als voor scholen. Voordat er verder gekeken kan worden naar poppodia en educatie is het van belang om dieper in te gaan op educatie, en in het geval van poppodia cultuureducatie.

“Cultuureducatie laat mensen (jeugd, jongeren en volwassenen) kennismaken met kunst- en cultuuruitingen en verdiept het inzicht daarin” (P. 21, Gemeente Dordrecht, 2010).

Cultuureducatie is een redelijk recent begrip geeft De Waal aan in het boek ‘Uitdagend Leren’ (2008). Het is een begrip wat gebruikt wordt om een veel oudere activiteit aan te duiden, vroeger werd het ook wel als volksverheffing, cultuuropvoeding, kunstzinnige vorming en kunsteducatie benoemd. De kunst- en cultuursector kan niet geïsoleerd worden van de cultuur in ruime zin geeft De Waal (2008) aan, omdat zij daarmee verbonden is. Processen van verklaring, zingeving en oriëntering van het bestaan zijn daarbij in het bijzonder verbonden met kunst en kunstactiviteiten en zijn een belangrijke motor achter het voortdurende proces van vernieuwing en verandering in de kunsten. Cultuur is in haar meer kunstzinnige aspecten ook een oefening in de kracht van verbeelding, in spelen met het verstaan en de vormgeving ervan, in ontwikkeling van smaak en gevoel voor schoonheid (de Waal, 2008).

De Waal (2008) haalt voor de doelstellingen voor cultuureducatie Henrichs (1997) aan. Deze doelstellingen zijn volgens Henrichs (1997) in de huidige tijd te formuleren op drie niveaus namelijk persoonlijke ontwikkeling, cultuurparticipatie en algemene maatschappelijke waarden (Henrichs, 1997 zoals beschreven in de Waal, 2008). Het eerste niveau, persoonlijke ontwikkeling richt zich op het individuele niveau en kan zowel reflectief, door ergens over te lezen, na te denken en/of te discussiëren, als receptief door naar kunst te kijken of luisteren en actief door zelf kunst te maken (de Waal, 2008). Bij poppodia is men over het algemeen receptief bezig met kunst en mogelijk naderhand, als er bijvoorbeeld na het bezoek aan een concert nog in een café een drankje gedronken wordt, reflectief bezig door met elkaar te praten over het voorgaande bezoek. Bij de workshops die Artquake bijvoorbeeld aanbiedt ben je echter ook actief bezig met kunst en talentontwikkeling.

Het tweede niveau wat Henrichs benoemde is cultuurparticipatie, dit is meer een doelstelling vanuit het perspectief van de bevordering van deelname, gericht op de ‘culturele wereld’ en bedoeld om meer mensen receptief of actief te laten deelnemen aan cultuur (Henrichs, 1997 zoals beschreven in de Waal, 2008).

Het derde niveau wat benoemd wordt is algemene maatschappelijk waarden, deze doelstelling is verbonden met het streven naar een betere samenleving (Henrichs, 1997 zoals beschreven in de Waal, 2008). Kunst en cultuur worden dan niet in de eerste plaats als zelfstandige waarden beschouwd. De kennismaking en de omgang met kunst en cultuur dienen hier een hoger maatschappelijk belang: de versterking van centrale waarden als beschaving, tolerantie en democratie. Deze maatschappelijke functies die verbonden zijn met kunst en cultuur, worden door Boorsma (1994) nog iets concreter verwoord door te wijzen op de instandhouding en bevordering van culturele diversiteit en het ondersteunen van individuen en de samenleving in de omgang met veranderlijkheid (Boorsma, 1994 zoals beschreven in de Waal, 2008). Daarnaast schrijven Baert, de Vriendt en Ketelslegers (2003) in de publicatie ‘wat is een sociaal-culturele methodiek’ over de maatschappelijke activeringsfunctie van sociaal-cultureel werk. Zij geven aan dat men door sociaal-cultureel werk gestimuleerd kan worden in hun maatschappelijke participatie en zodoende voor actieve burgers kan zorgen. Daarnaast beschrijven Baert et al. (2003) dat leerprocessen, die onder andere met cultuureducatie teweeggebracht kunnen worden, tot bewustwording van de persoonlijke maatschappelijke situatie van mensen kunnen leiden en tot het scheppend gedrag op cognitief, emotioneel en sociaal vlak.

Culturele instellingen, zoals bijvoorbeeld musea, hebben steeds vaker educatieafdelingen. Door educatieafdelingen in leven te roepen kunnen culturele instellingen zich meer richten op nieuwe doelgroepen en doelgroep gerichte educatieve programma's. Een voorbeeld hiervan is het Stedelijk Museum Amsterdam. De educatieafdeling van dit museum ontwikkelt programma's voor families, kinderen en jongeren maar ook voor de bijzondere doelgroep: Alzheimer patiënten. Het programma, 'Onvergetelijk Stedelijk', is overgewaaid uit New Yorks MOMA. Ondanks dat het programma bedoeld is voor Alzheimer patiënten zijn dementerenden, mensen met niet-aangeboren hersenletsel en verstandelijk beperkten ook welkom, dit omdat het programma ook bij deze doelgroepen blijkt aan te sluiten (de Haan, 2015).

3.5. Samenvattende conclusie

Het beantwoorden van de deelvraag: *'Wat doen soortgelijke culturele organisaties voor de doelgroep?'* had kunnen resulteren in inspiratie voor programma's voor mensen met een LVB en uitwisseling van kennis tussen poppodia. Echter blijkt het antwoord op deze deelvraag te zijn dat de vergelijkbare culturele organisaties, die voor dit onderzoek gekozen zijn, niets doen voor en met de doelgroep. Toch zou dit wel passen bij hetgeen wat in de cultuurnota's van de gemeenten, waarin de podia gevestigd zijn, staat. Alle vier de gemeenten blijken in deze nota's namelijk ruimte voor experiment en innovatie, het bereiken van nieuwe doelgroepen en domein-overschrijdende samenwerkingen in de cultuurnota's te benoemen.

Ook cultuureducatie heeft een prominente plaats in de nota's, dat laat zien dat de gemeenten dit belangrijk vinden. Echter, veel poppodia lijken zich niet bezig te houden met cultuureducatie, of in ieder geval niet zoals Duycker middels Artquake. Dit komt waarschijnlijk door de samenwerking met andere instanties, zoals bij Bibelot en ToBe, bij deze samenwerking richt ToBe zich voornamelijk op talentontwikkeling en educatieve muziekprojecten, blijkt uit de cultuurnota. Toch zou het hebben van een educatieafdeling bij poppodia niet misstaan. Andere culturele instellingen, zoals musea, hebben wel steeds vaker educatieafdelingen. Een voorbeeld hiervan is de educatieafdeling van het Stedelijk Museum Amsterdam, zij ontwikkelt programma's voor families, kinderen en jongeren maar ook voor de bijzondere doelgroep: Alzheimer patiënten. Dit is dan ook een voorbeeld van een educatieafdeling die bijzondere doelgroepen faciliteert, wat veelal nog mist bij poppodia, maar kijkend naar de cultuurnota's prima zou kunnen.

Voor het beantwoorden van de derde deelvraag, *‘Over welke elementen zullen de muziekactiviteiten moeten beschikken om aan te sluiten op de doelgroep?’* zijn er interviews gedaan met professionals die met de doelgroep, mensen met een LVB werken. De professionals die geïnterviewd zijn voor deze, en de volgende deelvraag, zullen allereerst kort toegelicht worden. Voor de volgorde van dit hoofdstuk wordt er gebruik gemaakt van de topics die als leidraad zijn gebruikt bij de interviews. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van het Five Wheel Drive-concept. Er zal begonnen worden met de doelgroep, is er onder de doelgroep animo voor muziek en wat doen zij nu al met muziek. Hierna zullen er een aantal praktische zaken aanbod komen die bij het ontwikkelen van activiteiten altijd aanbod komen, zoals de grootte van een groep, de duur van een activiteit, het tijdstip waarop het gehouden kan worden, financiële aspecten en begeleiding. Nadat dit alles besproken is zullen er nog punten besproken worden die als belangrijk geacht worden en niet onder een van de benoemde noemers valt.

4.1. De professionals

De professionals werden in dit onderzoek geïnterviewd om er achter te komen wat de doelgroep precies nodig heeft als het gaat om muziekactiviteiten en of er in het huidige aanbod van Duycker mogelijkheden zitten voor de doelgroep, wat in het volgende hoofdstuk bij de beantwoording van deelvraag vier beschreven zal worden. Daarnaast werden zij geïnterviewd als een soort ambassadeur van de doelgroep, wat al in de methodologie aanbod kwam. Zij kennen de doelgroep en hun behoeften als geen ander, en aangezien de doelgroep op zo’n korte termijn een lastig bereikbare doelgroep blijkt te zijn leek het voor dit onderzoek de beste optie om het bij de professionals te houden. Nu is de vraag natuurlijk waarom nou deze professionals? Het antwoord hierop is simpel, zoals ook al in methodologie beschreven werd zijn de gekozen organisaties al samenwerkingspartners van het cultuurgebouw waar Duycker in gevestigd is, en werken deze organisaties onder andere met de doelgroep mensen met een licht verstandelijke beperking. Hieronder zullen alle organisaties nog kort worden toegelicht om te verduidelijken wat zij zoal doen.

4.1.1. MEE

MEE is een organisatie die mensen met een beperking en hun netwerk ondersteunt op alle leefgebieden en in alle levensfasen (MEE, z.d.). Door deze ondersteuning willen zij zorgen dat deze mensen naar vermogen mee kunnen doen in de samenleving. MEE helpt bij het versterken van de eigen kracht van hun cliënten en de mogelijkheden van zijn netwerk te benutten, waardoor de zelfredzaamheid en kwaliteit van bestaan vergroot worden. Het ideaalbeeld van MEE is een samenleving waarin iedereen optimaal kan participeren of je een beperking hebt of niet. Bij de dienstverlening van MEE staat de vraag van de cliënt centraal en werken dan ook vraaggericht. Deze dienstverlening is laagdrempelig en landelijk dekkend. De ondersteuning die MEE haar cliënten biedt is tijdelijk (MEE, z.d.).

MEE gaat uit van een drie-eenheid:

- Leren & ontwikkelen: ze trainen en scholen mantelzorgers en professionals zodat ook zij weten hoe ze cliënten in hun kracht kunnen zetten.
- Meedoen: ze helpen drempels te slechten, zodat cliënten weer kunnen en durven deelnemen.

- Versterken: samen met de cliënten lossen zij problemen op. Dit doen zij op tijd en op een duurzame manier om ook voor de samenleving erger én onnodige kosten te voorkomen (MEE, z.d.).

4.1.2. Ons Tweede Thuis

Ons Tweede Thuis is er voor mensen van alle leeftijden met een verstandelijke beperking, autisme of niet-aangeboren hersenletsel en hun families (Ons Tweede Thuis, z.d.). Ze werken op verschillende leefgebieden namelijk: werken, re-integratie, dagbesteding, advies en hulp thuis. Het slogan van Ons Tweede Thuis is JIJ & IK, de relatie staat centraal, dit houdt in dat ze samen werken aan een betekenisvol leven voor mensen met een beperking. Ze werken dichtbij de mensen die de zorg nodig hebben en de mensen om hen heen. Ons Tweede thuis vindt het belangrijk dat de mensen die zij begeleiden zoveel mogelijk zelf doen en meedoen in de samenleving (Ons Tweede Thuis, z.d.).

4.1.3. De Beul

De Beul is een cateringorganisatie die gespecialiseerd is in, naar eigen zeggen, robuuste en royale maaltijden van de barbecue (De Beul, z.d.). De catering organisatie is te boeken voor feesten en partijen maar is ook elke donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond in het Duyckercafé te vinden voor een heerlijke maaltijd (Mekking, 2016). De Beul bestaat uit vier vrienden waarvan velen een CMV achtergrond hebben. Naast de Beul zijn twee van de vier heren werkzaam in de gehandicapten zorg (zowel lichamelijk als geestelijk) (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016).

Op 11 februari organiseerde de Beul in samenwerking met Carnavalsvereniging de Meerbonken een dinnershow voor mensen met een LVB, wat binnen amper twee weken was uitverkocht. Voor 7,50 kregen 100 mensen met een LVB, en hun begeleiders, een driegangenmenu met tussen door liveoptredens van lokale volkszangers. Tijdens het eten draaide DJ Kawasaki, een vrijwilliger van Duycker met een beperking (Mekking, 2016). Na het grote succes van deze eerste editie hebben de heren besloten om een tweede editie te organiseren in de maand mei, waarvoor zij een sponsor hebben gevonden, die alle entree kaarten betaalt waardoor het gratis zal zijn voor de deelnemers (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016).

4.2. Five Wheel Drive-concept

Bij het ontwerpen van activiteiten kan er methodisch en agogisch te werk gegaan worden. Dit kan gedaan worden door middel van het in zetten van een methode of theorie zoals het Five Wheel Drive-concept van Rippen en Bos (2010). Zoals de naam al aangeeft werkt deze methode met vijf wielen, namelijk:

1. Het wiel van de Vraag
2. Het wiel van Spel
3. Het wiel van kwaliteit en Intensiteit
4. Het wiel van Animatie
5. Het wiel van Sturing

In de afbeelding 4.1 worden deze wielen weergegeven (Rippen & Bos, 2010). In de afbeelding is duidelijk te zien dat bij het ontwerpen van evenementen en activiteiten deze wielen elkaar op een chronologische volgorde moeten volgen om tot een goed eindproduct te komen. In dit onderzoek wordt er enkel gekeken naar de eerste twee wielen van deze methode, dit omdat de laatste drie wielen pas aanbod komen wanneer een activiteit of evenement wordt ontworpen en uitgevoerd.

Afbeelding 4.1: Five Wheel Drive – Rippen en Bos (2010)

4.3. Het wiel van de Vraag – De doelgroep

Het eerste wiel dat bij de Five Wheel Drive-concept aanbod komt is ‘Het wiel van de Vraag’, hierbij wordt er onderzoek gedaan naar de doelgroep (Rippen & Bos, 2010). Bij het ontwerpen van activiteiten moet er rekening gehouden worden met een bepaalde doelgroep. Elke doelgroep heeft behoeften, wensen, eisen en verwachtingen waar rekening mee gehouden zal moeten worden tijdens het ontwerpen van de activiteiten. Gebeurt dit niet, dan wordt de kans op succes een stuk kleiner (Rippen & Bos, 2010). Aangezien het in dit onderzoek gaat om een redelijk speciale doelgroep zijn deze zaken mogelijk nog belangrijker. In hoofdstuk twee werd de doelgroep al uitvoerig beschreven op basis van informatie uit literatuur, maar wat zeggen de professionals waarmee gesproken is eigenlijk over de doelgroep? En hoe zit het met de relatie tussen mensen met een LVB en muziek, willen zij hier wel wat mee doen?

Volgens de professionals herkennen veel mensen met LVB zichzelf niet in definitie zoals deze beschreven is in de begripsafbakening in bijlage één, dit heeft te maken met het feit dat zij zichzelf niet als gehandicapt of beperkt zien en daar ook niet mee geassocieerd willen worden (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Als dit dan ook op een poster of iets dergelijks staat, gaan ze sowieso niet naar het evenement in kwestie (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016).

Het ontwikkelingsniveau van een persoon met een LVB kan volgens de professionals vergelijken worden met dat van een kind. Als iemand een IQ tussen de 50 en 60 heeft is dit bijvoorbeeld te vergelijken met een kind van 8. Bij de omgang met mensen met een LVB is het dan ook belangrijk dat er geprobeerd wordt te onthouden dat er met een kind in een volwassen lichaam gesproken wordt. Echter is een balans hierin vinden wel van belang (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Het gebruiken van duidelijke ‘Jip en Janneke’ taal is belangrijk maar dit zal wel op een respectvolle manier gedaan moeten worden, dit omdat iemand gelijk afgeschreven kan worden door de persoon met een LVB zodra hij of zij het idee heeft dat er neerbuigend tegen hen gedaan wordt (Limburg-van den Boom & van der Aar, persoonlijke communicatie, 2016).

Het advies van de professionals is dan ook de persoon zelf te vragen wat hij of zij prettig vindt, als er bijvoorbeeld een afspraak gemaakt wordt, hen vragen of ze het prettig vinden als het even opgeschreven wordt of ze ter herinnering gebeld willen worden (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Het gebeurt hen namelijk vaak zat dat ze een afspraak vergeten en dat hier heel negatief op gereageerd wordt waardoor het hen afschrikt om nog een nieuwe afspraak te maken bijvoorbeeld.

Mensen met een LVB doen het soms over komen als of ze de hele wereld begrijpen, maar dit is niet het geval (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Daarom is het ook handig om even te toetsen of een persoon bijvoorbeeld kan lezen en schrijven door naam en adres op te laten schrijven of te vragen op welke school hij of zij zat, hierdoor kan er ingeschat worden op welk niveau iemand daadwerkelijk zit, geeft een professional aan. Een voorbeeld wat zij geeft over het geheugen van mensen met een LVB is dat van een kind wat thuis komt, zijn tas in de hoek gooit en van alles gaat doen, als zijn moeder dan zegt: “Hang je tas even op, loop dan naar de keuken want ik heb een kopje thee voor je en dan gaan we straks nog dit en dat doen.” Het kind zal hoogstwaarschijnlijk alleen het laatste van deze boodschap onthouden. In onze omgang zijn we vaak geneigd om veel boodschappen in één zin te geven maar bij deze doelgroep werkt dat niet. Daarnaast staat moeten niet in het woordenboek bij deze mensen, zelfs als ze gezegd hebben dat ze ergens aan mee gaan doen en die dag besluiten het toch niet te willen dan kan hun begeleider op z’n kop gaan staan maar dan gaan ze niet mee, geven de professionals aan. De doelgroep heeft tevens ook moeite met sociale aspecten als het aanhouden van vriendschappen (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Ze willen een groter sociaal netwerk en dingen ondernemen maar de stap er naar toe vinden ze heel lastig (van der Aar, persoonlijke communicatie,

1 april 2016). Zelfs met sport merken de professionals al dat het lastig is om in teamverband te sporten (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

Mensen met een LVB hechten veel waarde aan duidelijkheid. Het kan heel stressvol zijn voor de doelgroep om naar een activiteit te gaan (Droomers, van der Aar, Mellema & Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 2016). Ze hoeven niet alles tot op de puntjes te weten, dat zorgt natuurlijk ook voor stress als het dan een beetje afwijkt, maar de grote lijnen weten is wel belangrijk. Bij veel mensen met een verstandelijke beperking komt autisme ook kijken, geven een aantal professionals aan, maar de angst voor het onbekende is zelfs zonder autisme iets waarmee de doelgroep worstelt. Een te vol programma is tevens ook geen goed idee, voor hen is het een hele stap om überhaupt ergens aan mee te gaan doen. Als er bijvoorbeeld vijf verschillende dingen op het programma van een avond staan kan dat al heel stressvol voor ze zijn (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016).

Ook blijkt de doelgroep vaak last te hebben van faalangst, dit heeft te maken met het feit dat ze vaak overschat worden doordat hun beperking niet aan hen af te zien is (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Voor hen is dit een reden om te zeggen dat ze ergens geen zin in hebben in plaats van het te proberen en te falen. Deze angst is ook terug te zien bij sommigen die bij Ons Tweede Thuis als zelfstandig gezien worden, zij maken zichzelf door angst toch in een zekere maat afhankelijk van begeleiding. Een voorbeeld hiervan is een meisje die prima instaat is om naar haar werk te fietsen of de bus te nemen maar toch uit angst gewoon met het busje van Ons Tweede Thuis gaat (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016). Naast angst hebben sommige mensen met een LVB psychische problemen en gedragsproblemen, wat al in het tweede hoofdstuk van dit rapport benoemd werd als een bijkomende problematiek. Het lijkt volgens één van de professionals een ontwikkeling te zijn dat er tegenwoordig met name meer psychiatrische problematiek bij komt kijken (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

Volgens de definitie die bij dit onderzoek gehanteerd wordt kan de doelgroep niet generaliseren, een voorbeeld die een professional hiervoor geeft is het leren maken van een gehaktbal op school, als er thuis gevraagd wordt of hij daar ook zo'n gehakt bal wilt maken kan hij dat niet omdat het een andere omgeving is, een andere pan, andere kruiden et cetera (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Een bepaalde handeling hoort bij een bepaalde omgeving en kan niet ergens anders. Ook blijken ze vaak tijd en gewicht bijvoorbeeld niet goed te kunnen overzien. Voorbeelden die een professional hier voor geeft zijn het zeggen dat ze aangekomen zijn en nu wel 400 kilogram wegen. Of als er aan ze gevraagd wordt wanneer ze jarig zijn, ze het antwoord bijna, in oktober geven, terwijl het dan pas maart is (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016).

In de interviews geven een aantal professionals aan dat er met de doelgroep gelet moet worden op grote ruimtes als ze bijvoorbeeld bezig zijn met muziek, veel blijken namelijk gevoelig te zijn voor geluid, als het erg galmt in een ruimte ervaren ze dat als onprettig. Ook moet de ruimte niet te afleidend voor ze zijn en niet te veel prikkels geven (Limburg-van den Boom & Droomers, persoonlijke communicatie, 2016).

Wat betreft muziek is er onder de doelgroep zeker animo voor. Kinderliedjes blijken goed bij hen te werken, deze zijn namelijk simpel en herkenbaar (Mellema, Limburg-van den Boom & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). Muziek kan voor hen heel ontspannend werken en ze kunnen er volgens de professionals hun ei in kwijt. Bij muziekactiviteiten bij Ons Tweede Thuis varieert de manier waarop de cliënten bezig zijn met muziek de één is passief alleen maar aan het luisteren en de ander speelt bijvoorbeeld mee op xylofoon (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016). Een tijdje terug had Ons Tweede Thuis een workshop keyboard spelen met een aantal cliënten gedaan en dat lukte prima, volgens een professional. Hierbij werd er twee keer een uur gerepeteerd en op een gegeven moment was er een melodie, geeft de professional vol trots aan (Mellema,

persoonlijke communicatie, 29 maart 2016). Nederlandse artiesten vallen over het algemeen onder de muzieksmaak van de doelgroep doordat hun muziek aanspreekt. Het kan natuurlijk qua muzieksmaak heel erg verschillen per persoon, de één houdt van Frans Bauer maar de ander van techno (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016). De Josti-band vinden de cliënten van één van de professionals bijvoorbeeld geweldig, echter willen anderen hier juist weer niet mee geassocieerd worden (Mellema & Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 2016). Als het gaat om grote concerten, in de Ziggo Dome bijvoorbeeld past dit niet zo goed bij de doelgroep volgens een professional, doordat het groot is en er grote groepen mensen aanwezig zijn. Echter gaan sommigen wel naar concerten van grote Nederlandse volkszangers, waar ze, volgens de professionals, de tijd van hun leven hebben (Droomers & van der Aar, persoonlijke communicatie, 2016).

Aangezien er binnen de doelgroep mensen met een LVB nog steeds een groot verschil blijkt te zijn wat betreft niveau, zelfs binnen Ons Tweede Thuis is dit het geval. Zijn niet alle activiteiten en evenementen voor iedereen uit de doelgroep geschikt. De mensen die zichzelf helemaal niet als beperkt zien vinden programma's zoals de *dinnershow* van De Beul, die speciaal voor deze doelgroep gemaakt zijn vaak kinderachtig en willen dan ook niet deelnemen (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016). Zij gaan liever mee in het reguliere aanbod, echter is dit niet echt een optie doordat dat weer te moeilijk voor hen blijkt te zijn. Een maatjes project zou hierbij mogelijk een optie zijn. Het is een doelgroep die tussen wal en schip valt. Ze zijn niet gehandicapt genoeg maar kunnen eigenlijk ook niet zomaar naar een festival gaan. Sommigen willen gewoon naar een concert bijvoorbeeld maar durven niet alleen te gaan, een begeleider meenemen kost te veel geld als het één op één is, wat ook niet praktisch is als iemand eigenlijk zelfstandig is. Meestal gaan ze dan toch niet omdat ze bang zijn er niet tussen te passen (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016).

4.4. Praktische informatie

Bij het vormgeven van activiteiten en evenementen komen er altijd een aantal praktische zaken aanbod. Hierbij kan gedacht worden aan tijd, de duur, dag, financiële aspecten, ruimte, mensen en voorzieningen (Rippen & Bos, 2010). In de eerste paragraaf werd er al het één en ander over de ruimte en de omgang aangegeven. Tevens wordt er uitgegaan van Duycker wat betreft locatie en voorzieningen, dit wordt dan ook niet opgenomen in deze paragraaf. Wel is het van belang om naar aspecten als tijd, de duur, dag, financiën en mensen te kijken, dit verschilt namelijk per doelgroep en zal mogelijk bij deze doelgroep meer afwijken dan bij anderen.

4.4.1. Grootte van de groep

De grootte van de groep was een vraag wat aan bod kwam, omdat dit bij bijvoorbeeld de concentratie en het veilig voelen een rol kan spelen. De meeste professionals gaven aan dat het een kwestie van proberen is, daarnaast is het volgens hen afhankelijk van de activiteit. Een andere veel voorkomend antwoord was acht als een goed aantal als ze actief bezig zullen zijn. Wordt er gekozen om een groot project te doen als het theaterproject wat in het vorige hoofdstuk aanbod kwam dan zou er gekozen kunnen worden voor acht per kunstdiscipline. De reden dat er een klein aantal benoemd werd is omdat mensen met een LVB vaak behoefte hebben aan begeleiding en wat extra aandacht nodig hebben dan de meeste mensen. Als het kleinschalig wordt gehouden kunnen zij de aandacht krijgen die zij nodig hebben, geven de professionals aan (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

4.4.2. Het tijdstip en de duur van de activiteit

Wat het tijdstip betreft, vinden de meeste professionals het wijs om iets in de vroege avonden te organiseren voor de doelgroep. Volwassenen werken overdag of gaan naar een dagbesteding en jongeren zitten op school. 's Avonds gaat de voorkeur uit naar een uur of zeven, half acht, dan kunnen ze namelijk eerst eten en vervolgens er heen en wordt het niet te laat voor ze. Wel wordt er aangegeven dat de doelgroep het niet altijd heel prettig vindt om doordeweeks nog 's avonds iets te

gaan doen. Dan moeten ze dag erna gewoon werken en dat vinden ze geen prettige gedachte. Ook hebben ze dan al de hele dag gewerkt en moeten ze 's avonds weer wat veel van ze vraagt (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Eén professional gaf aan dat het op woensdag wel overdag zou kunnen voor haar cliënten, zij hebben dan namelijk al een project voor een klein groepje en zouden een activiteit bij Duycker als excursie kunnen zien. Echter, de meeste geven toch voorkeur aan 's avonds en in het weekend (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Vooraf in het weekend zou het fijn zijn geven de professionals aan. Op de zaterdagmiddag hebben ze namelijk vaak niks te doen geeft één van de professionals aan, als ze dan een middag wat leuks kunnen gaan doen zou dat heel fijn zijn. Dan hebben ze ook nog de avond om ervan bij te komen (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Over de duur van de activiteit worden er gemengde antwoorden gegeven. Volgens de één is anderhalf uur echt de maximale, de ander geeft aan maximaal drie uur. Wel zijn allen het er over eens dat anderhalf uur wel het best is. Hierbij gaat de voorkeur uit naar twee keer drie kwartier met een korte pauze er tussen. Als hiervoor gekozen wordt is het wel verstandig om eerst de moeilijke stukken, bij een workshop, te behandelen en na de pauze te herhalen. Ook is afwisseling van doen en luisteren een must voor de doelgroep, ze continue laten luisteren is geen optie. Natuurlijk is de duur en het tijdstip wel afhankelijk van wat ze gaan doen. Een dansavond zou wel van acht tot elf kunnen, waarbij altijd de optie van eerder weg kunnen er wel moet zijn. Sommigen zijn namelijk heel erg gehecht aan de vaste bedtijden en willen dan ook gewoon in bed liggen. Voor een dagprogramma, in het weekend, waarbij ze actief bezig zijn is twaalf tot vier bijvoorbeeld echt te lang. Hierbij is de anderhalf uur echt het maximum (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Ook hier is het belang van duidelijkheid en structuur weer heel duidelijk terug te zien, wordt er gekozen voor een activiteiten-cyclus dan moet er voor gezorgd worden dat dit iedere week op dezelfde dag en dezelfde tijd is en niet varieert (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

4.4.3. Financiële aspecten

Wat betreft financiën waren alle professionals het er over eens, als er iets voor deze doelgroep iets georganiseerd wordt moet er geen groot prijskaartje aanhangen. De doelgroep heeft allereerst niet zoveel te besteden doordat veel van hen een uitkering krijgen, sommigen hebben een Wajong uitkering maar deze blijken tegenwoordig lastiger te krijgen. Ook hebben sommigen een baan, maar deze zijn meestal niet goed betaald en hebben dan ook een laag inkomen. Daarnaast hebben veel uit de doelgroep moeite met geldzaken. Ze denken vaak als kinderen, kleingeld is in hun ogen van meer waarde dan briefgeld en twee keer 50 cent is meer dan een één euromunt. Pinnen blijkt ook lastig, hier is het geld namelijk niet zichtbaar en is het heel erg makkelijk om mee te betalen maar het limiet in gedachte houden is dan erg lastig. Schulden liggen dan ook vaak op de loer voor deze doelgroep. Doordat ze moeite hebben met het omgaan met geld bieden ze bij MEE de training 'Grip op je knip' aan waar ze deze vaardigheden wel leren (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Daarnaast is de doelgroep als ze wel het duidelijke besef hebben van geld heel zuinig op wat ze hebben. Moeten zij de keus maken tussen op wintersport gaan of een jaar lang muziek maken, dan zullen ze hoogstwaarschijnlijk kiezen voor de wintersport. Komen ze naar een dansavond dan is de kans groot dat ze maar twee drankjes nemen. Er kan echt wel wat geld tegenover staan, vinden de professionals, maar tien euro is te veel. Als de prijs te hoog is komen ze niet. Eén van de

professionals geeft wel aan dat sommige ouders bijvoorbeeld vast wel zullen bijspringen maar dat is lang niet in alle gevallen (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

De *dinnershow* die De Beul organiseerde was volgens de meesten de perfecte prijs voor hetgeen wat ze er voor terug kregen. Voor zeven euro vijftig kregen ze een driegangenmenu en meerdere optredens. Een dansavond aan ze aanbieden voor bijvoorbeeld acht euro met daarbij inbegrepen een hapje en drankje is prima volgens één van de professionals. De entree prijs blijft wel iets wat getest zou moeten worden want het zou zomaar kunnen dat er mensen zijn die vijf euro al te veel vinden. Het advies van de professionals, probeer het, kijk naar het uitkomen qua middelen en werkt het niet, dan moet het in het vervolg aangepast worden (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

4.4.4. Speciale begeleiding

Tijdens de interviews werden de verschillen tussen organisaties vooral duidelijk als het ging om de begeleiding van de deelnemers. De professionals van MEE gaven aan dat ze het niet nodig vonden dat er begeleiding mee zou gaan. Tijdens de trainingen die zij geven komen er ook geen begeleiders mee, de begeleiding doen de MEE-professionals namelijk zelf. Ook werd hierbij aangegeven dat de mensen uit de doelgroep van hoog niveau, bijvoorbeeld de mensen die in principe zwakbegaafd zijn maar mee worden gerekend als LVB door een bijkomende problematiek, vaak geen begeleiding mee willen. Dit heeft te maken met dat zij zelf niet het idee hebben dat ze een beperking hebben en willen dan ook niet geassocieerd worden met mensen met een verstandelijke beperking. Wel werd de tip gegeven om de deelnemers wat mee te geven zodat ze thuis wat kunnen doen. Door dat te doen worden ze bewust gemaakt dat wat ze leren tijdens bijvoorbeeld een training ook thuis kan gedaan worden. Als dit in de vorm van een boekje of iets dergelijks kan zodat ze eventueel thuis nog hulp kunnen krijgen van een ouder of begeleider is dat erg fijn voor ze (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Bij Ons Tweede Thuis en De Beul waren de professionals wel voorstanders van begeleiding mee laten gaan. De Beul gaf aan dat zij bij de evenementen voor de doelgroep juist willen dat de begeleiding mee komt, tenzij dit echt niet nodig is. Zij hebben ten eerste geen tijd om iedereen persoonlijk te begeleiden, omdat ze druk zijn met het evenement draaien. Daarnaast gaf hij aan dat ieder persoon anders is en ook om een andere benadering vraagt. De begeleiding weet hiervan, daar waar vrijwilligers vaak geen idee hebben waarom iemand boos of verdrietig wordt en hoe er in zo'n situatie gehandeld moet worden (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

De Ons Tweede Thuis professionals geven daarbij duidelijk aan dat er ook nog binnen deze doelgroep veel verschil qua niveau kan zitten en de één dan ook mogelijk wel zonder begeleiding kan, maar de ander absoluut. Dit komt doordat zij een hogere indicatie van zorg hebben. Daarbij komt dat sommigen misschien wel zelfstandig zijn, maar dat het voor hen ook gewoon eng kan zijn om naar een nieuwe locatie te gaan met nieuwe mensen. Zij kunnen daardoor een soort geborgenheid kunnen in de aanwezigheid van hun begeleider. Er werd een voorbeeld gegeven van Stichting Villa, een relatief nieuwe organisatie die voor de doelgroep activiteiten organiseert, zij willen meestal geen begeleiding mee. Echter blijkt dit niet altijd even handig. Tijdens een high tea bij de organisatie werden er bijvoorbeeld allemaal schalen met eten neergezet en vervolgens mochten ze zelf pakken wat ze wilden. Voor de aanwezige personen bleek dit nogal een taak. Mini-sandwiches met stokjes er in lagen op tafel en hier wisten zij geen raad mee. De persoonlijke begeleider ziet dan meteen dat dit niet handig is voor de cliënt en informeert hem of haar hoe dit het best gegeten kan worden. Zo iets kleins kan voor sommigen al heel verwarrend en onduidelijk zijn, daarom adviseert deze professional ook om de keus bij de persoon zelf te laten. Bij Ons Tweede Thuis gaat de voorkeur van bij een groep van 8 cliënten uit naar één begeleider en één vrijwilliger mee nemen. Dit staat natuurlijk niet vast

maar wordt als ideaal benoemd (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Een waardevolle tip die de professionals gaven was dat het ontwikkelen van activiteiten voor de doelgroep vooral een kwestie is van proberen. Er zijn obstakels, maar probeer vooral te denken vanuit de mogelijkheden in plaats van de beperking, dit kan namelijk een valkuil zijn. Blijf vooral creatief in het bedenken van activiteiten en laat je niet afschrikken als iets niet werkt dan merk je dat vanzelf (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016).

Vanzelfsprekend zou er na het tweede wiel, van het Five Wheel Drive-concept verder gegaan worden met de laatste drie wielen. Echter, deze gaan voornamelijk over de ontwerp- en uitvoeringsfase, wat pas aan bod komt als Duycker aan de slag gaat met de uitkomsten van dit onderzoek. Om deze reden zal er niet verder op het concept in gegaan worden dan de eerste twee wielen, wel is er een beschrijving van alle wielen terug te vinden in bijlage vier.

4.5. Samenvattende conclusie

Om de deelvraag: *‘Over welke elementen zullen de muziekactiviteiten moeten beschikken om aan te sluiten op de doelgroep?’* te kunnen beantwoorden zijn er interviews gedaan met professionals die met mensen met een LVB werken. Aan de hand van de vooropgesteld topics kan er geconcludeerd worden dat muziekactiviteiten voor mensen met een licht verstandelijk beperking moeten beschikken over de volgende elementen:

- Omgang met de doelgroep:
De doelgroep kan wat betreft geestelijke leeftijd vergeleken worden met kinderen, echter gaat het wel om volwassen mensen, dit vraagt om een manier van communiceren die duidelijk maar respectvol is.
- Grootte van de groep:
De professionals geven de voorkeur aan een groep van maximaal acht als het gaat om activiteiten waar de deelnemers daadwerkelijk actief deelnemen. Bij een passievere dansavond bijvoorbeeld kan dit aantal natuurlijk veel hoger zijn.
- Tijdstip en duur van de activiteit:
Hierbij gaat de voorkeur uit naar een middag in het weekend die zo’n anderhalf uur duurt, langer dan dat wordt afgeraden.
- Financiële aspecten:
De doelgroep heeft over het algemeen niet veel te besteden en hoge entreekosten is dan ook een drempel voor hen waardoor ze niet zullen gaan deelnemen. De professionals geven aan dat het iets is wat getest zou moeten worden.
- Speciale begeleiding:
De één heeft behoefte aan begeleiding, de ander heeft het echt nodig en weer een ander is hartstikke zelfstandig. Om deze reden is het verstandig om de keuze voor het meenemen van begeleiding bij de deelnemer zelf neer te leggen.

In het volgende hoofdstuk wordt gekeken naar de mogelijkheden binnen het huidige aanbod van Duycker voor de doelgroep.

Voor het beantwoorden van de vierde en tevens laatste deelvraag ‘*Welke mogelijkheden zien samenwerkingspartners Ons Tweede Thuis, MEE en De Beul in het huidige aanbod van Duycker?*’ is er allereerst gekeken naar het huidige aanbod van Duycker. Vervolgens zijn er in de interviews met de professionals, die geïnterviewd zijn voor zowel deelvraag drie als vier, een aantal voorbeelden gegeven van activiteiten die Duycker momenteel aan andere doelgroepen aanbiedt en is er gevraagd of deze bij de doelgroep aansluiten. Als de activiteiten niet aan bleken te sluiten werd er doorgevraagd naar mogelijke aanpassingen. Terugkomend op het in het vorige hoofdstuk geïntroduceerde Five Wheel Drive concept, is er voor deze deelvraag gekeken naar het tweede wiel van de methode, het Wiel van Spel. Nadat het duidelijk is geworden wat de behoeften, wensen, eisen en verwachtingen van de doelgroep zijn, wordt er in het tweede wiel gezocht naar vormen van activiteiten die aan die vraag voldoen (Rippen & Bos, 2010). In dit hoofdstuk zal er allereerst, om inzichtelijk te maken met wat voor aanbod Duycker momenteel werkt, een schets gegeven worden van het aanbod. Hierna zal er aan de hand van de interviews gekeken worden naar wat de professionals te zeggen hadden over deze activiteiten met betrekking tot de doelgroep.

5.1. Huidig aanbod Duycker

Om inzicht te krijgen in het aanbod van Duycker is er gekeken naar het aanbod van 2015. In tabel 5.1 staan de verschillende categorieën waarbinnen Duycker in 2015 activiteiten aanbood. In de linker kolom staat een aantal redelijk vage begrippen waarin de activiteiten van Duycker zijn gecategoriseerd. Duycker werkt met een planning programma waar deze categorieën bij elke activiteit ingevuld moeten worden, dit zou voor duidelijkheid binnen het team moeten zorgen, hierdoor kan je namelijk aan de hand van een kleurensysteem meteen zien onder welke categorie een activiteit valt. Zo worden concerten als De Dijk, Local Heroes en de Dirty Daddies geschaard onder de categorie concert Duycker wat, zoals te zien in de tabel, de meest voorkomende programmering bij Duycker is (Duycker, 2015). Dit zijn concerten gericht op het algemene poppubliek en voornamelijk 18-plussers. Concert Artquake zijn concerten die onder het jongerenlabel vallen en dan ook gericht zijn op jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Deze verdeling tussen jongeren en algemeen publiek is ook terug te zien bij Dance. Onder Dance worden de dansfeesten verstaan zoals Love Potion, Dorpsgekke, La Prison en Tech Fabrik. Artquake heeft een categorie extra, namelijk workshop. Artquake biedt jongeren en scholen workshops aan zoals een masterclass Radio dj-ing, Beatbox en Producing. De categorieën Duycker overig, Artquake en Artquake overig houden vaak in dat de activiteit niet perse onder Dance, concert of workshop te scharen valt. Naast deze categorieën zijn er ook nog activiteiten die gehouden worden in het café, evenementen die een samenwerking zijn van het gehele cultuurgebouw en een enkele keer een festival wat van beide labels is (Duycker, 2015).

Soort	Jan.	Feb.	Mrt	Apr.	Mei	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Totaal per soort
Concert Duycker	11	4	8	9	23	5	0	3	6	11	7	6	93
Dance Duycker	3	2	2	5	0	2	0	0	4	1	1	2	22
Overig Duycker	4	5	4	3	5	3	2	1	1	2	0	3	33
Artquake	2	2	1	1	2	2	12	3	1	1	2	4	33
Concert Artquake	2	1	3	1	1	2	1	0	2	1	0	2	16
Workshop Artquake	1	2	21	12	4	3	0	1	0	2	2	1	49
Dance Artquake	0	2	1	0	1	1	0	0	1	1	1	2	10
Overig Artquake	1	5	5	3	4	1	0	0	0	0	1	0	20
Cultuurgebouw evenement	1	1	1	1	0	0	0	0	3	2	1	1	11
Verhuur	1	0	2	1	2	7	1	0	1	1	0	1	17
Café	0	0	1	2	2	3	0	0	0	2	2	5	17
Café verhuur (Sanquin bloedvoorziening, borrels externe partijen)	4	2	7	2	2	2	1	3	3	2	3	7	38
Festival	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3
Totaal aantal programma's per maand	12	15	43	23	18	21	15	7	12	12	13	23	214

Tabel 5.1: Aanbod Duycker 2015

Uit dit alles kan geconcludeerd worden dat Duycker veelal concerten programmeert. Daarnaast is er een groot aantal Artquake activiteiten aangeboden in 2015, die een educatief karakter hebben. Tevens kan er gesteld worden dat er zeer weinig evenement gedaan zijn die in samenwerking met het hele cultuurgebouw waren, mogelijk zou hier een kans kunnen liggen voor de uitbreiding van het aanbod van alle organisaties binnen het cultuurgebouw.

5.2. Voorbeelden uit de interviews

Om bij de professionals te peilen waar zij mogelijkheden voor de doelgroep zien, binnen het huidige aanbod van Duycker, werd een aantal voorbeelden uitgelicht tijdens de interviews. Bij de selectie van de voorbeelden is er met een aantal aspecten rekening gehouden, namelijk verschillende moeilijkheidsgraden en diversiteit in het soort activiteit. Er werd dan ook een voorbeeld gebruikt van programmeur Onno Blom, namelijk de clever sessions, verschillende soorten Artquake workshops en een voorbeeld van een dansfeest om het onderwerp dansfeesten aan te snijden. Hieronder worden eerst alle voorbeelden kort toegelicht, zoals het op de site van Duycker staat en dit ook is gedaan tijdens de interviews, vervolgens wordt er per voorbeeld ingegaan op wat de professionals hier over te zeggen hadden.

5.2.1. Artquake workshop: Beats on Barrels.

Samen het ritme voelen, slaan, rauw en ongelikt zelf muziek maken en ervaren! De deelnemers spelen op oliedrums. Door het grote aantal drums en de eenvoudige sprekende ritmes kom je al snel in de ban van het ritme! (Duycker, z.d. a).

Deze workshop is redelijk simpel en toegankelijk voor velen, in de interviews bleken de professionals het hier ook over eens te zijn, zij waren namelijk allen enthousiast (Limburg-van den Boom, Mellema, van der Aar, Droomers & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). Een kritische kanttekening die er wel werd gegeven was dat het prima te doen is, zolang ze iets moeten na doen. Maar zodra ze zelf in groepjes bijvoorbeeld een ritme zouden moeten bedenken, zou het moeilijker worden voor de doelgroep (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016). Dit heeft dan niet per se te maken met het bedenken van een ritme, maar met het werken in een groepje waarbij het sociale waar sommigen veel moeite mee hebben aan te pas komt. In groepen neemt er vaak iemand meer de leiding dan anderen, laat de één zich veel meer horen en een ander wordt stil, wat overleggen lastig kan maken. Vooral voor deze doelgroep, geeft één van de professionals duidelijk aan (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

Een andere professional geeft aan dat ze mogelijk wat afwachtend zullen zijn in het begin, omdat ze dan mogelijk nog met wat onzekerheid en het onbekende aan het worstelen zijn (Mellema, persoonlijke communicatie, 29 maart 2016). Maar zodra ze zien dat het leuk is komen ze wel los. Ook wordt er aangegeven dat je ook met dit soort activiteiten altijd in je achterhoofd moet hebben dat je als het ware met kinderen in een volwassen lichaam werkt (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016). Er zal dan ook altijd wel iemand tussen zitten die tussen de rest door gaat met z'n eigen ritme, maar dat zou dan niet moeten uitmaken (Mellema, persoonlijke communicatie, 29 maart 2016). De vergelijking die met kinderen gemaakt wordt, is ook terug te zien in de praktijk, want ook als deze workshop wordt aangeboden aan de oorspronkelijke doelgroep, jongeren, zit er altijd wel iemand tussen die toch zijn eigen ritme tussendoor speelt of niet zo goed mee doet als de rest.

5.2.2. Artquake workshop: Live Music Experience met Bazz.

Van tevoren weet je niet wat het resultaat zal zijn, maar dat de groep met een deuntje in het hoofd en een lach op het gezicht de workshop verlaat is zeker! Het aanstekelijke enthousiasme van Bazz zorgt er voor dat iedereen meedoet, muzikaal of niet. Heb je het ritmegevoel van een ei? Geen probleem. Klein talentje? Ook goed. Het doel is om de leerlingen het plezier te laten voelen van muziek maken, samenwerken, talent te ontdekken en ontwikkelen. Samen wordt een lied gemaakt en daarbij kiezen zij een akkoordenschema, maken zij kennis met allerlei instrumenten, bedenken zij een tekst en misschien zelfs een bijpassend dansje. Bazz is een door de wol geverfde muzikant, coach, presentator, workshopleider, bandpsycholoog.... Hij is zanger van BAZZOOKAS; met deze en andere bands heeft hij op bijna alle festivals en in de meeste popzalen gespeeld in binnen- en buitenland (Duycker, z.d. a).

Voor de doelgroep met LVB is deze workshop misschien toch een stukje lastiger dan voor kinderen bijvoorbeeld. De tekst en een ritme voor een liedje verzinnen kan best wel lastig zijn en vooral voor deze doelgroep, natuurlijk is dit wel afhankelijk van het niveau wat binnen de doelgroep, ondanks dat deze al flink afgebakend is nog aardig kan verschillen. Wederom kaart één van de professionals hierbij aan dat ook hier weer in groepsverband iets verzonnen wordt waardoor de leiding en zeggenschap aanbod komen, zoals bij de vorige paragraaf ook het geval was (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016). Daarnaast wordt er aangegeven dat de doelgroep moeite heeft met oorzaak-gevolg-denken, wat het proces van een liedje maken in de weg zou kunnen zitten. Om deze reden zou het mogelijk verstandiger zijn om hen bekende, Nederlandstalige, liedjes na te laten doen. Dit herkennen ze, ze vinden het leuk en ze begrijpen het. Hierbij komt ook kijken dat de Engelse taal bijvoorbeeld te hoog gegrepen is voor hen en zij simpelweg het vermogen niet hebben om dit te begrijpen (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

Echter, niet alle professionals kijken hierbij dezelfde kant op. Er wordt namelijk ook aangegeven dat je het zelf zo moeilijk kan maken als je wilt. Eén van de professionals geeft aan zelf wel eens liedjes te schrijven met de cliënten die hij begeleidt. Wat prima te doen blijkt te zijn als je maar voor ogen houdt dat je niet 'de nieuwe Adele gaat vinden' (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016).

De onderwerpen van de liedjes zijn dan ook niet diepgaand en gaan gewoon over dingen wat zij leuk vinden zoals wandelen of voetballen. Het is hierbij gewoon heel belangrijk dat het heel simpel en duidelijk voor ze gemaakt wordt en het langzaam wordt uitlegt (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016).

5.2.3. Artquake Workshop: Producing.

Een workshop waarbij leerlingen met behulp van software eigen beats en muziek in verschillende stijlen leren creëren. Zo worden zij hun eigen beatmaster en leren zij om zelf eigen muziek/beats te maken. O.l.v. bekende producers (o.a. Dj Dano van het Dreamteam en DNA) wordt er gewerkt met het programma Ableton of Audacity. De workshop bestaat uit het leren in welke volgorde een beat kan worden gemaakt, uit welke onderdelen een beat bestaat, welke geluiden er toegepast kunnen worden en hoe je een eindproduct van je creatie kunt maken (Duycker, z.d. a).

Ondanks dat deze workshop een relatief hoge moeilijkheidsgraad heeft en dan ook gekozen was met de verwachting dat dit niet binnen de mogelijkheden voor de doelgroep zou liggen, schrokken lang niet alle professionals er van af. Verrassend genoeg gaven twee zelfs aan cliënten te kennen die hier interesse in zouden hebben en het helemaal te gek zouden vinden (Heijnis & van der Aar, persoonlijke communicatie, 2016). Een ander professional geeft aan dat het maken van een beat misschien te hoog gegrepen is voor de doelgroep (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

De kritische noot bij de meeste professionals was wel, hier bereik je maar een bepaald groepje mee (Droomers, van der Aar & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). De mensen moet namelijk interesse hebben in een bepaald soort muziek en computervaardigheden bezitten. Jongens die, ofwel hier al mee bezig zijn, ofwel met gamen bezig zijn, kunnen hiervoor in aanmerking komen volgens de professionals (Droomers, van der Aar & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). Echter wordt er wel aangegeven dat bijvoorbeeld meisjes die graag knutselen hier waarschijnlijk niets aan vinden en het ook te moeilijk zouden vinden. Het is dan ook heel erg afhankelijk van de persoon.

De professionals die aangaven cliënten te kennen die het leuk zouden vinden, gaven aan dat het zeker geprobeerd zou kunnen worden. Er moet, als het voor de doelgroep aangeboden zou worden, wel met heel veel geduld en langzaam uitgelegd worden (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016). De tijd zou er echt voor genomen moeten worden maar het zou heel leuk kunnen uitpakken geven beide professionals aan.

5.2.4. Clever sessions

Jamsessie onder leiding van drummer Martijn Klaver samen met bassist Dave Breidenbach. Martijn en Dave zijn professionele muzikanten uit Haarlemmermeer die het voornemen hebben het dak van Duycker af te blazen. Elke week nemen ze bekende gasten uit de muziekscene mee om de basisband te versterken. Zij beloven een hoog muzikaal niveau waarbij verschillende muziekstijlen als R&B, pop, soul, jazz, funk, reggae en latin de revue passeren. De basisband begint met een set als opwarmertje en vanaf de pauze kunnen andere muzikanten meedoen. In die basisband zitten elke week weer andere muzikanten die veel ervaring hebben en vaak bekend zijn in de muziekscene of van TV (Duycker, z.d. b).

Bij deze activiteit is enige kennis van muziek en het ofwel bespelen van een instrument ofwel kunnen zingen een belangrijke factor. Om deze reden gaven de professionals aan dat het mogelijk te hoog gegrepen zou kunnen zijn (Limburg-van den Boom, Droomers, van der Aar & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). Daarbij komt het sociale aspect ook nog kijken bij deze activiteit, wat voor mensen met een LVB nog wel eens moeilijk kan zijn (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016). Met een aantal aanpassingen zoals het neerleggen van instrumenten en ze gewoon laten kijken en voelen wat het is, hoe het werkt et cetera, zou het volgens de professionals een stuk meer

aansluiten bij de doelgroep (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Ook kan het niet uitgaan van een jamsessie, maar het nadoen van een bekend liedje, helpen om het toegankelijker te maken (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016). Echter blijft hierbij het gevoel voor muziek hebben een must. Er blijken wel veel mensen met een LVB te zijn die al wat met muziek doen, zo zijn volgens één van de professionals veel straatmuzikanten licht verstandelijk beperkt (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). De professionals geven daarnaast aan dat de opbouw van het programma wel fijn is voor de doelgroep, de afwisseling van eerst iets horen en vervolgens iets leuks zelf doen blijkt goed te werken bij de doelgroep (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

5.2.5. Rollerdisco

Een avond lekker dansen op rollerskates. Rolschaatsen aan en swingen maar op funky old- en newschool beats van een professionele plaatjesdraaier. Op zaterdag 30 april organiseren we opnieuw een echte Rollerdisco in de kleine zaal van De Meerse, met een prachtige houten vloer die doet denken aan de echte roller rinks in Amerika! Van 19:30 – 20:00 uur is er een korte rolschaatsworkshop / spoedcursus rollerskatedansen. Iedereen kan meedoen, zonder zich aan te melden. Geheid dat je hierna zonder zorgen door de zaal rolt! De funky discobeats worden verzorgd door DJ Broky B en Soulbrotha (Duycker, z.d. b).

Alle professionals gaven aan dat deze activiteit of een ‘gewone’ dansavond goed bij de doelgroep past (Droomers, Mellema, van der Aar, Limburg-van den Boom & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). Eén van de professionals gaf wel aan dat het voor de mensen met bijkomende problematieken als lichamelijke problemen of evenwichtsproblemen geen optie is om te gaan rolschaatsen (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016). Deze professional liet met een aantal anderen weten dat haar voorkeur wel uit gaat naar een workshop voor de doelgroep in plaats van een dansfeest (Droomers & Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 2016). Dit omdat er bij een dansfeest onzekerheid meer aan de orde is, men kan dan eerder de gedachte hebben om niet te gaan omdat ze alleen zijn of niemand daar kennen. Bij een workshop zou dit minder het geval kunnen zijn omdat iedereen er dan is om wat te leren (Droomers, persoonlijke communicatie, 22 maart 2016).

Ook werd er aangegeven dat muziek het eigenlijk altijd wel goed doet voor de doelgroep en dat er misschien rekening gehouden kan worden met een mix van muziek stijlen, niet alleen Nederlandstalige muziek maar ook wat Top 40 muziek er bij. De meiden die bij OTT aan de Fanny Blanckers Koenlaan wonen blijken heel erg te houden van dansen en voor hen zou zo’n dergelijke avond heel leuk zijn. Een leuke toevoeging voor deze meiden zou bijvoorbeeld een dansles zijn (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016).

Als een dansavond echt in de vorm zou zijn van de rollerdisco dan zou het ook super zijn voor degene in een rolstoel, zij kunnen namelijk ook lekker mee doen (Heijnis, persoonlijke communicatie, 11 april 2016). Wel zou hierbij rekening gehouden moeten worden met het niet moeten, maar mogen voor de doelgroep. Uit de interviews blijkt dat de doelgroep het niet prettig vinden als ze iets móéten, bij een evenement als deze zouden ze dan ook mogen rolschaatsen maar als ze normaal willen dansen dan moet dat ook kunnen. Wel is duidelijkheid voor de doelgroep hierbij erg belangrijk, er zal duidelijk aangegeven moeten worden waar je mag rolschaatsen en waar je gewoon mag dansen (van der Aar, persoonlijke communicatie, 1 april 2016).

5.2.6. Theaterproject

Dit project is voor middelbare scholieren die naadloos aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen en de doelstellingen van CKV. Onder begeleiding van professionals werken de leerlingen zo’n 30 uur, verspreid over één á twee weken, naar een eigen eindvoorstelling toe die gepresenteerd zal worden aan publiek (ouders, leraren en medeleerlingen). Tijdens het project gaan de leerlingen

aan de slag met vier kunstdisciplines namelijk muziek, dans, theater en decor bouwen, daarnaast is het mogelijk om andere kunstdisciplines toe te voegen (Duycker, z.d. a).

In eerste instantie was het theaterproject niet opgenomen in de vooropgestelde voorbeelden, dit kwam echter tijdens het eerste interview ter sprake en maakte nieuwsgierig naar de reacties van andere professionals.

Over het algemeen vonden de professionals het een leuke activiteit, een enkeling gaf aan dat het misschien te hoog gegrepen zou zijn voor de doelgroep, dit vooral in het verband met de intensiviteit en duur van de het project (Mellema, van der Aar & Heijnis, persoonlijke communicatie, 2016). Ook had dit te maken met een eerder ervaring die één van de professionals had met toneelspelen met de doelgroep. Met dat project bleken de deelnemers het eng te vinden om toneel te spelen en daarbij kwam nog eens dat ze tekst moesten onthouden wat te moeilijk bleek te zijn. Uiteindelijk zijn zij overgegaan op het nadoen van de begeleiding, wat beter werkte. Wel zijn er cliënten die op toneelles zitten en het wel kunnen maar ook hier zal het niet iedereen aanspreken (Mellema, persoonlijke communicatie, 29 maart 2016).

Wat volgens de enthousiastelingen wel aangepast zou moeten worden aan het project, is dat het heel duidelijk gemaakt moet worden dat ze maar met één bepaalde kunstvorm bezig zijn, die zij het leukst vinden. Dat ze maar één contactpersoon hebben, zodat ze weten bij wie ze terecht kunnen voor vragen en dan aansturing moet goed zijn aangezien zij dit heel veel nodig hebben (Limburg-van den Boom, Droomers & van der Aar, persoonlijke communicatie, 2016).

Volgens één van de professionals zou het project goed bij de doelgroep kunnen passen omdat het zich richt op verschillende kunstdisciplines en de talentontwikkeling daarin (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016). Er is zodoende voor iedereen wel iets waar zij hun talent in kunnen vinden. Iemand die goed kan tekenen kan bijvoorbeeld het decor maken en iemand die van kleding maken houdt kan de kostuums maken. Wel werd er door deze professional geadviseerd om een soort auditie dag te doen voorafgaand aan het project, waarbij een professional die met de doelgroep werkt aanwezig zou moeten zijn. Door middel van zo'n auditie dag zou het allereerst duidelijk gemaakt kunnen worden aan de doelgroep wat ze kunnen verwachten, met wat voor instrumenten er bijvoorbeeld gewerkt zal worden. Dit omdat er binnen de doelgroep meerdere mensen zijn die gevoelig zijn voor geluid en bijvoorbeeld het geluid van een trompet verschrikkelijk kunnen vinden. Deze doelgroep is als zo'n instrument gebruikt blijkt te worden dan snel geneigd om te vertrekken, zelfs midden in een workshop. Daarnaast raadt de professional een auditie dag aan om te zien wie er toegelaten kunnen worden tot het project en wie niet. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld het inschatten van het niveau van een persoon, kan deze persoon het wel aan? Maar ook het kiezen van de doelgroep. Het blijkt namelijk dat velen mensen met een LVB niet geassocieerd willen worden met bijvoorbeeld mensen met downsyndroom, wat ook mensen met een LVB kunnen zijn, en volgens de professional is het dan ook belangrijk dat daar een duidelijk onderscheid in gemaakt wordt (Limburg-van den Boom, persoonlijke communicatie, 21 maart 2016).

5.3. Samenvattende conclusie

Om tot een antwoord voor deelvraag vier; *'Welke mogelijkheden zien samenwerkingspartners Ons Tweede Thuis, MEE en De Beul in het huidige aanbod van Duycker?'* te komen is er een aantal activiteiten uit het aanbod van Duycker gekozen en besproken met de professionals. Kort gezegd luidt het antwoord op de deelvraag; samenwerkingspartners Ons Tweede Thuis, MEE en De Beul zien veel mogelijkheden in het huidige aanbod van Duycker.

In het vorige hoofdstuk werd al duidelijk dat er bij het ontwerpen van een activiteit voor de doelgroep rekening gehouden moet worden met een aantal belangrijke aspecten, deze zijn dan ook van toepassing op de voorbeelden uit het aanbod die bij deelvraag vier aan de orde kwamen.

Er kan geconcludeerd worden dat er veel mogelijk is om met de doelgroep te doen, er moet echter altijd rekening gehouden worden dat bepaalde programma's niet iedereen binnen de doelgroep aan zal spreken en niet voor iedereen haalbaar is. Maar dit is bij iedere doelgroep eigenlijk wel het geval. Ook als het gaat om een actieve of passieve activiteit blijken beiden geschikt voor de doelgroep, echter geven de meeste professionals wel de voorkeur aan iets actiefs. Ook hierbij geven de professionals geven aan dat het een kwestie van proberen is, toetsen en evalueren is dan ook van belang.

In het volgende hoofdstuk wordt er een algemene conclusie gegeven aan de hand van de onderzoeksresultaten. Daarnaast wordt er ingegaan op het onderzoek op het gebied van uitvoering, betrouwbaarheid en validiteit.

In dit hoofdstuk zal er allereerst een conclusie gegeven worden van het onderzoek met behulp van de deelconclusies van de deelvragen. Hierbij wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag: *‘Welke muziekactiviteiten kan Duycker ontwikkelen voor mensen met een licht verstandelijke beperking om hen zodoende te stimuleren in hun maatschappelijke participatie?’* Vervolgens wordt er in paragraaf twee gereflecteerd op het onderzoek. Hierbij wordt er gekeken naar wat er in de methodologie van de onderzoeksopzet geschreven stond om vervolgens aan te geven wat hiervan is afgeweken of juist niet en wat het effect hiervan is geweest op het onderzoek.

6.1. Conclusie

In hoofdstuk twee kon er geconcludeerd worden dat er in de literatuur niet veel beschreven staat over het effect van muziek op mensen met een LVB. Echter werd er wel duidelijk dat er veel over mensen met een LVB en het effect van muziek op de mens in het algemeen of mensen met bijvoorbeeld autisme bekend is. Er bleken veel verbanden gelegd te kunnen worden tussen hetgeen wat er bekend is over mensen met een LVB en het effect van muziek op de mens. Uit deze verbanden kon geconcludeerd worden dat muziek een zeer bruikbare *tool* kan zijn om allerlei doelstellingen te bewerkstelligen zoals het bevorderen van sociale vaardigheden, stressvermindering, het creëren van een gevoel van veiligheid en plezier maar ook het bevorderen van participatie.

In hoofdstuk drie bleken de poppodia die gekozen waren als onderzoeksgroep voor de deelvraag twee niets te doen voor en met de doelgroep. Zij gaven voornamelijk aan dat dit geen onderdeel uitmaakte van de opdracht die zijn van hun gemeente gekregen hadden. Echter bleken de cultuurnota's van de gemeenten wel uit te nodigen tot experiment, innovatie, nieuwe doelgroepen bereiken, domein-overschrijdende samenwerkingen en cultuureducatie, allerlei aspecten die gelinkt kunnen worden aan muziekactiviteiten voor de doelgroep mensen met een LVB. Daarnaast kwam er een kritische noot naar voren dat veel poppodia niets of nauwelijks iets blijken te doen op het gebied van cultuureducatie, zoals Duycker dit doet middels het jongerenlabel Artquake. Dit hoogstwaarschijnlijk omdat er educatieve instellingen aanwezig zijn die de cultuureducatie van een bepaalde gemeente verzorgen. Toch zou het een goede toevoeging kunnen zijn aan poppodia om een educatieve afdeling in het leven te roepen om zodoende verschillende doelgroep te kunnen faciliteren op het gebied van cultuur- of misschien zelfs specifiekere popmuziekeducatie.

Bij deelvraag drie werd er gekeken naar de elementen die nodig zijn om een muziekactiviteit te laten aansluiten op de doelgroep. Aan de hand van een aantal topics, die met behulp van het Five Wheel Drive-concept tot stand zijn gekomen kan er gesteld worden dat er een speciale manier van omgang en communicatie eigen gemaakt moet worden door degene die de activiteit zou gaan begeleiden. Daarnaast is het verstandig om niet met een te grote groep aan de slag te gaan om de participatie van de deelnemers optimaal te maken. In het weekend 's middags anderhalf uur met de doelgroep aan de slag gaan had de voorkeur van de professionals en als het gaat om het financiële gedeelte werd er geadviseerd om de prijs laag te houden omdat er anders een drempel gecreëerd wordt voor de doelgroep die over het algemeen niet veel te besteden heeft. Tevens was het laatste element waar een activiteit aan zou moeten voldoen is de speciale begeleiding, in ieder geval de optie hier tot.

In hoofdstuk vijf bleken de professionals die met mensen met een LVB werken veel mogelijkheden te zien in het huidige aanbod van Duycker. Natuurlijk is niet elk programma voor iedereen geschikt en

haalbaar maar volgens de professionals kan er veel met de doelgroep en moeten er ook zeker dingen uitgeprobeerd worden.

Tot slot kan de hoofdvraag met een kleine ombuiging deels worden beantwoord. *‘Kan Duycker muziekactiviteiten ontwikkelen voor mensen met een licht verstandelijke beperking om hen zodoende te stimuleren in hun maatschappelijke participatie?’*. Het antwoord op deze vraag is simpel, ja dat kan Duycker! De deelvragen lieten belangrijke aspecten zien die daar een praktische invulling aan kunnen geven. Muziek, sociaal-cultureel werk en cultuureducatie kunnen goed ingezet worden om de participatie van mensen met een LVB te bevorderen. Daarnaast blijkt muziek communicatieve- en sociale vaardigheden te kunnen verbeteren, wat mensen met een LVB kan helpen bij hun maatschappelijke participatie.

In vergelijking met de poppodia waarmee gesproken is blijkt Duycker redelijk uniek te zijn als poppodium met Artquake als een soort educatieafdeling, hierdoor hebben zij al vaardigheden in huis die nodig zijn voor het creëren van muziekactiviteiten met mogelijk een educatieve toon. Binnen het aanbod van Duycker maar vooral ook Artquake blijken daarnaast ook veel mogelijkheden te zitten voor de doelgroep mensen met een LVB. Wel zal er met behulp van de informatie die bij deelvraag drie aan het licht is gekomen een aantal aanpassingen gedaan moeten worden, niet alleen aan de programma's maar ook aan de manier van begeleiden.

In het volgende hoofdstuk zal er verder ingegaan worden op wat voor activiteiten er aan Duycker geadviseerd worden om aan de doelgroep aan te bieden om de benoemde doelstelling te bewerkstelligen.

6.2. Discussie

Tijdens het onderzoek is er een aantal aanpassingen gedaan in bijvoorbeeld de methodologie van het onderzoek. In de onderzoeksopzet, het document wat hier aan vooraf ging, was de methodologie hier en daar wat anders dan zoals het uiteindelijk gelopen is. In deze paragraaf zullen er een aantal van deze wijzigingen worden benoemd, daarnaast zal er aangegeven worden hoe hiermee om is gegaan en wat voor effect dit heeft gehad op het onderzoek.

Bij het contact leggen met de onderzoeksgroepen bleek stichting MEE zeer goed bereikbaar en enthousiast te zijn over het onderzoek. Zij hebben de desbetreffende mail meteen doorgestuurd naar de mensen die, aan de hand van de gestelde criteria, in aanmerking kwamen, zoals regio Haarlemmermeer en omstreken en professionals die met de doelgroep mensen met een LVB werken. De interviews waren dan ook al snel gepland.

Ook Ons Tweede Thuis bleek erg enthousiast te zijn. Bij hen was er echter wel een 'probleem', namelijk dat zij veel verschillende emailadressen hebben voor alle verschillende vestigingen, waarbij niet helemaal duidelijk was welke vestiging met de doelgroep werkt. Om deze reden is de mail naar een algemeen emailadres gestuurd in de veronderstelling dat het dan wel bij de juiste personen terecht zou komen. Echter bleek het, zoals dat wel vaker gaat met algemene emailadressen, niet doorgestuurd te zijn. Na een telefoongesprek naar het algemene nummer van de stichting, volgde er een gesprek met de opleiding afdeling wiens medewerker meteen met de persoonlijke emailadressen kwam van teamleiders in de regio Haarlemmermeer die met hoog niveau zoals zij het benoemde, cliënten werken. Na het versturen van de e-mails naar deze emailadressen kwamen er al snel enthousiaste reacties terug en volgende de afspraken ook kort daarop.

De derde samenwerkingspartner die genoemd werd in de onderzoeksopzet was Stichting Thuiszorg Gehandicapten, na contact met deze stichting bleek echter dat zij alleen met vrijwilligers werken en de leidinggevende met wie er gesproken was een medewerker van MEE is. De medewerker waarmee gesproken was gaf aan dat zij haar mail door had gestuurd naar een medewerker van MEE, wie zij zag

als aangewezen persoon voor dit onderzoek. Daarnaast gaf zij aan dat ze van mening was dat zij voor het onderzoek niet de aangewezen organisatie waren, wel vond zij het een onwijs leuk en interessant onderzoek, vandaar dat ze het doorgestuurd had naar MEE. Om deze reden is er gekozen om STG niet meer als onderdeel van de onderzoeksgroep te zien.

Door het wegvallen van STG moest er een vervanging gekozen worden in verband met de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Aangezien de onderzoeksgroep gekozen was aan de hand van de samenwerkingspartners van het Cultuurgebouw en Duycker kwam samenwerkingspartner, catering organisatie De Beul naar voren. Na overleg met de opdrachtgever bleek het verstandig om met de Beul te spreken, zij zijn ervaringsdeskundigen aangezien zij met de doelgroep werken en ook al muziekprogramma's hebben georganiseerd voor de doelgroep. Het contact met deze organisatie verliep zeer vlot waardoor de overstap van STG naar De Beul vlekkeloos verliep.

Het contactleggen met programmeurs van de gekozen poppodia bleek lastiger dan met de professionals die met de doelgroep werken. Twee van de vijf reageerden snel en enthousiast, van de rest bleef een reactie uit. Na nogmaals mailen reageerden twee van de drie die nog niet hadden gereageerd wel. Echter bleef een reactie van Atak uit, zoals al werd beschreven in de methodologie zou er gekozen kunnen worden voor het laten vervallen van één of twee van de gekozen poppodia, met eventuele mortaliteit werd bij het vast stellen van deze aantallen wel al rekening gehouden. Na meerdere pogingen om contact op te nemen met Atak is er, in verband met de tijd en het gegeven dat de onderzoeksgroep nog groot genoeg zou zijn, gekozen om Atak te laten vervallen.

Nadat alle interviews met de programmeurs gedaan waren bleken dit zeer korte interviews te zijn, dit kwam doordat de poppodia aangaven geen specifieke doelgroepen te faciliteren maar zich voornamelijk te focussen om de opdracht vanuit de gemeente. Dit was wel wat jammer, hierdoor kwam er niet veel waardevolle informatie uit de interviews, naast het feit dat ze zich er niet mee bezighouden. Om deze reden is er besloten om te kijken naar het cultuurbeleid van de gemeenten waarin de poppodia gevestigd zijn. Hierdoor kwam er echter wel wat meer diepgang in de deelvraag; de cultuurnota's droegen het onderwerp cultuureducatie aan.

In de methodologie werd om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen gesproken over standaardisering en het doen van proefinterviews. Van standaardisering is er alleen sprake omdat er bij ieder interview dezelfde topics is aangehouden. Echter, niet alle topics zijn aan de hand van dezelfde vragen aan bod gekomen en was de aandacht die aan een topic besteedt werd verschillend per interview. Hierdoor kan er gesteld worden dat de standaardisering niet optimaal was. Het doen van proefinterviews per onderzoeksgroep is gedaan met een persoon die van het onderwerp geen verstand heeft, hierdoor kan er gesteld worden dat de vragen en topics duidelijk waren. Echter zoals benoemd werden de standaardvragen niet bij ieder interview gebruikt. Desondanks is er geen sprake geweest van spraakverwarring of andere interpretaties van begrippen.

De stappen die genomen zijn om te waken voor de validiteit van het onderzoek waren; selectie van de proefpersonen, groei, instrumentatie en mortaliteit. Mortaliteit is zojuist al aanbod gekomen bij het proces van het werven van de onderzoeksgroepen. Bij de selectie van de proefpersonen voor deze onderzoeksgroepen is er bij deelvraag twee duidelijk gekozen voor personen met dezelfde functie die werkzaam zijn in een soortgelijke podia maar wel verspreid over het land waardoor zij bijvoorbeeld niet onderdeel uitmaakten van dezelfde gemeente en er niet maar één 'stem' gehoord werd. Bij deelvragen drie en vier is er gezorgd dat er met, van bijna alle partijen, twee professionals gesproken werd, een uitzondering hierbij was De Beul. Echter kan dit verantwoord worden door aan te geven dat De Beul een kleine organisatie van maar vijf man is en de andere twee partijen organisaties met honderden medewerkers zijn. Ook is er rekening gehouden met de verschillende soorten organisaties waardoor er zowel gesproken werd voor de zelfstandige persoon met LVB als voor degene die begeleiding nodig heeft.

Wel kan er bediscussieerd worden dat andere poppodia mogelijk wel iets voor de doelgroep doen maar dit door de gekozen onderzoeksgroep niet aan het licht is gekomen en de validiteit hierdoor verminderd wordt. Daarentegen is de kans klein dat de antwoorden en daarmee de validiteit bij deelvragen drie en vier zouden afwijken indien er gesproken zou worden met andere LVB-professionals, dit omdat er verschillende soorten organisaties gesproken zijn en de professionals veel overlappings met elkaar bleken te hebben. Groei kwam bij dit onderzoek niet ter sprake, dit omdat het onderzoek van redelijk korte duur was waardoor weinig verandering tot stand kon komen door de tijd wat invloed zou hebben op het onderzoek. Instrumentatie heeft betrekking op het doen van proefinterviews die zojuist al aan bod zijn gekomen.

7.1. Inleiding

Aan de hand van het onderzoek en de daaruit gekomen conclusie kunnen er aan Duycker een aantal aanbevelingen gedaan worden met betrekking tot de hoofdvraag: *‘Welke muziekactiviteiten kan Duycker ontwikkelen voor mensen met een licht verstandelijke beperking om hen zodoende te stimuleren in hun maatschappelijke participatie?’* In de onderzoeksresultaten kwam het Five Wheel Drive-concept al aan de orde, hier werd vooral gekeken naar de eerste twee wielen. De laatste drie wielen richten zich vooral op de uitvoering van het product. Dit adviesrapport kan dan ook gezien worden als een verbreding van het tweede wiel namelijk het wiel van Spel, er wordt namelijk dieper ingegaan op mogelijkheden voor het aanbod aan mensen met een LVB. De topics die bij deelvraag vier zijn gebruikt zullen hier ook worden gebruikt om inzicht te geven in de randvoorwaarden.

7.1.1. Wat betekent het voor Duycker

Voordat er ingegaan wordt op de aanbevelingen die naar aanleiding van het onderzoek zijn geformuleerd wordt er eerst aangegeven wat de effecten op Duycker zijn van het ontwerpen en aanbieden van activiteiten voor de doelgroep mensen met een LVB.

Door het uitbreiden van het aanbod naar nieuwe doelgroepen die voor poppodia over het algemeen niet voor de hand liggend zijn is het mogelijk dat Duycker andere poppodia en culturele instellingen kan inspireren om ook *out of the box* te denken wat betreft de doelgroepen die zij willen bereiken en faciliteren. Wat de doelgroep ten goede zou kunnen komen omdat er dan een groter aanbod voor hen beschikbaar wordt en hun culturele- en daarbij maatschappelijke participatie bevorderd kan worden.

Daarbij komt dat Duycker door middel van het faciliteren van de doelgroep haar maatschappelijke belang in de gemeente Haarlemmermeer vergroot. Momenteel faciliteert het podium jongeren en het pop-minnende publiek van de gemeente, echter blijken er veel instelling in de gemeente aanwezig te zijn die zorg dragen voor mensen met een LVB, waardoor de doelgroep in redelijk grote mate aanwezig is. Ook blijkt er vanuit de professionals die met de doelgroep werken vraag te zijn naar programma's voor de doelgroep.

Daarnaast kunnen programma's voor deze doelgroep een opstapje zijn om naar andere doelgroepen te kijken als mensen met Alzheimer, dementie en/of een lichamelijke beperking. Doelgroepen die niet voor de hand liggend zijn en waar vaak geen specifiek cultureel aanbod voor aanwezig is. Voor dit soort doelgroepen kunnen muziek en andere culturele uitingen van grote waarde zijn omdat zij door middel van een specifiek cultureel aanbod hun culturele participatie kunnen vergroten. Daarnaast kwam er in dit onderzoek al naar voren dat muziek en culturele activiteiten voor verschillende doelen ingezet kan worden als *tool*, bij ouderen bleken culturele activiteiten bijvoorbeeld te zorgen voor meer weerbaarheid, minder medicijngebruik en een vermindering in bezoeken aan de dokter.

Momenteel is Duycker bezig met het formuleren van een nieuwe missie en visie voor het podium, mogelijk kunnen activiteiten voor deze doelgroep, en de aanzet naar activiteiten voor andere bijzondere doelgroepen resulteren in missie en visie waarin meer maatschappelijke aspecten aan de orde komen en duidelijk gemaakt wordt dat het poppodium iedereen faciliteert en niemand uitsluit.

Duycker - Het poppodium voor iedereen.

7.2. Educatief muziekprogramma

De eerste aanbeveling aan Duycker is de meest uitgebreide van allemaal, dit omdat hier de professionele voorkeur van de onderzoeker naar uitgaat en het degene is die het meest antwoord geeft op de hoofdvraag van het onderzoek. Het gaat om een educatief muziekprogramma ontwikkelen voor de doelgroep. Hierbij kan gekozen worden voor een kortstondig traject van twee activiteiten en voor een langer durend traject van zo'n tien bijeenkomsten. Beide opties worden hieronder verder toegelicht, maar eerst is het belangrijk om te vermelden dat beide programma's hetzelfde doel nastreven. Een educatief muziekprogramma zal niet alleen educatief zijn en voor plezier zorgen maar ook zal het doel zijn om drempelverlagend te werken. Door de doelgroep in een voor hun redelijk veilige sfeer iets te leren over muziek en het poppodium kunnen zij kennis maken met het poppodium, om zodoende mogelijk eerder de stap te durven zetten om in het vervolg een keer naar een reguliere programmering te gaan, dit omdat hiermee de angst voor het onbekende waar de doelgroep vaak mee te kampen blijkt te hebben wordt weggenomen. De cultuurparticipatie van de doelgroep kan hierbij gebaat zijn.

7.2.1. Kortstondige activiteiten cyclus

In deze deelparagraaf zal er allereerst een voorbeeld gegeven worden vanuit het huidige aanbod van Duycker, dit betekent niet dat dit programma aan de doelgroep aangeboden zou moeten worden, dit fungeert louter als voorbeeld van een kortstondig project met educatieve elementen. Het voorbeeld bevat een werkvorm die goed zou aansluiten op de doelgroep, het zou doormiddel van de aanpassingen die gegeven worden in het vervolg van de deelparagraaf, namelijk de randvoorwaarden aan de doelgroep aangeboden kunnen worden. Echter, gaat de voorkeur uit naar het ontwikkelen van een nieuw product wat speciaal voor de doelgroep is ontworpen.

Voorbeeld uit het huidige aanbod

Zo'n beetje alle workshops van Artquake kunnen voor dit project gebruikt worden als voorbeeld, maar de LVB-professionals waren het meest enthousiast over de workshop *'beats on barrels'*. Bij deze workshop leren de deelnemers ritmes te maken op olievaten. Voor mensen met een LVB zou dit een leuk en goed niveau hebben echter moet er wel met de randvoorwaarden die hieronder beschreven worden rekening gehouden worden.

Randvoorwaarden

In hoofdstuk vier werd al ingegaan op de doelgroep, de omgang, het tijdstip, de duur en andere praktische zaken. Op basis hiervan zijn de volgende aanbevelingen binnen dit product tot stand gekomen.

De doelgroep

Uit de interviews met de professionals die met mensen met een LVB werken, kwam naar voren dat een kortstondige activiteiten cyclus van twee keer mogelijk meer zou passen bij mensen met een LVB die begeleiding nodig hebben, in plaats van een langdurige cyclus. Dit omdat het veel geld en geregeld kost om zowel de cliënten als de professionals naar Duycker te krijgen. Daarbij komt dat een kortstondige activiteiten cyclus laagdrempeliger kan zijn voor de doelgroep, dit omdat zij er dan niet lang aan vast zitten en het niet als een verplichting overkomt, waar zij vaak geen zin in hebben. Ondanks dat een kortdurend project beter bij mensen die begeleiding nodig hebben zou passen worden mensen die geen begeleiding nodig hebben hierbij natuurlijk niet uitgesloten. Echter is de kans groot dat deelname van zelfstandige mensen met een LVB die niet geassocieerd willen worden met 'gehandicapten' uit blijft indien het project zich voornamelijk richt op de hulpbehoevende groep.

Financieel

De doelgroep is veelal afhankelijk van een uitkering en heeft dan ook niet veel te besteden. Entreekosten voor culturele activiteiten vormen voor hen hierdoor een drempel, het is van belang om de entreekosten zo laag mogelijk te houden om zodoende deze drempel zo laag mogelijk te

maken. Natuurlijk maakt Duycker kosten bij het ontwikkelen en aanbieden van activiteiten, om uit de kosten te komen en de drempel niet onnodig hoog te maken voor de deelnemers wordt er geadviseerd om een maximale entree prijs van acht euro aan te houden. Dit maximum is naar aanleiding van de interviews met de LVB-professionals tot stand gekomen. Wel hebben de professionals aangegeven dat er geëxperimenteerd zal moeten worden met de entreprijs omdat zij ook niet met zekerheid kunnen zeggen of men wel of niet acht euro over heeft voor muziekactiviteiten.

Het gratis maken is natuurlijk altijd een optie, om dit te kunnen bewerkstelligen zal er gekeken moeten worden naar sponsors en vrijwilligers. Aangezien Duycker met aardig wat bezuinigingen en ombuigingen te maken heeft, zoals te lezen is in de aanleiding en de probleemanalyse van het onderzoek, is er geen mogelijkheid om zonder dit soort financiële hulpmiddelen een gratis programma te realiseren voor de doelgroep. Fondsen aanschrijven voor het kortstondige programma is echter af te raden, een aantal fondsen geven zelf al aan niet kortstondige projecten te ondersteunen, daarnaast gaat er veel tijd in een fondsen aanvraag zitten wat voor een project van maximaal twee keer (anderhalf uur) niet rendabel is.

Grootte van de groep

De grootte van de groep is afhankelijk van het soort activiteit dat gedaan zal worden, uitgaande van het korte traject, waardoor een project als het theaterproject, wat Artquake aan jongeren aanbiedt, niet mogelijk is. Zal er hoogstwaarschijnlijk enkel in één groep gewerkt worden en niet in meerdere zoals bij het theaterproject wel het geval is. Hierbij is een maximum van acht deelnemers per groep de meest ideale situatie voor de doelgroep, hierbij worden de begeleiders niet mee gerekend, dit omdat zij niet mee hoeven te doen maar aan de zijlijn aanwezig zullen zijn voor het geval dat zij nodig zijn.

Tijdstip en duur van de activiteit

De professionals gaven aan dat twee keer een goed aantal zou zijn voor de cliënten die begeleiding nodig hebben. Ook zou er hierbij gedacht kunnen worden aan één keer bij de organisatie (Ons Tweede Thuis bijvoorbeeld) wat voor de cliënten vertrouwd is en één keer bij Duycker. Wil het programma het doel: 'drempel verlagend werken' behalen is het echter niet mogelijk om alle activiteiten op locatie te doen, het is namelijk wel van belang dat de doelgroep bij Duycker zelf komt. Gebeurt dit niet, is de kans van het behalen van het doel klein.

Als het gaat om de duur van een activiteit is het aangeraden maximum anderhalf uur. Daarbij komt dat er gekozen zal moeten worden van een bepaalde dag en dagdeel, een afwisselend rooster wordt afgeraden in verband met het werk en andere verplichtingen van de doelgroep, daarnaast kan de doelgroep hier mogelijk slecht mee omgaan waardoor zij bijvoorbeeld niet komen opdagen.

De aangeraden dag is zaterdag ofwel zondag, en het dagdeel is dan de middag. Hiervan uitgaand in combinatie met de duur van de activiteit is van 13:00 tot 14:30 uur, het advies tijdstip. Aangezien er bij Duycker in het weekend vaak producties zijn zal er gekeken moeten worden of er geen botsingen komen in de schema's van bijvoorbeeld het soundchecken en de tijd dat de techniek medewerkers nodig hebben om het podium op orde te krijgen voor de avond productie. Daarnaast kan er gekeken worden naar de zomermaanden om het project uit te voeren, Duycker heeft dan wat betreft de reguliere producties een zomerstop.

Speciale begeleiding

Aangezien dit kortstondige programma zich voornamelijk zal richten op de mensen binnen de doelgroep die begeleiding nodig hebben zal deze begeleiding dan ook mee komen. De keuze van begeleiding kan echter wel aan de deelnemer overgelaten worden indien deze persoon wel zelfstandig is.

7.2.2. Langdurige activiteiten cyclus

Net als in de vorige deelparagraaf zal er ook in deze deelparagraaf eerst een voorbeeld gegeven worden vanuit het huidige aanbod van Duycker, wederom betekent dit niet dat dit programma aan de doelgroep aangeboden zou moeten worden, dit fungeert louter als voorbeeld van een kortstondig project met educatieve elementen. Het voorbeeld bevat een werkvorm die goed zou aansluiten op de doelgroep, het zou door middel van de aanpassingen die gegeven worden in het vervolg van de deelparagraaf, namelijk de randvoorwaarden aan de doelgroep aangeboden kunnen worden. Echter, gaat de voorkeur uit naar het ontwikkelen van een nieuw product wat speciaal voor de doelgroep is ontworpen.

Voorbeeld uit huidige aanbod

Het theaterproject is een voorbeeld uit het huidige aanbod van Duycker wat een langdurig educatief project is. In dit project wordt er gewerkt met verschillende kunstdisciplines, waardoor eenieder kan kiezen wat diegene leuk vindt of waar het talent van diegene zit. Dit is een fijne vorm aangezien er op deze manier voor ieder wat wils is. Daarnaast kunnen er meerdere mensen gefaciliteerd worden met dit project. Het prettige van dit project is tevens dat de deelnemers ergens naar toe werken, zij zullen aan het eind van het traject met een gezamenlijk eindproduct komen in de vorm van een uitvoering voor genodigden.

Randvoorwaarden

In hoofdstuk vier werd al ingegaan op de doelgroep, de omgang, het tijdstip, de duur en andere praktische zaken. Op basis hiervan zijn de volgende aanbevelingen binnen dit product tot stand gekomen.

De doelgroep

Voor een langdurige activiteiten cyclus zal de doelgroep hoogstwaarschijnlijk bestaan uit (relatief) zelfstandige mensen met een LVB. De professionals gaven aan dat voor hen een langdurig project wel reëel is, dit ook omdat zij niet afhankelijk zijn van een ander.

Mogelijk kan het bij deze doelgroep wel verstandig zijn om, als er bijvoorbeeld een thuisopdracht gegeven wordt, hen iets van een werkboekje mee te geven, dit zodat zij duidelijk terug kunnen vinden hoe iets moet en mogelijk hierbij wel begeleiding kunnen vragen. Tevens gaven de professionals in de interviews aan dat de doelgroep continu gevraagd zal moeten worden wat zij prettig vinden om hun deelname zo waardevol mogelijk te maken.

Financieel

Het maximum wat qua entreegeld hierbij wordt geadviseerd is 15 euro. Dit ligt wat hoger dan bij het kortstondige project, dit omdat het project langer en intensiever kan zijn dan het andere project. Verder geldt het advies wat gegeven is bij het kortstondige project echter wel. Bij het langdurige project kunnen er, in vergelijking met het kortstondige project wel fondsen aangevraagd worden.

Fondsen die mogelijk aangevraagd kunnen worden om het project te realiseren, en mogelijk goedkoper kunnen maken voor de deelnemers, zijn: Prins Bernhard cultuurfonds, Fonds cultuurparticipatie, Stichting DOEN, Fonds verstandelijk gehandicapten en Oranje fonds. In bijlage vijf wordt een overzicht gegeven van deze fondsen, hierbij wordt er ingegaan op het fonds zelf, de richtlijnen waar het project aan zal moeten voldoen om financiële steun van de fondsen te krijgen en wanneer de deadline voor deze aanvragen is.

Naast fondsen kan er natuurlijk ook gedacht worden aan sponsors, vrijwilligers en *crowdfunding* acties. Tevens kan de dialoog met gemeente Haarlemmermeer aangegaan worden, naar aanleiding van de cultuurnota van de gemeente kan er gesteld worden dat de gemeente graag een breed aanbod voor iedereen wilt, zij een willen dat er actief gezocht wordt naar doelgroepen, er rekening

gehouden wordt met de vraag en dat er nieuwe producten ontwikkeld worden, allerlei punten waar dit project onder geschaard kan worden. Daarnaast kan er met de gemeente gekeken worden naar mogelijke subsidies van andere aard dan die Duycker momenteel al ontvangt, dit omdat het project ook deels welzijn en maatschappelijke thema's aangaat.

Grootte van de groep

Doordat het hier gaat om een langdurig project waarbij een activiteit als het theaterproject wel mogelijk is, kan er gekozen worden om meer dan acht deelnemers toe te laten. Een kanttekening hierbij is echter wel dat er dan in groepen van acht gewerkt wordt en het uiteindelijk één geheel zal vormen aan het eind van het traject. De doelgroep heeft namelijk behoefte aan duidelijke begeleiding en voor hen is het lastiger om met een grote groep de aandacht te krijgen die hij/zij nodig heeft. Uitgaande van het voorbeeld van het theaterproject waarbij er met vier kunst disciplines gewerkt wordt is het maximum aantal deelnemers dan ook: 32.

Tijdstip en duur van de activiteit

Hierbij geldt hetzelfde advies als bij het kortstondige project.

Speciale begeleiding

Aangezien dit advies zich voornamelijk richt op de doelgroep van zelfstandige mensen, zou er geen begeleiding mee hoeven komen. Echter is het verstandig om het aan de deelnemers zelf over te laten of zij hier wel of geen behoeften aan hebben. Daarbij komt dat er momenteel binnen Duycker geen expertise is om deze doelgroep intensief te begeleiden, om deze reden is het verstandig om wel te vermelden dat de deelnemer er zeker van moet zijn dat hij/zij zonder begeleiding mee kan doen, wilt deze persoon zonder begeleiding deelnemen.

7.2.3. Overige aanbevelingen wat betreft zowel het langdurige als het kortstondige project

Proeftraject

Bij beide opties is het van belang dat er gedacht wordt aan een proeftraject, dit omdat de meeste professionals in de interviews aangaven dat het ontwikkelen van activiteiten voor deze doelgroep een kwestie van proberen is. Dit is natuurlijk altijd het geval als er iets nieuws voor een doelgroep wordt ontwikkeld, echter valt deze doelgroep niet onder de expertise van Duycker en zal het om deze reden lastiger zijn wat betreft uitvoering en begeleiding.

Evalueren

Bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten en het faciliteren van een nieuwe doelgroep is het altijd raadzaam om te evalueren. Dit wordt niet alleen bij de Five Wheel Drive (2010), na het vijfde wiel, aangegeven maar ook Baert, de Vriendt en Ketelslegers (2003) benoemen in het stuk 'wat is een sociaal-culturele methodiek' het als belangrijk punt bij het sociaal-cultureel werk. Door te evalueren wordt er duidelijk wat er goed ging, wat er minder goed ging en wat er in het vervolg anders of beter moet om het vervolg nog beter te maken.

Rippen en Bos (2010) geven aan dat er bij het evalueren van een evenement of activiteit kritiekpunten verzameld en benoemd worden. Zij geven de voorkeur aan het gezamenlijk evalueren doormiddel van elkaar interviewen. Hierna kunnen er tien aandachtspunten geformuleerd worden waarmee aan de slag gegaan kan worden voor het vervolg (Rippen & Bos, 2010). Natuurlijk zijn er ook andere manieren van evalueren die even goed zullen werken, dit is dan ook louter een voorbeeld.

Samenwerkingen

Uit de cultuurnota's van de gemeenten die in dit onderzoek geanalyseerd zijn blijken samenwerkingen tussen verschillende partijen een onderwerp te zijn waar gemeenten veel waarde

aan toekennen. Daarnaast beschikken andere partijen mogelijk over expertise die Duycker nodig zal hebben bij het realiseren van de projecten voor de doelgroep. De geadviseerde samenwerkingspartners voor dit product zijn:

- Cultuurgebouw partners
- LVB-professionals

In de cultuurnota van Haarlemmermeer komt duidelijk naar voren dat zij het cultuurgebouw zien als centrum van cultuur en samenwerkingen binnen het cultuurgebouw verwachten. Daarnaast zijn de organisaties gefuseerd met elkaar en worden er al stappen gezet naar gezamenlijke programma's. Tevens heeft Pier K middelen in huis als muziekdocenten en bieden zij mensen met een verstandelijke beperking of psychische stoornissen dagbesteding aan waardoor zij extra expertise hebben op dit gebied.

Tijdens de interviews bleken de LVB-professionals zeker bereidt te zijn om te helpen bij de ontwikkeling en uitvoering van een programma voor de doelgroep. Deze professionals beschikken over de expertise die bij Duycker mist. Zij kunnen eventueel fungeren als een panel om te kijken naar aspecten die over het hoofd gezien zijn, of de programma's daadwerkelijk op de doelgroep aansluiten en natuurlijk bij de werving van de deelnemers.

7.3. Dansavond

Duycker kan er ook voor kiezen om de doelgroep een avondje uit aan te bieden. Naar aanleiding van het onderzoek kan er wel gesteld worden dat de doelgroep dit altijd wel leuk vindt, maar dat het deelnemen aan reguliere programmeringen toch redelijk lastig blijkt voor hen.

Voorbeeld uit het huidige aanbod

Bij de interviews is het voorbeeld van de rollerdisco gebruikt, dit is een dansavond waar men rolschaatsen ofwel huurt ofwel zelf meeneemt en hierop gaat dansen. Een leuk element als deze toevoegen kan, hierdoor kunnen mensen in een rolstoel ook deelnemen. Echter zou dit een optie moeten blijven een geen verplichting. Om deze reden zal er dan ook duidelijk afgebakend moeten worden waar er gerolschaatst en waar er zonder rolschaatsen gedanst mag worden, om ongelukken te voorkomen. Een normale dansavond zonder rolschaatsen is natuurlijk ook prima voor de doelgroep. Natuurlijk kan er wel gekozen worden om net als bij de rollerdisco een korte dansworkshop te geven voor de liefhebber waarbij zij bijvoorbeeld een leuke simpele dans aangeleerd kunnen krijgen.

De doelgroep

Een dansavond is voor zowel begeleide als zelfstandige personen een leuke avond uit. Wel moet hierbij rekening gehouden worden met de marketing, als er duidelijk op een poster staat dat het voor geestelijk gehandicapten is bijvoorbeeld zullen er veel afgeschrikt worden. Verstandig is om posters waar dit niet op vermeld staat aan de organisaties waar de doelgroep bij komt te geven en via hen de werving te doen.

Randvoorwaarden

In hoofdstuk vier werd al ingegaan op de doelgroep, de omgang, het tijdstip, de duur en andere praktische zaken. Op basis hiervan zijn de volgende aanbevelingen binnen dit product tot stand gekomen.

Financieel

Ook bij dit advies geldt, zoals beschreven werd bij het vorige advies, dat de doelgroep niet veel te besteden heeft. In een interview met een professional die met mensen met een LVB werkt bleek dat het verstandig te zijn om bij een dansavond gebruik te maken van entreetickets waar een hapje en drankje bij inbegrepen is, dit kan de doelgroep namelijk zeer op prijs stellen en het hapje kan net de

doorslaggevende factor zijn wat het de prijs waard maakt. Ook hier is het verstandig om een maximum van acht euro aan te houden (voor entree en een hapje en één drankje).

Grootte van de groep

Aangezien het om een dansfeest gaat hoeft er geen rekening gehouden te worden met de extra begeleiding die de doelgroep bij het educatieve project vereist. Het advies is dan ook om uit te gaan van een reguliere dansavond, het aantal bezoekers is hierbij afhankelijk van de zaal waarin het evenement plaats vindt.

Tijdstip en duur van de activiteit

Aangezien het hier gaat om een dansavond, zal het gaan om een avondproductie. Echter is het verstandig om niet tijden aan te houden die bij reguliere dansavonden gehanteerd worden. Uit de interviews met de LVB-professionals bleek dat de doelgroep erg gehecht kan zijn aan het op een bepaalde tijd naar bed gaan. Ook is het in verband met mogelijke begeleiding prettiger om het evenement niet tot in de vroege uren te laten duren. Er wordt geadviseerd om het evenement vanaf een uur of acht tot een uur of twaalf te laten duren. Hierbij heeft iedereen natuurlijk de mogelijkheid om te komen en gaan wanneer diegene dat wilt.

Speciale begeleiding

Aangezien er bij dit programma niet uitgegaan wordt van specifiek de doelgroep die begeleiding nodig heeft maar ook niet van de zelfstandige persoon, wordt er geadviseerd om ook hier de keuze voor het mee brengen van speciale begeleiding aan de personen zelf over te laten.

7.4. Verder onderzoek

Duycker kan in principe prima aan de slag met de doelgroep aan de hand van dit onderzoek en de aanbevelingen. Echter, er is binnen dit onderzoek niet met de doelgroep gesproken in verband met de duur van het onderzoek. Toch zou het een fijne toevoeging kunnen zijn om nog verder onderzoek te doen en hierin de focus op de doelgroep zelf te leggen. Zoals Baert, de Vriendt en Ketelslegers (2003) het beschrijven, is sociaal-cultureel werk werken mét en niet alleen vóór de deelnemers. Actieve inbreng van de deelnemers zou een mooie toevoeging kunnen zijn aan het project voor de doelgroep.

Dit zou natuurlijk kunnen door bijvoorbeeld een panel te creëren van mensen met een LVB die niet verlegen zijn en graag mee willen werken om hun stem te laten horen bij het ontwikkelen van activiteiten voor de doelgroep. Hierbij zal er aan de slag gegaan moeten worden met simpele duidelijke vragen. Aangezien uit het onderzoek blijkt dat niet iedere persoon met een LVB kan lezen en schrijven zal er creatief omgegaan moeten worden met verschillende manieren van bijvoorbeeld brainstormen.

Naast een panel waarmee gebrainstormd wordt, kan er ook gekozen worden voor het houden van individuele interviews, dit is tijdrovender dan een panel bijeenkomst maar mogelijk wel een stuk waardevoller. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat veel mensen met een LVB last hebben van faalangst doordat zij vaak overschat worden in het dagelijks leven zullen zij bijvoorbeeld sneller aangegeven dat ze iets niet kunnen dan iets te proberen. Ook werd er door de interviews duidelijk dat in groepsverband werken, waarin ideeën voor bijvoorbeeld ritmes bedacht worden mogelijk niet goed aan zou sluiten bij de doelgroep, dit omdat sommigen mensen dan niets meer zeggen. Met individuele interviews worden is er minder sprake van deze drempels en kunnen er mogelijk meer ideeën gegenereerd worden.

Natuurlijk is het ook mogelijk om een combinatie van beide te maken. Hierbij is het verstandig om allereerst te beginnen met de individuele interviews, zodat zelfs de mensen die in groepsverband

minder zouden zeggen hun ideeën kunnen inbrengen. Vervolgens kan er naar aanleiding van de uitkomsten van de interviews een panelbijeenkomst georganiseerd worden om met deze ideeën aan de slag te gaan en meer de verdieping in te gaan.

De professionals, die met mensen met een LVB werken, die voor dit onderzoek geïnterviewd zijn waren allen erg enthousiast en bereid mee te werken, het is dan ook een optie om via hen met de doelgroep in contact te komen. Zoals al benoemd werd is de doelgroep een lastig bereikbare doelgroep, die vergelijkbaar is met kinderen. Door met de professionals die met deze mensen werken contact op te nemen en via hen mensen te werven die mee zouden willen werken aan verder onderzoek wordt dit vergemakkelijkt.

Aar, van der, L. (2016, 1 april). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Akse, M., Baerends, A., Broersen, M., Cruisen, van der, C., Dijkstra, I., Esbach, F., et al. (2006). *Handboek muziektherapie. Evidence based practice voor de behandeling van psychische stoornissen, problemen en beperkingen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

American Music Therapy Association (z.d.). *Music therapy for children with disabilities and special needs*. Opgevraagd op 27 maart 2016 van <http://www.family-friendly-fun.com/family-health/therapy/music.htm>

Baert, H., Ketelslegers, B. & Vriendt, J. De (2003). *Wat is een sociaal 'sociaal-culturele methodiek'?*. Brussel: SoCiuS, Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Werk, vzw.

Beer, Y. De (2012). *De kleine gids. Mensen met een licht verstandelijke beperking. Moeilijke zaken makkelijk uitgelegd*. Deventer: Kluwer.

Berg, F. van den (2013). *Decentralisatie sociaal domein vraagt om andere profilering bibliotheek*. Opgevraagd op 6-12-2015 van <http://www.bibliotheekblad.nl/rubrieken/artikel/1000004886>

Beunke, S. (2016, 12 april). E-mail contact met M.Z. de Haan [e-mail] op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Bibelot (z.d.). *Over Bibelot* [website]. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://www.bibelot.net/Over-Bibelot>

Brugman, P. (2016, 25 maart). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Bussemaker, J. (2015a, april). *Toespraak van minister Bussemaker bij uitreiking Agenda Cultuurbeleid 2017-2020*. Bijdrage aan presentatie van de 'Agenda Cultuurbeleid 2017-2020 (en verder)', Den Haag. Geraadpleegd op <https://www.rijksoverheid.nl/regering/inhoud/bewindspersonen/jet-bussemaker/documenten/toespraken/2015/04/08/reactie-op-cultuuragenda>

Bussemaker, J. (2015b, juni). *Toespraak van minister Bussemaker bij de presentatie van de uitgangspuntenbrief voor het Cultuurbeleid 2017-2020*. Bijdrage aan presentatie van de Uitgangspuntenbrief voor het Cultuurbeleid 2017-2020, Utrecht. Geraadpleegd op <https://www.rijksoverheid.nl/regering/inhoud/bewindspersonen/jet-bussemaker/documenten/toespraken/2015/06/08/speech-minister-bussemaker-bij-de-presentatie-van-de-uitgangspuntenbrief-voor-het-cultuurbeleid-2017-2020>

Delobel, E. (2016, 24 maart). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

De Beul (z.d.). *Onze filosofie* [website]. Opgevraagd 28 maart 2016 van <http://www.de-beul.nl/filosofie/>

Diep (z.d.). *Populaire cultuur* [Inleidende tekst]. Opgevraagd op 6 december 2015 van <http://www.dieponderzoek.nl/populaire-cultuur/>

Dijk, van, J. (2016, 22 april). E-mail contact met M.Z. de Haan [e-mail] op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Dondorff, B. (2016, 21 maart). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Droomers, M. (2016, 22 maart). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Duycker (2015). *Purca* [Databank]. Geraadpleegd op <https://duycker.purca.nl/#events>

Duycker (z.d.). *Artquake aanbod* [website]. Opgevraagd op 15 maart 2016 van <https://www.duycker.nl/over-artquake/aanbod/>

Energiehuis (z.d.). *Bibelot* [website]. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://www.energiehuis.nl/Bibelot>

Ewijk, H. van, Spierings, F. & Wijnen, R. (2012). *Basisboek sociaal werk: Activeren en verbinden*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Fonds Podiumkunsten NL (z.d. a). *Toelichting Deelregeling programmeringssubsidies Fonds Podiumkunsten*. Opgevraagd op 10 februari 2016 van <https://vng.nl/files/vng/vng/Documenten/Extranet/Cultuur/podiumkunsten/ToelichtingDeelregeling.pdf>

Fonds Podiumkunsten (z.d. b). *Subsidie programmering podium popmuziek (kernpodium)*. Opgevraagd op 29 maart van http://www.fondspodiumkunsten.nl/nl/subsidies/subsidie_programmering_podium_popmuziek_kernpodium/

Fonds Podiumkunsten (z.d. c). *Over het fonds*. Opgevraagd op 29 maart 2016 van http://www.fondspodiumkunsten.nl/nl/over_het_fonds/

Gast, W.-J. de, Hetem, R. & Wilbrink, I. (2009). *Basisboek vrijwilligersmanagement. Werven, sturen en motiveren*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Gebr. de Nobel (2014a). *Gebr. de Nobel gaat weer open*. Opgevraagd op 29 maart 2016 van <http://www.vnpf.nl/nieuws/gebr-de-nobel-gaat-open>

Gebr. de Nobel (2014b). *Opening Gebr. de Nobel*. Opgevraagd op 29 maart 2016 van <http://www.vnpf.nl/agenda/opening-gebr-de-nobel>

Gebr. de Nobel (2014c). *Gebr. de Nobel geopend*. Opgevraagd op 29 maart 2016 van <http://www.vnpf.nl/nieuws/gebr-de-nobel-geopend>

Gemeente Leiden (2012). *Cultuurnota 2012-2018*. Opgevraagd op 28 maart 2016 van http://gemeente.leiden.nl/fileadmin/files/Projecten/Wat_Wil_Leiden_/Cultuur071/Publicaties/Cultuurnota_2012-2018def_webversie_.pdf

Gemeente Leiden (2014). *Nieuw Leids poppodium Gebr. de Nobel is geopend*. Opgevraagd op 29 maart 2016 van <http://gemeente.leiden.nl/en/nieuwsitem/artikel/nieuw-leids-poppodium-gebr-de-nobel-is-geopend/>

Haan, de, M.Z. (2015). *Stageverslag Stedelijk Museum Amsterdam*. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Hedon (z.d.). *Info. Introductie*. [website]. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <https://www.hedon-zwolle.nl/4/info>

Hedon (2014). *Hedon heropent deuren na negen maanden verbouwen*. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://www.vnpf.nl/nieuws/hedon-heropent-deuren-na-negen-maanden-verbouwen>

Heijnis, G. (2016, 11 april). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Het Cultuurgebouw (2015). *Activiteitenplan 2016: Het cultuurgebouw: Podium voor de Polder* [Rapport]. Hoofddorp: Het Cultuurgebouw.

Het Netwerk Gewoon Meedoen (2012). *Zag je het maar. Kansen voor jongeren met een licht verstandelijke beperking* [Rapport]. Opgevraagd op 6 februari 2016 van [http://www.mee.nl/upload/File/zag-je-het-maar\(1\).pdf](http://www.mee.nl/upload/File/zag-je-het-maar(1).pdf)

Houben, J., Vinkenburg, B., Booij, H.M., Wijn, C., Bruggert, A.M., Prent, A. & Kok, J. (2014). *Cultureel ondernemen, nieuwe rendement voor gemeenten en instellingen*. Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeenten & Amsterdam: Stichting Cultuur-Ondernemen.

Jager-Vreugdenhil, M. (2011). *Spraakverwarring over participatie*. Opgevraagd op 16 mei 2016 van <https://www.journalsi.org/articles/abstract/10.18352/jsi.251/>

Keulemans, M. (2013). Muziek is goede graadmeter voor puberaal wangedrag. Opgevraagd op 7 april 2016 van <http://www.volkskrant.nl/magazine/muziek-is-goede-graadmeter-voor-puberaal-wangedrag~a3374340/>

Klerk, M. de., Fernee, H., Woittiez, I. & Ras, M. (2012). *Factsheet. Mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen* [Factsheet]. Opgevraagd op 6 februari 2016 van http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2012/Factsheet_Mensen_met_lichamelijke_of_verstandelijke_beperkingen

Lagendijk, E. & Zoutman, R. (2006). *Pop met beleid. Handreiking voor gemeenten* [Rapport]. POPNL: Amsterdam

Leden, J., van der (2015). Verslag KNAW debat over kunst en gezondheid. Opgevraagd op 29 maart 2016 van <https://www.boekman.nl/blog/verslag-knaw-debat-over-kunst-en-gezondheid>

Leur, de R. (2009, augustus). *Verklarende woordenlijst* [Platform]. Opgevraagd op 28 december 2015 van <http://www.apv-amstelveen.nl/Verklarendelijst.htm>

Limburg-van de Boom, M. (2016, 21 maart). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

LKCA (z.d.). *Wat is actieve cultuurparticipatie?* [website] Opgevraagd op 16 mei 2016 van <http://www.lkca.nl/actieve-cultuurparticipatie/over-actieve-cultuurparticipatie/begrippen>

MEE (z.d.). *Over ons. Visie.* [website] Opgevraagd op 28 maart 2016 van <http://www.mee.nl/over-ons/visie>

Mekking, W. (2016). *Dinnershow gehandicapten Hoofddorp rap uitverkocht.* Opgevraagd van http://www.haarlemsdagblad.nl/regionaal/haarlemmermeer/article27799173.ece/Dinnershow-gehandicapten-Hoofddorp-rap-uitverkocht_

Mellema, G. (2016, 29 maart). Geïnterviewd door M.Z. de Haan [audio opname]. Op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Meulenkamp, T., Waverijn, G., Langelaan, M., Hoek, L. van der., Boeije, H. & Rijken, M. (2015). *Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking. Rapportage participatiemonitor 2015* [Rapport]. Opgevraagd op 6 februari 2016 van <http://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/rapportage-participatiemonitor-2015.pdf>

Mieras, M. (z.d.). *Older people & culture.* Opgevraagd op 29 maart 2016 van https://www.boekman.nl/sites/default/files/downloads/free_downloads/article_mark_mieras_older_culturally_active_and_full_of_life_0.pdf

Mulders, M. (2011). Venster op de persoonlijkheid. Opgevraagd op 7 april 2016 van http://www.hifi.nl/artikel_pagina2/2194/Venster-op-de-persoonlijkheid.html

Nijgh, L. & Bogerd, A. (2007). *Basisboek ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking.* Soest: Nelissen.

NVKToag (Nederlandse vereniging voor kunstzinnige therapieën op antroposofische grondslag) (z.d.). *Wat is Kunstzinnige Therapie.* Opgevraagd op 28 maart 2016 van <https://www.kunstzinnigetherapie.nl/kunstzinnige-therapie>

Ockelford, A., Welch, G. & Zimmerman, S. (2002). *Music education for pupils with severe or profound and multiple difficulties – current provision and future need* [Onderzoek]. Opgevraagd op 9 februari 2016 van <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-8527.00266/abstract>

Ons Tweede Thuis (z.d.). *Organisatie* [website]. Opgevraagd 28 maart 2016 van <https://www.onstweedethuis.nl/organisatie/>

P3 (2015). *Over ons.* [website] Opgevraagd op 30 maart 2016 van <https://www.p3purmerend.nl/over-ons/>

Pelsser, K. (2013, oktober). *Haarlemse doelen en effecten voor het sociaal domein* [Platform]. Opgevraagd op 28 december 2015 van <http://www.pmohaarlem.nl/nieuws/haarlemse-doelen-en-effecten-voor-het-sociaal-domein/>

Podium Power (2013). *De culturele sector* [Forum]. Opgevraagd op 8 februari 2016 van <http://www.podiumpower.nl/trends/de-culturele-sector/>

Ons Tweede Thuis (2014). *Organisatie* [Website]. Opgevraagd op 31 januari 2016 van <https://www.onstweedethuis.nl/organisatie/>

Reede, de, L. (2016, 11 april). E-mail contact met M.Z. de Haan [e-mail] op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Reinsch, F. (2013). *Talentontwikkeling bij jongeren door Scoop Welzijn* [Rapport]. Opgevraagd op 9 februari 2016 van http://essay.utwente.nl/64142/1/Reinsch%2C_F._-_s1013467_%28verslag%29.pdf

Renne, E. Van. (2009). *Inclusie van kinderen met een beperking in muziekacademies. Een exploratief onderzoek naar de beleving en invulling van de leerkrachten van de tijdelijke projecten voor kinderen met een beperking in muziekacademies* [Rapport]. Opgevraagd op 9 februari 2016 van http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/392/804/RUG01-001392804_2010_0001_AC.pdf

Rippen, J. & Bos, M. (2010). *Events & Beleven: Het 5 Wheel Drive-concept*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Rolvsjors, R. (2004). *Therapy as Empowerment. Clinical and Political Implications of Empowerment Philosophy in Mental Health Practises of Music Therapy*. Nordic Journal of Music Therapy 13 (2) 2004, 99-111

Schraven, M. (2012). *Beleidsnota Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2013 tot en met 2016: Gemeente Zandvoort Concept* [Beleidsnota]. Opgevraagd op 28 december 2015 van <http://www.wmowonen-nh.nl/files/2012/zandvoort-concept-wmo-nota-2013-2016/>

Segers, D. (z.d.). *Daar zit muziek in!: Muziek als relaxatiemiddel bij personen met een verstandelijke beperking* [Samenvattende tekst]. Opgevraagd op 1 februari 2016 van https://www.researchgate.net/publication/28668588_Daar_zit_muziek_in_Muziek_als_relaxatiemiddel_bij_personen_met_een_verstandelijke_beperking

Smit, B. & Gennep, A. van. (2002). *Netwerken van mensen met een verstandelijke handicap. Werken aan sociale relaties: praktijk en theorie*. Opgevraagd op 7 februari 2016 van <http://www.kennispleingehandicaptensector.nl/docs/producten/Netwerkverstand.pdf>

Slivka, H.H. & Magill, L. (1986). *The conjoint use of social work and music therapy in working with children of cancer patients*. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://musictherapy.oxfordjournals.org>

Stichting United by Music (z.d.). *Over* [Website]. Opgevraagd op 8 februari 2016 van <http://www.unitedbymusic.nl/over.html>

Studie Arena (z.d.). *Muziek, een waardevol instrument in de Zorg* [inleidende tekst]. Opgevraagd op 1 februari 2016 van http://www.studiearena.nl/congressen/congressen_item/t/landelijk_congres_muziek_een_waardevol_instrument_in_de_zorg

Sze, S. & Yu, S. (2004). *Effects of music therapy on children with disabilities* [Rapport]. Opgevraagd op 8 februari 2016 van <http://www.icmpc8.umn.edu/proceedings/ICMPC8/PDF/AUTHOR/MP040079.PDF>

Tepaske, E., Groenestein, T. van, Spangenberg, F. & Schoemaker, R. (2010). *Betekenis van kunst en cultuur in het dagelijks leven* [Rapport]. Geraadpleegd op http://files.goc.nl/files/pdf/bronnen_algemeen/2010%20betekenis%20van%20kunst%20en%20cultuur%20in%20het%20dagelijks%20leven.pdf

Thompson, W.F. & Schlaug, G. (2015). *The healing power of music* [artikel]. Opgevraagd op 1 februari 2016 van http://www.musicianbrain.com/papers/Thompson_Schlaug_Healing-Power-of-Music_SciAmMind.pdf

Travis, R. Jr. (2012). *Rap Music and the Empowerment of Today's youth: Evidence in Everyday Music Listening, Music Therapy and Commercial Rap Music*. New York, NY: Springer Science + Business Media

Trimbos instituut (z.d.). *van 16 naar 18 jaar*. Opgevraagd op 30 maart van <http://www.alcoholinfo.nl/publiek/opvoeding/van-16-naar-18>

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2013). *Meer voor elkaar: De koers voor het sociaal domein in Haarlemmermeer* [Rapport]. Geraadpleegd op https://vng.nl/files/vng/bijlagen_ontwerp_koers_sociaal_domein_bw_definitief_2.pdf

Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Verstegen, D. & Moonen, X. (2002). In Verstegen & Moonen 2010: *van debilitas mentis naar licht verstandelijke beperking* [Artikel]. Opgevraagd op 7 februari 2016 van <http://dare.uva.nl/document/2/93587>

Vlugt, van der, S. (2015). *Afstudeeropdracht Mex de Haan* [Aanleiding]. Hoofddorp: Duycker.

VNPF (z.d. a). *Wie zijn wij?* [website]. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://www.vnpf.nl/over-vnpf/wie-zijn-wij>

VNPF (z.d. b). *Ijzeren podiumdieren*. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://www.vnpf.nl/dossiers/prijzen/ijzeren-podiumdieren>

VNPF (2014). *Poppodia in cijfers 2013*. Amsterdam: Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF)

Vreeke, F. & Dalen, van T. (2008). *Het grote poppodium onderzoek: analyse van de ontwikkeling in de bedrijfsvoering van de Nederlandse poppodia* [Rapport]. Amsterdam: Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF).

Vreeke, G.J. & Agricola, J. (2014). *Beleidsplan Sociaal domein Naarden - Muiden - Bussum 2015 -2018: (Fusie)gemeenten Bussum, Muiden en Naarden Juni 2014* [Beleidsplan]. Opgevraagd op 28 december 2015 van <http://www.clientenraad-bussum-muiden-naarden.nl/wp-content/uploads/2014/08/Beleidsplan-Sociaal-Domein-2015-2018-versie-140630-definitief.pdf>

Vries, de, D. (2016, 13 april). E-mail contact met M.Z. de Haan [e-mail] op te vragen via 12058149@student.hhs.nl

Witte, M. de (2014). *Muziektherapie en emotieregulatie* [Rapport]. Opgevraagd op 7 februari 2016 van http://www.han.nl/onderzoek/kennismaken/han-sociaal/lectoraat/zorg-voor-mensen-met-verstandelijke-beperking/team/promovendi/martina-de-witte/_attachments/artikel_de_witte_muziektherapie_en_emotieregulatie.pdf

Witte, T. (2012). *Talentontwikkeling, een Maatschappelijke Zorg*. Opgevraagd op 9 februari 2016 van <https://www.journalsi.org/articles/abstract/10.18352/jsi.298/>

Zoon, M. (2012). *Kenmerken en oorzaken van een licht verstandelijke beperking*. Opgevraagd op 9 februari 2016 van http://www.nji.nl/nl/LVB_Kenmerken_en_oorzaken.pdf

Zoutman, R. & Groot, M. de (2013). *De waarde van pop: De maatschappelijke betekenis van popmuziek*. Amsterdam: POPnl en Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF).

Zwolle tourist info (z.d.). *Poppodium Hedon* [website]. Opgevraagd op 30 maart 2016 van <http://www.zwolletouristinfo.nl/Evenement/4233/Zwolle/poppodium-hedon/location/29-08-13>

Zwaans, L. (2010). *Bedrijfsplan Duycker, Popcultuur in Haarlemmermeer: Meer dan popmuziek alleen*. Hoofddorp: Duycker.

Inhoudsopgave

1. Begrippenlijst	III
1.1. Begripsafbakening	III
1.2. Het sociaal domein	III
1.3. Het cultureel domein	III
1.4. Poppodia	III
1.5. Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB)	III
1.6. Maatschappelijke participatie	IV
1.7. Cultuurparticipatie	IV
2. Methodologie – verdieping	V
2.1. Inleiding	V
2.2. Dataverzamelmethode & Meetinstrumenten	V
2.2.1. Literatuuronderzoek	V
2.2.2. Interviews	V
2.3. Analyse	VI
2.3.1. Verwerking ruwe data	VI
2.3.2. Analyseren van data	VII
2.4. Betrouwbaarheid en validiteit	VII
2.4.1. Betrouwbaarheid	VII
2.4.2. Validiteit	VII
3. Cultuurnota Haarlemmermeer 2013-2030	IX
4. Five Wheel Drive-concept	XI
4.1. Inleiding	XI
4.2. Het wiel van de Vraag	XI
4.3. Het wiel van Spel	XI
4.4. Het wiel van Kwaliteit en Intensiteit	XII
4.5. Het wiel van Animatie	XII
4.6. Het wiel van Sturing	XII
5. Fondsen	XIII
1.1. Kunst en cultuur	XIII
1.2. (Licht) verstandelijke beperking	XX
1.3. Overig	XXI
6. Topics Interviews	XXIII
6.1. Topics interviews deelvraag twee, poppodia programmeurs	XXIII
6.2. Topics interviews deelvraag drie en vier, LVB-professionals	XXIII
6.2.1. Deelvraag 3: elementen om aan te sluiten op de doelgroep	XXIII
6.2.2. Deelvraag 4: Mogelijkheden huidige aanbod	XXIV
6.3. Hand-outs – interviews LVB-professionals	XXV
6.3.1. Beoordeling van huidige activiteiten voor andere doelgroepen	XXV
6.3.2. Definitie mensen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB)	XXV
6.3.3. Beste duur voor een activiteit	XXVI
7. Verbatims	XXVII

7.1. Legenda van codering	XXVII
7.1.1. Coderingslegenda interviews deelvraag 2	XXVII
7.1.2. Coderingslegenda interviews deelvraag 3 en 4	XXVII

1. Begrippenlijst

1.1. Begripsafbakening

Mogelijk zijn er begrippen die bij dit onderzoek gebruikt worden die zorgen voor wat verwarring. Om deze reden zal er een aantal begrippen in deze lijst verduidelijkt worden, voor de begrippen zouden er mogelijk geen eenduidige definities beschikbaar zijn er wordt daarom gekozen voor één definitie die binnen dit onderzoek gehanteerd wordt.

1.2. Het sociaal domein

Het sociaal domein is al aanbod gekomen in zowel de aanleiding als de probleemanalyse. Aangezien dit een term is dat vaak gebruikt wordt maar veel verschillende invalshoeken heeft moet er wel duidelijk gemaakt worden hoe het sociaal domein wordt gezien in dit onderzoek (Pelsser, 2013).

Als er geschreven wordt over het sociaal domein binnen dit onderzoek, worden alle sectoren die te maken hebben met de sociale kant van het gemeentelijk beleid, namelijk zorg, welzijn gezondheidszorg, onderwijs, inburgering, opvoeding en sociale activering, bedoeld (Leur, 2009). Het sociaal domein gaat dan ook over het leven van mensen en alle aspecten die daarbij komen kijken zoals, wonen, werken, maatschappelijke participatie, opgroeien, naar school gaan, zelfstandig worden, ziek worden, leven met een ziekte of beperking et cetera (Schraven, 2012 & Vreeke & Agricola, 2014).

1.3. Het cultureel domein

Duycker is van oorsprong een culturele organisatie die zich beweegt in de culturele sector. Als er in dit document wordt geschreven over het cultureel domein dan wordt hiermee het deel van de samenleving bedoeld waar kunst en cultuur wordt gepresenteerd, geconsumeerd, geproduceerd, gepubliceerd en geconserveerd (Podium Power, 2013).

1.4. Poppodia

In de probleemanalyse werd al het één en ander over poppodia benoemd. Als er in dit onderzoek gesproken wordt over een poppodium, wordt hier het volgende onder verstaan:

Een (gespecialiseerd) poppodium is een organisatie waarvan één van de belangrijkste doelen het programmeren van popmuziek is. Deze programmering dient uit meer dan 25 popconcerten per jaar te bestaan. Daarbij heeft de organisatie zelf het initiatief in handen. Daarnaast beschikt de organisatie over een zaal van ten minste 150 plaatsen (Vreeke & Van Dalen, 2008). Binnen deze definitie worden de grote commerciële partijen als Ziggo Dome en Heineken Music Hall niet gezien als poppodium, ondanks het feit dat zij wel voldoen aan de bovengenoemde definitie.

1.5. Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB)

Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) zijn mensen met een IQ tussen de 50 en 70 (Nijgh & Bogerd, 2007). Deze mensen zijn beperkt in zowel denken als leren en hebben moeite met het verwerken van informatie, kunnen niet goed abstract denken en generaliseren. Zij hebben vaak een beperkt werkgeheugen en hebben vaker een minder brede woordenschat. Er wordt echter niet alleen naar het IQ gekeken maar ook naar het sociale aanpassingsvermogen van de persoon. Pas als

iemand niet kan voldoen aan dat wat er van hem verwacht wordt, gezien zijn leeftijd en de cultuur waarin hij leeft, wordt er gesproken over een LVB. Iemand moet dus beperkt zijn op meerdere levensgebieden, zoals communicatie, zelfzorg, zelfredzaamheid, zelfstandig kunnen wonen, sociale vaardigheden, het opkomen voor zichzelf, werk, gezondheid of veiligheid. Mensen die officieel zwakbegaafd (IQ tussen 70 en 85) zijn maar bijkomende psychosociale problemen hebben worden ook meegerekend als mensen met een LVB (de Beer, 2012).

De mate waarin men met een licht verstandelijke beperking behoefte hebben aan ondersteuning varieert en is afhankelijk van het functioneren, de leefomgeving en bijkomende problematiek zoals leerproblemen of psychiatrische problematiek. Velen mensen met een LVB functioneren prima in de maatschappij en hebben geen professionele ondersteuning nodig. Daarentegen is er wel een groep mensen met een LVB die wel een bijkomende problematiek ervaren, zij vertonen problematisch gedrag en hebben hierdoor (extra) ondersteuning nodig. In dit onderzoek zal het voornamelijk gaan om de groep die wel ondersteuning nodig heeft (Zoon, 2012).

1.6. Maatschappelijke participatie

In het artikel 'spraak verwarring over participatie' (2011) geeft Marja Jager-Vreugdenhil, lector samenlevingsvraagstukken, aan dat de termen maatschappelijke participatie en sociale participatie vaak door elkaar worden gebruikt. Volgens Jager-Vreugdenhil (2011) kan maatschappelijke participatie echter duidelijk onderscheidt worden van sociale participatie door na te gaan in welke institutionele context geparticipeerd wordt, als het om deelname aan formele organisaties in het private domein gaat is het maatschappelijke participatie. Deelname aan informele, ongeorganiseerde verbanden van burgers, zoals sociale netwerken en burens contacten worden volgens Jager-Vreugdenhil onder sociale participatie gerangschikt. Naast de institutionele context kunnen de twee onderscheiden worden door het doel wat zij nastreven. Het doel van sociale participatie is voornamelijk sociale contacten. Bij maatschappelijke participatie gaat het om een breder maatschappelijk en publiek doel. Samenvattend geeft Jager-Vreugdenhil (2011) de volgende definitie:

"Maatschappelijke participatie is dus de deelname van mensen in formele burger organisaties. Het begrip kan worden gebruikt voor de actieve deelname van mensen in verenigingen of andere vrijwilligersorganisaties, bijvoorbeeld deelname aan activiteiten of uitvoeren van een bestuursfunctie. Het begrip wordt ook gebruikt voor meer passieve vormen van betrokkenheid, zoals donaties of lidmaatschappen" (p. 85, Jager-Vreugdenhil, 2011).

1.7. Cultuurparticipatie

Volgens het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA, z.d.) wordt de term cultuurparticipatie vooral beleidsmatig gebruikt als overkoepelend begrip voor alle vormen van deelname van mensen aan kunst, cultureel erfgoed en media in de vrije tijd, buiten school en werk. Cultuuronderwijs en professionele kunstbeoefening vallen dan ook niet onder deze definitie van cultuurparticipatie (LKCA, z.d.).

Binnen het begrip cultuurparticipatie kan er volgens het LKCA (z.d.) nog onderscheid gemaakt worden tussen actieve en receptieve cultuurparticipatie. Met actieve cultuurparticipatie wordt er bedoeld dat men actief bezig is met het beoefenen en artistiek ontwikkelen van of betrokken is bij cultuur in de vrije tijd. Bij receptieve cultuurparticipatie gaat het om het bezoeken en beschouwen van cultuur (LKCA, z.d.).

2.1. Inleiding

Het onderzoek wat is uitgevoerd is een kwalitatief onderzoek, dit houdt in dat het onderzoek zich richt op niet-cijfermatige gegevens (Verhoeven, 2011). Voor deze vorm van onderzoek is gekozen omdat deze vorm het best bij de hoofd- en deelvragen past. Een andere vorm van onderzoek is kwantitatief onderzoek, dit houdt in dat het een cijfermatig onderzoek is, kijkend naar de deelvragen zal deze onderzoeksvorm niet aansluiten en dan ook geen mogelijkheden beiden voor het beantwoorden van de deelvragen en daarbij de hoofdvraag (Verhoeven, 2011). Voorbeelden van kwalitatieve onderzoeksmethoden zijn interviews, deskresearch, observaties, focusgroepen et cetera.

2.2. Dataverzamelmethode & Meetinstrumenten

Bij dit onderzoek is er sprake van triangulatie, dit houdt in dat er verschillende onderzoekstechnieken gecombineerd worden (Verhoeven, 2011).

Voor dit onderzoek zullen de volgende methode en instrumenten gebruikt worden:

- Literatuuronderzoek
- Interviews

2.2.1. Literatuuronderzoek

Literatuuronderzoek is essentieel bij het onderzoek, dit omdat hierdoor niet alleen nieuwe informatie aan het licht kan komen maar ook informatie verworven uit fieldresearch mogelijk onderbouwt kan worden. Bij het literatuuronderzoek wordt er gekeken naar primaire literatuur, secundaire literatuur en grijze literatuur (Verhoeven, 2011). Primaire literatuur houdt in dat het onderwerp nieuw is en voor het eerst behandeld wordt. Secundaire literatuur gaat niet over een nieuw onderwerp maar literatuur waarin gerapporteerd wordt door andere auteurs over al behandelde onderwerpen. Grijze literatuur wordt bij wetenschappelijk onderzoek nauwelijks tot niet gebruikt. Deze literatuur bestaat uit rapporten, verslagen en boeken die niet in gangbare boekcollecties zijn opgenomen. Hierbij kan gedacht worden aan beleidsstukken (Verhoeven, 2011). In dit onderzoek zal er wel gebruik gemaakt worden van grijze literatuur, omdat dit mogelijk ook van toepassing kan zijn op het onderzoek. Deelvraag één zal volledig beantwoord worden met behulp van literatuuronderzoek. Dit omdat het bij deze vraag gaat om de effecten van muziek op de doelgroep, dit zal wetenschappelijk ondersteund moeten worden om een goed en waardevol beeld te schetsen. Daarnaast zal deelvraag vier ook deels beantwoordt worden met behulp van literatuuronderzoek, om niet alleen de antwoorden van de professionals, die uit de interviews worden verworven, te versterken maar ook mogelijk meer inzicht te geven van wat er in de praktijk nodig is om muziek activiteiten voor mensen met een licht verstandelijke beperking tot een succes te maken.

Niet alleen voor de beantwoording van de deelvragen en de ondersteuning van de antwoorden bij de deelvragen zal literatuuronderzoek een rol spelen, ook bij het voorbereiden van de interviews zal het van belang zijn, in de volgende paragraaf wordt hier verder op in gegaan.

2.2.2. Interviews

De interviews die gehouden zullen worden, hebben een half-gestructureerde aard en worden gehouden met de van te voren gekozen onderzoeksgroepen. De interviews worden namelijk aan de

hand van een vragenlijst mondeling afgenomen maar ook aan de hand van een aantal onderwerpen (Verhoeven, 2011). Bij deze vorm van interviewen blijft er ruimte over om door te vragen en tijdelijk af te wijken van de vooraf opgestelde vragen. Deze vorm van interviewen wijkt dan ook af van een gestructureerd interview, hierbij wordt er namelijk alleen gekeken naar gestructureerde vragen en antwoorden. Tevens is er nog een andere manier van interview namelijk een ongestructureerd interview, bij deze vorm zijn er geen vragen vooraf geformuleerd, het interview richt zich dan alleen op globale onderwerpen (Verhoeven, 2011). Er is gekozen voor de vorm half-gestructureerd omdat dit naast mogelijke vrijheid, wat minder het geval is bij gestructureerde interviews, ook zorgt voor een aantal punten van houvast. Daarnaast worden de belangrijkste vragen bij dit soort interviews gegarandeerd behandeld maar geeft het ook ruimte voor nieuwe vragen en interactie tussen de twee partijen. De vaste vragen die geformuleerd zullen worden, worden gebaseerd op literatuur onderzoek. De interviews zullen bestaan uit tien vaste vragen die als richtlijn fungeren voor het interview. Daarnaast zullen de interviews zo'n 15 minuten duren, dit zodat het de onderzoeksgroep niet te veel tijd zal kosten maar er toch genoeg tijd is om tot de kern te komen. Blijkt dit niet mogelijk te zijn zal erg geëvalueerd worden of er mogelijk tijd is om uit te lopen, is dit niet het geval dan zal er gekeken worden naar mogelijkheden voor een vervolg interview die dezelfde structuur zal aanhouden. Van alle interviews zal er een audio opname gemaakt worden, dit zodat de interviewer geen informatie kan missen door bijvoorbeeld het noteren van antwoorden, de interviews worden hierna uitgewerkt hier wordt verder op ingegaan in de volgende paragraaf van dit hoofdstuk. De interviews zullen op de werkplek van de onderzoeksgroep gehouden worden, indien mogelijk in een afgesloten ruimte. Dit zodat de onderzoeksgroep zo min mogelijk hoeft te ondernemen om deel te nemen aan het interview en het maken van een afspraak verspoeld wordt. Een andere reden voor interviews op locaties is dat de interviewer een totaal plaatje kan krijgen van de organisatie, wat een fijne bijkomstigheid kan zijn bij het rapporteren. Ook zorgt dit er voor dat de geïnterviewde zich op hun gemak voelen wat de loop van het interview ten goede zou kunnen komen.

Om deelvragen twee, drie en vier te beantwoorden zal er van deze methode gebruik gemaakt worden. Bij deelvraag twee is er voor deze methode gekozen zodat er aan de hand van de vooropgestelde vragen een duidelijke vergelijking gemaakt kan worden en het inzichtelijk wordt wat de organisaties doen voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Dit is namelijk minder duidelijk zichtbaar in de programma's van de organisaties en mogelijk zijn zij nog bezig met het ontwerpen van de activiteiten waardoor het nog niet bekend is, dit kan dan inzichtelijk gemaakt worden door middel van interviews.

Voor deelvragen drie en vier wordt dezelfde onderzoeksgroep geïnterviewd. Bij deelvraag drie is er voor deze methode gekozen om te onderzoeken wat professionals die met mensen met een verstandelijke beperking werken vinden van het huidige aanbod van Duycker en om er achter te komen of er mogelijk activiteiten zijn die wel met aanpassingen zouden kunnen werken voor de doelgroep. Deze professionals werken met de doelgroep en kunnen dan ook vertellen wat de wensen en behoeften van de doelgroep zijn. Daarnaast kunnen de professionals aangeven wat er voor nodig is om een activiteit goed aan te laten sluiten bij de doelgroep.

2.3. Analyse

Aangezien er uitgegaan wordt van een kwalitatief onderzoek zal ook de analyse een kwalitatief karakter hebben. In de deelparagrafen hieronder wordt er allereerst beschreven hoe de verwerking van ruwe data gedaan zal worden waarna er beschreven zal worden hoe de data uiteindelijk geanalyseerd zal worden.

2.3.1. Verwerking ruwe data

De interviews die afgenomen worden zullen opgenomen worden en in een verbatim worden uitgewerkt. Hierbij worden de plaats waar het interview plaats vond, de duur van het interview en de setting weergegeven (Brauer, Rambaran, Boers & Lamboo, 2015). De verbatims van de interviews

zullen terug te vinden zijn in de bijlagen van het onderzoeksrapport.

2.3.2. Analyseren van data

Naar aanleiding van de interviews en de daaruit voortgekomen verbatims zullen de uitkomsten van de interviews geanalyseerd worden (Brauer, Rambaran, Boers & Lamboo, 2015). Het zal gaan om een kwalitatieve analyse, waarbij er als volgt te werk gegaan zal worden. De gegevens zullen allereerst zeer goed worden doorgelezen. Vervolgens wordt er gekeken naar wat voor soort data het is, is het een verbatim wat uit een interview is voortgekomen of een verslag van tekst. Zij worden gerangschikt in categorieën, per topic en op volgorde van graad van belang. Nadat hieruit een duidelijk overzicht is gekomen wordt er gekeken of dit alles antwoord kan geven op de deelvragen (Verhoeven, 2011). Als dit niet het geval blijkt te zijn zal er over nieuw data verzameld moeten worden en zal het proces opnieuw beginnen.

2.4. Betrouwbaarheid en validiteit

2.4.1. Betrouwbaarheid

Een onderzoek is betrouwbaar als het herhaalbaar is, het moet dan tot dezelfde resultaten leiden (Verhoeven, 2011). Het moet dan herhaalt kunnen worden met een andere onderzoeker, op een ander tijdstip, met andere proefpersonen en onder andere omstandigheden (Verhoeven, 2011).

De manieren om de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen die in dit onderzoek gebruikt zullen worden zijn de volgende:

- Standaardisering, dit wordt bij de interviews deels gedaan (Verhoeven, 2011). Omdat het om half-gestructureerde interviews gaat wordt er wel gewerkt met een aantal vaste vragen maar er zal ook afgeweken worden van deze vragen. Om de betrouwbaarheid te verhogen zullen de vragen die van te voren worden geformuleerd voor de interviews altijd aan de orde komen. Daarnaast zullen de van te voren geformuleerde vragen binnen een onderzoeksgroep altijd gelijk zijn.
- Proefinterview (Verhoeven, 2011). Er zal voor alle onderzoeksgroepen een proefinterview gedaan worden om te kijken of de vragen, die vast staan, helder zijn. Daarnaast om als een oefening te fungeren voor de interviewer, dit om de nervositeit voor een interview zo laag mogelijk te maken.

2.4.2. Validiteit

Om de validiteit van het onderzoek te verhogen zal er op een aantal punten gelet worden namelijk:

- Selectie proefpersonen (Verhoeven, 2011). Bij de onderzoeksgroep van deelvraag twee wordt er gewaakt voor het enkel horen van de mening van een bepaalde groep door vijf programmeurs van verschillende poppodia verspreid over het land te interviewen. Bij de onderzoeksgroep van deelvragen drie en vier wordt hiervoor gewaakt door met twee professionals per organisatie te spreken, hierdoor worden zowel verschillende organisaties als verschillende personen gehoord.
- Groei (Verhoeven, 2011). Doordat het onderzoek maar enkele maanden zal duren zal er hiervan weinig tot geen sprake zijn.
- Instrumentatie (Verhoeven, 2011). Door het doen van een proefinterview wordt er voorkomen dat de vragen van de interviews worden aangepast.
- Mortaliteit (Verhoeven, 2011). Bij het aantal van de onderzoeksgroep van deelvraag twee is er rekening gehouden met mogelijke uitval, tevens zijn er ook nog andere middelgrote poppodia in Nederland en zouden zij benaderd kunnen worden in geval van uitval. Bij de onderzoeksgroep van deelvragen drie en vier kan er indien iemand uitvalt binnen een organisatie gekozen worden voor een andere professional. Indien er een organisatie vervalt zal er gekeken worden naar een vervangende organisatie binnen de gemeente Haarlemmermeer en omstreken met dezelfde doelgroep.

Ook zal er rekening gehouden worden met begripsvaliditeit, vooral bij de interviews zal dit belangrijk

zijn, het zou kunnen zijn dat sommige begrippen subjectief zijn of niet direct duidelijk zijn, hiervoor wordt gewaakt door een proefinterview te doen, per onderzoeksgroep (Verhoeven, 2011).

In het voorwoord van de nota geeft Wethouder Cultuur Arthur van Dijk aan dat het cultuurbeleid instellingen tot ondernemerschap inspireert, het ruimte biedt om samenwerkingsverbanden aan te gaan, ondernemend te zijn en te zorgen voor een kleurrijk en veelzijdig aanbod als het gaat om producties, educatie of evenementen (Gemeente Haarlemmermeer, 2012). Dit alles wilt de gemeente zonder dat er concessie worden gedaan aan het aanbod voor een breed publiek. Passend hierbij is dat de subsidiemethodiek is aangepast. Deze gaat meer uit van innovatie, ondernemerschap en prestatie. De gemeente geeft aan culturele activiteiten, culturele projecten, cultuureducatie en amateurkunsten te subsidiëren op een professioneel basisniveau. De gemeente biedt instellingen de ruimte om creatief en innovatief te zijn, maar zetten er maatschappelijke prestaties tegenover. Leidend in het nieuwe beleid is dan ook de maatschappelijke relevantie voor de inwoners van Haarlemmermeer (Gemeente Haarlemmermeer, 2012).

Volgens de gemeente vormen, verbeelden en geven kunst en cultuur kleur aan de gemeente Haarlemmermeer. Daarom streven zij met het cultuurbeleid naar een cultureel aanbod dat kwalitatief goed en levendig is. Een aanbod dat garandeert dat Haarlemmermeer een aantrekkelijk gebied is en blijft waar men nu en in de toekomst graag wilt wonen, werken en verblijven. Wel geeft de gemeente aan op gebied van cultuur minder goed te scoren ten opzichte van andere gemeenten. Kijkend naar de popmuziek, staat Haarlemmermeer op de 42ste plek van de 50. Deze slechte score wilt de gemeente echter wel relativeren door aan te geven dat Haarlemmermeer een relatief jonge gemeente is (Gemeente Haarlemmermeer, 2012).

Echter geeft de gemeente wel aan te bezuinigen op kunst en cultuur. Toen de nota geschreven werd ontving de gemeente een bijdrage van het ministerie van OCW voor de uitvoering van de regeling cultuurparticipatie, deze regeling is met ingang van 2013 gestopt. De nieuwe regeling die hierna zijn intrede deed, richt zich vooral op het versterken van de kwaliteit van cultuureducatie in het onderwijs. Volgens de gemeente kunnen culturele instellingen hierop inspelen door op smaak en leefstijl activiteiten, ontmoetingen te organiseren en meer belevenis en educatie te bieden. Voor hen is het een uitdaging om binnen het bestaande budget en de te realiseren bezuinigingen te komen tot een veelzijdig, kleurrijk en breed gedragen cultuuraanbod voor onze inwoners en bezoekers in Haarlemmermeer (Gemeente Haarlemmermeer, 2012).

Als het gaat om cultuureducatie heeft dit in het onderwijs de prioriteit van de gemeente, echter zien zij wel ook het belang van buitenschoolse cultuureducatie in. De gemeente ziet het als haar taak om op het gebied van cultuureducatie om de culturele infrastructuur van de gemeente te ondersteunen en cultuur educatieve activiteiten te subsidiëren (Gemeente Haarlemmermeer, 2012).

Bij (buitenschoolse) cultuureducatie staat vooral Pier K centraal in de nota, wel wordt Poppodium Duycker benoemd doordat zij, volgens de gemeente door Artquake een educatieve tak hebben. Artquake wordt door de gemeente gezien als een label waaronder jongeren hun culturele ambities kunnen verwezenlijken. Niet alleen jongeren benoemd de gemeente als doelgroep voor cultuureducatie, zij spreekt naast de groep 0 t/m 18 jaar ook van cultuureducatie en ruimte voor talentontwikkeling voor mensen van 18 t/m 100 jaar (Gemeente Haarlemmermeer, 2012).

De gemeente ziet graag de culturele instellingen verzakelijken en meer draagvlak zoeken bij de markt en bij maatschappelijke partners en betrokken particulieren. Volgens haar vraagt dat om

ondernemingslust, het sluiten van maatschappelijke allianties, klantgerichtheid, nieuwe competenties en ook een andere manier van werken en benaderen van de markt. Zij vindt het belangrijk dat de professionele instellingen alleen en samen op innovatieve en ondernemende wijze het aanbod verzorgen door actief doelgroepen op te zoeken, rekening te houden met de vraag en nieuwe producten te ontwikkelen. Hierbij beoogt de gemeente de kans voor instellingen om samen te werken met andere beleidsterreinen en gebruik te maken van de kennis en kunde in de gemeentelijke organisatie (Gemeente Haarlemmermeer, 2012).

4. Five Wheel Drive-concept

4.1. Inleiding

De reden dat er gekozen is voor het Five Wheel Drive-concept is dat deze theorie zich allereerst richt op de doelgroep en wat de mogelijkheden zijn voor de doelgroep. Wat goed aansluit bij dit onderzoek in verband met de, voor Duycker, nieuwe en bijzondere doelgroep waar het onderzoek zich op richt.

Het Five Wheel Drive-concept werkt zoals de naam al aangeeft met vijf wielen, namelijk:

- Het wiel van de Vraag
- Het wiel van Spel
- Het wiel van kwaliteit en Intensiteit
- Het wiel van Animatie
- Het wiel van Sturing

In de afbeelding 4.1 worden deze wielen weergegeven (Rippen & Bos, 2010). In de afbeelding is duidelijk te zien dat je bij het ontwerpen van evenementen en activiteiten deze wielen op een chronologische volgorde moet volgen om tot een goed eindproduct te komen. Om de theorie beter te begrijpen zal elk wiel hieronder kort toegelicht worden.

Afbeelding 4.1: Five Wheel Drive – Rippen en Bos (2010)

4.2. Het wiel van de Vraag

Het eerste wiel van de Five Wheel Drive wordt in hoofdstuk vier van het onderzoeksrapport gebruikt. Bij het ontwerpen van activiteiten moet er rekening gehouden worden met een bepaalde doelgroep (Rippen & Bos, 2010). Deze doelgroep heeft behoeften, wensen, eisen en verwachtingen waar rekening mee gehouden zal moeten worden tijdens het ontwerpen van de activiteiten. Gebeurt dit niet, dan wordt de kans op succes een stuk kleiner. Rippen en Bos (2010) geven vier waarden waar mensen naar streven weer, namelijk de sociaal rationele waarde, de betekenis waarde, de competentie waarde en de genietbaarheidswaarde. Door middel van onderzoek naar de doelgroep met betrekking tot deze waarden kan er een grafiek gemaakt worden, wat inzichtelijk maakt welk van de waarde de overhand heeft bij de doelgroep. Door middel van zo'n grafiek kan er overzichtelijk gezien worden waar de vraag van de doelgroep ligt (Rippen & Bos, 2010).

4.3. Het wiel van Spel

In hoofdstuk vijf wordt er meer gekeken naar het tweede wiel van het concept, aangezien het hier gaat om de mogelijkheden voor de doelgroep binnen het huidige aanbod van Duycker. Nadat het duidelijk is geworden waar de vraag van de doelgroep ligt, wordt er, in het wiel van Spel, gezocht naar vormen van activiteiten die aan die vraag voldoen (Rippen & Bos, 2010). Hierbij is het belangrijk dat de doelgroep van begin tot eind geboeid wordt. Hiervoor zijn spel en spelvormen erg effectief, dit omdat beleven naar zeggen van Rippen en Bos (2010) niet iets passiefs is maar actief. Ook is spel iets vrijwilligs en kunnen de deelnemers stoppen wanneer zij willen, toch is er bij spel iets wat men

motiveert om mee te doen en ook door te gaan. Om duidelijk te maken wat deze drijfveer en motivatie is voor mensen halen Rippen en Bos de vier grondvormen van spel van Caillois (1967) aan. Deze grondvormen zijn competitie, kans, verbeelding en vervoering. Naast dat dit de drijfveer en motivatie voor mensen is, geven deze grondvormen ook vorm aan het spel. Dit komt doordat er met deze grondvormen rekening gehouden zal moeten worden bij het ontwerpen van een activiteit (Rippen & Bos, 2010).

De wielen die hieronder kort beschreven worden komen in het onderzoek niet aanbod, dit heeft te maken met het feit dat deze wielen pas aanbod komen tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase. Deze zullen echter pas door Duycker worden uitgevoerd, mogelijk naar aanleiding van de aanbevelingen die uit dit onderzoek zijn voortgekomen.

4.4. Het wiel van Kwaliteit en Intensiteit

In de zoektocht naar de gewenste en vereiste kwaliteit en intensiteit van beleving spelen er vier factoren een grote rol, namelijk de focus van de (deel)activiteit, het appèl op de deelnemer, het (ervaren) realiteitsgehalte en het belang voor de deelnemer (Rippen & Bos, 2010). Dit houdt in dat de aandacht van de deelnemer gericht wordt op de activiteit die de beleving teweeg moet brengen. De deelnemer wordt uitgelokt en verleid om te participeren en het appèl is afgestemd op de bedoeling van het event. Het realiteitsgehalte is van groot belang voor de kwaliteit van de beleving die ervaren wordt. Des te hoger het realiteitsgehalte, des te groter de ervaren kwaliteit van de beleving. Het belang voor de deelnemer speelt niet alleen een rol ook de zichtbaarheid van de inzet van degene die de activiteit begeleidt dient het belang van de deelnemers (Rippen & Bos, 2010).

4.5. Het wiel van Animatie

Na het ontwerpen van de activiteit komt de uitvoering, bij de uitvoering komen er altijd onverwachte aspecten kijken (Rippen & Bos, 2010). Zelfs bij activiteiten die al vaker uitgevoerd zijn kan men voor onverwachte wendingen komen te staan, dit kan alleen al te maken hebben met sfeer of de samenstelling van een groep. Bij het wiel van Animatie wordt er inzichtelijk gemaakt hoe de professionals die aan de activiteit meewerken op deze onverwachte wendingen inspelen. Eenieder zet hierbij vier kwaliteiten in die met elkaar verweven zijn, namelijk performance, begeleiding, integriteit en authenticiteit. Deze kwaliteiten komen tot uiting in de manier waarop de professionals met de groep omgaan (Rippen & Bos, 2010).

4.6. Het wiel van Sturing

Zoals al benoemd werd bij het wiel van Animatie kan men tijdens de uitvoering van activiteiten altijd voor onverwachte wendingen komen te staan. Het wiel van Sturing focust zich op veranderingen die gemaakt worden tijdens de uitvoering (Rippen & Bos, 2010). Het gaat over beslissingsbevoegdheid, regelen en organiseren, verantwoorden, regie en zeggenschap. Het wiel richt zich dan ook voornamelijk op de leidinggevende van de activiteit. Hoe deze professional omgaat met de andere professionals en deelnemers (Rippen & Bos, 2010).

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van mogelijke fondsen die aangevraagd kunnen worden voor het langdurige educatieve muziekproject wat in de aanbevelingen wordt beschreven. De fondsen zijn onderverdeeld in categorieën en ieder fonds wordt allereerst kort beschreven waarna er aangegeven wordt wat de richtlijnen zijn waar het project aan zal moeten voldoen om financiële steun te krijgen en wanneer de deadline voor de aanvragen is. Alle informatie is afkomstig van de websites van de fondsen. De richtlijnen zijn, omdat deze redelijk specifiek en zeer belangrijk zijn niet geherformuleerd maar zijn exact overgenomen van de websites om misinterpretaties en fouten te voorkomen.

1.1. Kunst en cultuur

Prins Bernhard cultuurfonds – <http://www.cultuurfonds.nl>

Het fonds is bevlogen pleitbezorger van cultuur, natuur en wetenschap in Nederland en daarbuiten. Met financiële bijdragen, opdrachten, prijzen en beurzen stimuleert het fonds bijzondere initiatieven en talent.

Algemene richtlijnen

Wie kan een aanvraag doen?

Alleen rechtspersonen zonder winstoogmerk kunnen een beroep doen op het Cultuurfonds. Uit hun statuten moet blijken dat zij werkzaam zijn op ons werkterrein: cultuur en natuur in Nederland. Het bestuur van de rechtspersoon moet breed zijn samengesteld en mag niet gericht zijn op de belangen van één of enkele personen. Bij de beoordeling van aanvragers gaat het fonds in beginsel uit van de Code Cultural Governance.

Het Cultuurfonds steunt normaal gesproken geen rechtspersonen die structurele ondersteuning ontvangen van de overheid of van een van de loterijen. Het fonds kan evenwel een bijdrage overwegen als het een uitzonderlijk project betreft waarvoor de structurele ondersteuning niet bedoeld of ontoereikend is.

Overheidsinstellingen of instellingen die een overheidstaak uitvoeren, zoals onderwijsinstellingen, komen niet voor ondersteuning in aanmerking, evenmin als organisaties die fondsen werven voor derden. Zulke instellingen kunnen alleen voor ondersteuning in aanmerking komen als een project onmiskenbaar buiten hun reguliere doelstelling valt en de begroting daarvan hun financiële mogelijkheden duidelijk ver te boven gaat. Het Cultuurfonds zal in zo'n geval nagaan of het belang voor het werkterrein aanleiding geeft om bij wijze van uitzondering aan het project bij te dragen.

Welke projecten komen in aanmerking en voor welke kosten?

Het Cultuurfonds kan een bijdrage overwegen voor allerlei projecten (zie hiervoor de specifieke richtlijnen). Uitgangspunt is dat het fonds een project inhoudelijk bijzonder vindt (ook in het kader van de normale activiteiten van een aanvrager) en kwalitatief goed. Er moet voldoende vertrouwen zijn in de totstandkoming of uitvoering van een project. Projecten moeten in omvang en tijdsduur beperkt zijn.

Bijzondere aandacht heeft het Cultuurfonds voor projecten die:

- gericht zijn op een bijzondere, duidelijk omschreven doelgroep

- een leemte vullen in het culturele aanbod
- uitgaan van zelfwerkzaamheid (d.w.z. onbezoldigde arbeid op het werkterrein van het fonds) of de deelname van amateurs

Een bijdrage van het Cultuurfonds moet effectief zijn. Daarom moet in de aanvraag en de begroting een duidelijk doel worden aangegeven voor de eventuele bijdrage van het fonds. Uit het dekkingsplan moet blijken dat er een daadwerkelijk tekort is en ook moet worden aangegeven hoe een eventuele bijdrage van het Cultuurfonds zich verhoudt tot de eigen bijdrage, bijdragen van andere financiers/fondsen en overige bijdragen. Het Cultuurfonds financiert nooit de volledige kosten van een project.

Het Cultuurfonds kent een beperkt aantal ondersteuningsmogelijkheden voor investeringen. Bij investeringen kijkt het fonds altijd of het om uitzonderlijke kosten gaat. Reguliere investeringen, die naar de mening van het fonds door de aanvrager zelf kunnen, of zouden moeten worden, gefinancierd, komen niet voor ondersteuning in aanmerking.

Bij uitzondering kan het fonds een bijdrage verlenen aan de startkosten van een nieuwe organisatie. Een startbijdrage wordt alleen gegeven als een beginnende instelling naar het oordeel van het Cultuurfonds een aantoonbaar hiaat vult binnen het werkterrein van het fonds. Bovendien moet er voldoende zicht zijn op een (financieel) zelfstandig functioneren na de opstartfase.

Een bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds wordt gezien als een financiële bijdrage. Hierover hoeft geen btw te worden afgedragen. btw-plichtige aanvragers dienen alle kosten exclusief btw op te geven. Zij kunnen de verschuldigde btw immers terugvorderen. Niet-btw-plichtige aanvragers kunnen de kosten inclusief btw opnemen in de begroting van een project.

Niet in aanmerking komen:

- reguliere projecten, of projecten waarvoor de aanvrager structurele ondersteuning krijgt
- projecten waarvan al met de uitvoering is begonnen of die op het moment van beoordeling in een vergevorderd stadium verkeren
- projecten met een overwegend sociaal-maatschappelijk, religieus of politiek karakter
- projecten met een fondsenwervend karakter
- prijsuitreikingen of prijzen die worden uitgereikt door andere organisaties dan het Cultuurfonds

Vanzelfsprekend kan financiële ondersteuning alleen worden verleend als het budget van het Cultuurfonds toereikend is.

Specifieke richtlijnen

Het Cultuurfonds heeft bijzondere aandacht voor projecten die gericht zijn op behouden, beschrijven of bereiken. Het heeft hiertoe een aantal soorten projecten geselecteerd die zijn voorzien van specifieke richtlijnen. Dat zijn:

- 1 Publicaties, inclusief audiovisuele producties en producties nieuwe media
- 2 Onderzoek, ontsluiting archieven, congressen en symposia
- 3 Tentoonstellingen en podiumproducties
- 4 Festivals en concoursen
- 5 Educatieve projecten
- 6 Investerings, aankopen en opdrachten
- 7 Restauraties

Wie een beroep wil doen op het Cultuurfonds, doet er goed aan eerst de onderstaande richtlijnen grondig door te nemen en kennis te nemen van de criteria die het fonds hanteert bij de beoordeling

van aanvragen. Er worden eventuele uitzonderingsregels vermeld en er wordt onderscheid gemaakt tussen de gangbare handelwijze van het landelijk bureau en die van de afdelingen.

Uitgaande van het educatieve project wat in de aanbevelingen omschreven staat zal er rekening gehouden moeten worden met nummer 5.

5. Educatieve projecten

Educatieve projecten laten specifieke doelgroepen kennismaken met cultuur en natuur in Nederland. Met het ondersteunen van educatieve projecten wil het fonds aanvragers stimuleren om op nieuwe, bijzondere wijze een doelgroep te bereiken, binnen en buiten het onderwijs.

Financiële ondersteuning is mogelijk voor:

- bijzondere projecten met een educatief karakter
- projecten die zich richten op bijzondere doel- of publieksgroepen
- het vervaardigen van (les)materiaal voor gebruik binnen en buiten het onderwijs voor zover het om niet-reguliere, uitzonderlijke projecten gaat
- bijzondere projecten die zijn gericht op de bewustwording van het belang van natuur en landschap

Afdelingen/landelijk bureau

De algemene richtlijnen zijn van toepassing

Aanvragers

De algemene richtlijnen zijn van toepassing. Niet ondersteund worden onderwijsinstellingen, behoudens uitzonderingen waarvoor ondersteuning mogelijk is door enkele Cultuur Fondsen op naam

Beoordeling

Bij educatieve projecten beoordeelt het fonds altijd in hoeverre de aanvrager een extra inspanning levert ten opzichte van zijn reguliere werkzaamheden. Het let bijvoorbeeld op eventuele samenwerking met derden en op de bijdrage die deze samenwerking levert aan het educatieve karakter van een project.

Bij educatieve projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van audiovisuele of nieuwe media gelden de onder 1. (Publicaties, inclusief audiovisuele producties en producties nieuwe media) genoemde nadere criteria voor de inhoudelijke en financiële beoordeling ervan.

Deadline aanvraag

Inzendtermijnen 2016

15 januari, 6 mei en 16 september

Fonds cultuurparticipatie –

<http://www.cultuurparticipatie.nl/>

Het fonds vindt het belangrijk dat mensen kunnen meedoen aan cultuur. Niet alleen als mogelijkheid voor ontplooiing en ontmoeting. Creativiteit is nodig als voorbereiding op een toekomst waarin verandering aan de orde van de dag is. Daarom stimuleert het fonds de actieve cultuurdeelname van Nederland.

Algemene richtlijnen

Subsidie waar het project uit de aanbeveling mogelijk voor in aanmerking kan komen is:
Kunstparticipatie

VOORWAARDEN: WAAR MOET EEN PROJECT AAN VOLDOEN?

Wie kan een aanvraag indienen?

Alleen organisaties met een culturele doelstelling en zonder winstoogmerk kunnen een aanvraag indienen.

Omdat we de sector graag zo breed mogelijk ondersteunen, richten we ons op alle disciplines: theater, dans, muziek, beeldende kunst, animatie, circus, letteren, community arts en urban arts. De regeling staat ook open voor interdisciplinaire projecten en projecten voor speciale doelgroepen.

Waarvoor kunt u subsidie aanvragen?

Als u een aanvraag indient, daagt u uzelf uit en wilt u uw betekenis voor de kunstbeoefening vergroten. In de aanvraag beschrijft u wat de opbrengst van uw project is voor de sector of aan welk knelpunt u werkt. Tevens zien wij graag in uw aanvraag naar voren komen dat:

- er sprake is van een gelijkwaardige uitwisseling of samenwerking tussen amateurkunstenaars en professionals; en/of
- amateurs en professionals gezamenlijk bijdragen aan een sterkere culturele infrastructuur;

Er zijn twee typen projecten waarvoor u een aanvraag kunt indienen:

Voorbeeldstellende projecten

Deze projecten zijn wat betreft inhoud, opzet en/of uitvoering zo aansprekend dat ze op landelijke schaal inspireren. U bent een vernieuwend voorbeeld. En u geeft in uw plan aan hoe u invulling kunt geven aan de voorbeeldfunctie van uw project.

Voor de totale duur van het project kan minimaal € 5.000 en maximaal € 24.999 worden aangevraagd. Het Fonds subsidieert maximaal 50 procent van de totale projectkosten. Er zijn drie aanvraagrondes per jaar.

De sluitingsdata zijn 15 januari, 15 april en 15 september, altijd voor 13.00 uur.

Beeldbepalende projecten

Dit zijn projecten met een landelijke of bovenregionale uitstraling. Verder geldt voor een beeldbepalend project dat het:

- een grote publieke belangstelling trekt
- in nationaal opzicht onderscheidend is vanwege zijn unieke karakter
- op bijzondere wijze bijdraagt aan de zichtbaarheid van actieve participatie in de vrije tijd

Voor de totale duur van het project kan minimaal € 25.000 en maximaal € 80.000 worden aangevraagd. Het Fonds subsidieert maximaal 50 procent van de totale projectkosten. Een project waarvoor u aanvraagt mag drie maanden na de indientermijn van start gaan en mag maximaal 2 jaar duren. Er is één aanvraagronde per jaar.

De sluitingsdatum voor het indienen van een beeldbepalend project is: 15 januari 2016.

Een project waarvoor u aanvraagt mag drie maanden na de indientermijn van start gaan en mag maximaal 2 jaar duren.

Wanneer kunt u géén subsidie aanvragen?

- Voor reguliere of periodiek terugkerende activiteiten van een organisatie, zoals de productie

van een concert, voorstelling of festival en als de realisatie van deze activiteit het doel van het project is

- Voor projecten binnen het onderwijs
- Als u al subsidie ontvangt vanuit de Basisinfrastructuur (BIS)
- Als uw organisatie geen culturele doelstelling heeft

CRITERIA: WAAR WORDT EEN PROJECT OP BEOORDEELD?

Aanvragen worden beoordeeld aan de hand van drie criteria: kwaliteit, samenwerking en effect. Bij elk criterium toetst het Fonds een project op verschillende aspecten. De scores van deze aspecten samen vormen de beoordeling per criterium. Alleen projecten die op alle drie de criteria positief scoren komen voor subsidie in aanmerking.

1. Kwaliteit

- Artistieke of inhoudelijke kwaliteit:

Hier wordt onder meer beoordeeld:

- de kwaliteit van het projectplan: er wordt onder meer getoetst of het project een duidelijke doelstelling bevat en de aanvrager goed onderbouwt waarom hij dit doel in het kader van de versterking van de actieve cultuurparticipatie wil bereiken;
- in welke mate het project bijdraagt aan de doelstelling van het betreffende programmaonderdeel en/of thema;
- hoe het project bijdraagt aan de artistiek-inhoudelijke ontwikkeling van de actieve cultuurparticipatie en de ontwikkeling van de deelnemers;
- of de activiteiten aansluiten bij de doelstelling van het project;
- of de aanvrager over voldoende deskundigheid beschikt om het beoogde doel te bereiken.

- Organisatorische kwaliteit:

Hierbij wordt onder meer bekeken:

- of het projectplan goed doordacht en uitgewerkt is;
- of het projectplan een heldere aanpak en een realistische planning heeft;
- in hoeverre de betrokken uitvoerders ervaring hebben met het succesvol uitvoeren van vergelijkbare projecten.

- De redelijkheid van de begroting:

Bij de beoordeling van de begroting wordt onder meer bekeken of:

- de begroting in het algemeen redelijk is;
- er een redelijke verhouding bestaat tussen het aangevraagde bedrag en de bijdrage van andere financiers;
- de begroting sluitend is en er een onderbouwing is van de gepresenteerde cijfers;
- of de kosten in redelijke verhouding staan tot het beoogde resultaat.

- Relevantie / urgentie van een project:

Hierbij wordt onder meer beoordeeld of de aanvrager goed heeft onderbouwd:

- waarom het van belang is dat het project wordt uitgevoerd;
- dat het project bijdraagt aan het realiseren van de doelstelling van het betreffende programmaonderdeel en/of thema;
- waarom de gekozen aanpak actueel, nieuw en relevant is.

2. Samenwerking:

Het Fonds vindt het van belang dat aanvragers samenwerken met andere partijen. Samenwerking kan een meerwaarde hebben in de ontwerpfase (kennis, hulpbronnen), tijdens de uitvoering (hulpbronnen, capaciteit, leerprocessen) of voor de impact van het project op de maatschappij

(duurzaam effect, overdracht, voorbeeldwerking organiseren).

In dit kader toetst het Fonds projecten op:

- de slagkracht van het project en de organisatie, waarbij onder meer wordt beoordeeld:
- of een samenwerking tot resultaat heeft dat de zichtbaarheid van het project en/of de aanvrager worden vergroot en daarmee de voorbeeldstellende of beeldbepalende werking versterkt;
- of door de samenwerking de mogelijkheden worden uitgebreid om tot het beoogde resultaat te komen;
- of er in voldoende mate sprake is van inhoudelijke uitwisseling tussen amateurs/(erfgoed)vrijwilligers onderling dan wel tussen amateurkunstenaars/(erfgoed)vrijwilligers en professionals;
- in hoeverre er gedurende het project op succesvolle wijze een innovatieve samenwerking met aangrenzende gebieden wordt bewerkstelligd (te denken valt aan de sector sport, natuur- en milieuorganisaties, (lokaal) bedrijfsleven, de sectoren welzijn en zorg, de creatieve industrie, de agrarische sector, et cetera).

3. Effect:

Met deze subsidieregeling wil het Fonds voor Cultuurparticipatie effecten op langere termijn bewerkstelligen door middel van projecten die:

- het aanbod van actieve cultuurparticipatie in de vrije tijd vernieuwen;
- de organisatiestructuur van de actieve cultuurparticipatie versterken;

Het Fonds voor Cultuurparticipatie beoordeelt of een project een bijdrage levert aan een van de hierboven genoemde doelstellingen en het project dus bijdraagt aan de structurele versterking van kunstzinnige activiteiten in de vrije tijd of van (andere) organisaties die zich hiermee bezig houden.

Daarom worden projecten getoetst op:

- duurzame opbrengsten/effect op langere termijn
- verbetering in de aansluiting op de wensen en mogelijkheden van de doelgroep;
- overdraagbaarheid van de aanpak, waarbij onder meer wordt gekeken of de werkwijze en resultaten van een project voor derden beschikbaar zijn.

Deadline aanvraag

15 januari

15 april

15 september

Stichting DOEN/BankGiro Loterij Fonds – <http://www.doen.nl>

Het fonds gelooft dat een groene, sociale en creatieve samenleving haalbaar is.

Algemene richtlijnen

Voor alle aanvragen geldt dat:

- De aanvraag moet passen binnen de algemene context van Stichting DOEN en haar criteria, daarnaast gelden er voor ieder programma specifieke criteria.
- Een aanvraag kan het hele jaar door worden ingediend, maar dient minimaal vier maanden voor de start van het project binnen te zijn bij Stichting DOEN.
- Aanvragen dienen gedaan te worden door middel van het aanvraagformulier.
- Past uw aanvraag niet binnen de doelstellingen en voldoet het project niet aan de criteria, dan wordt de aanvraag met een korte toelichting afgewezen.
- Een aanvraagprocedure neemt in principe vier maanden in beslag

Algemene criteria

Aanvragen komen eventueel in aanmerking voor een bijdrage van DOEN als ze vallen binnen het kader van de volgende criteria:

- De aanvrager is een rechtspersoon (aanvragen van individuen worden niet in behandeling genomen).
- Het initiatief wordt uitgevoerd op basis van een helder en gedegen plan (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden, SMART), waarbij het aannemelijk is dat de binnen het initiatief vooraf (zelf) geformuleerde doelen worden gerealiseerd.
- De begroting en dekking van het initiatief zijn inzichtelijk en realistisch met een reële kosten-batenverhouding.
- Het initiatief kent een transparante governance structuur met duidelijk gescheiden functies.
- De voorgestelde activiteiten bewerkstelligen een structurele ontwikkeling en blijvend effect.
- Het initiatief sluit aan op een aantoonbare behoefte en is goed ingebed.
- Het initiatief heeft een ondernemende aanpak. Dit vertaalt zich bijvoorbeeld in een eigen bijdrage van de initiatiefnemers.
- DOEN besteedt speciale aandacht aan initiatieven die in een pilot- en/of startfase verkeren. Na deze fase, waarin DOEN als katalysator werkt, dient het initiatief uitgebouwd te kunnen worden zonder de steun van DOEN, bij voorkeur via geschikte partners die al bij de startfase betrokken zijn.

Algemene uitsluitingen

DOEN levert geen financiële bijdrage aan:

1. Initiatieven met een louter commerciële doelstelling.
2. Opzichzelfstaand (wetenschappelijk) onderzoek, debatten, seminars, congressen, symposia en conferenties.
3. Bewustwordingscampagnes/activiteiten.
4. Regulier onderwijs, expliciet educatieve projecten en lespakketten.
5. Gezondheidszorg, zorgverlening, eerste lijns hulpverlening (met inbegrip van rechtshulp en reclassering), sanitatie en (drink)water projecten.
6. Noodhulp.
7. Studiebeurzen, stages, studiereizen, studentenuitwisselingen, opzichzelfstaande studentenactiviteiten, groepsreizen, (kinder)vakantie(kampen), (dag) excursies.
8. Jubilea en andere festiviteiten, op zichzelf staande (buurt) activiteiten, feesten en benefiet concerten.
9. Beneficiënten van een van de drie Goede Doelen Loterijen.
10. Opzichzelfstaande (pop)festivals.
11. Aankoop en/of behoud van cultureel erfgoed, plaatsen en/of onderhouden van monumenten en kunstwerken.
12. Opzichzelfstaande restauraties en bouwactiviteiten waaronder renovaties en verbouwingen (tenzij deze investeringen nieuwe arbeids- of (leer)werkplekken voor de doelgroep creëren).
13. Opzichzelfstaande aanschaf van instrumenten, materialen (bijv. nieuwe uniformen), apparatuur, transportmiddelen, inventaris (bijv. computers, kantoorinrichting).
14. Opzichzelfstaande productie van: films, documentaires en tv-series (tenzij expliciet gericht op een of meerdere programma's van DOEN en met uitzendgarantie), cd's, dvd's of cd-roms, boeken, publicaties, magazines, websites.
15. Initiatieven met een primair politieke of religieuze doelstelling en/of achtergrond.
16. Initiatieven van overheden en overheidsinstellingen.
17. Initiatieven van organisaties met een onevenredig groot eigen vermogen: vrije reserve van meer dan 1,5 maal de jaarlijkse uitvoeringskosten.

Wel binnen de criteria maar toch afgewezen?

DOEN krijgt veel meer aanvragen dan zij kan honoreren. Er moeten dus altijd keuzes gemaakt worden. Het kan dan ook voorkomen dat een initiatief wél aan alle criteria voldoet, maar

noodgedwongen tóch wordt afgewezen. De motieven die dan mogelijk een rol spelen zijn:

- Andere initiatieven binnen dezelfde thema's genieten de voorkeur.
- Het budget voor een bepaalde discipline is reeds besteed.
- DOEN financierde reeds één of meerdere vergelijkbare initiatieven en wil deze eerst evalueren voordat nieuwe worden gefinancierd.
- DOEN financierde reeds een groot aantal initiatieven in de betreffende regio en kiest om reden van spreiding voor een ander initiatief.

Deadline aanvraag

Minimaal vier maanden voor aanvang van het project

1.2. (Licht) verstandelijke beperking

Fonds verstandelijk gehandicapten – <http://www.fondsverstandelijkgehandicapten.nl>

Het fonds wilt door middel van financiële steun bieden de volgende doelstellingen bewerkstelligen:

- Het leven van mensen met een verstandelijke beperking leefbaar maken en verrijken.
- Mensen met een verstandelijke beperking hun talenten laten ontwikkelen.
- Participatie en emancipatie van mensen met een verstandelijke beperking stimuleren.

Algemene richtlijnen

Voor de aanvrager

- Aanvragen kunnen alleen worden ingediend door rechtspersonen zonder winstoogmerk, zoals verenigingen en stichtingen. U kunt geen aanvraag namens een derde partij indienen.
- Er komen geen bijdragen beschikbaar voor activiteiten die vallen binnen het reguliere takenpakket van grote zorginstellingen.
- Fonds verstandelijk gehandicapten bekijkt aanvragen van organisaties die grotendeels door de overheid worden gefinancierd extra kritische. Activiteiten die onder de verantwoordelijkheid van de overheid vallen, komen niet voor financiering in aanmerking.
- Wij verstrekken geen bijdragen aan commerciële organisaties en/of voor commercieel gerichte activiteiten.
- Wij wegen de financiële positie van de aanvrager mee. Er worden geen bijdragen verstrekt aan organisaties die zelf ruim over vrije financiële middelen beschikken.
- Wij geven geen bijdragen aan serviceclubs en substantieel fondsenwervende instellingen. Wij begrijpen dat organisaties op verschillende manieren geld moeten werven. Bescheiden fondsenwervende activiteiten vormen dan ook geen probleem. Wanneer een organisatie een CBF-keurmerk voor goede doelen heeft, komt deze niet meer voor financiering in aanmerking (m.u.v. het CBF-keurmerk voor kleine goede doelen).
- Voor de doelgroep
- U kunt alleen aanvragen indienen voor activiteiten en projecten, die bestemd zijn voor meerdere mensen met een verstandelijke beperking. De beperking kan in combinatie zijn met een andere beperking zoals autisme of meervoudige beperkingen.
- Wij verstrekken geen bijdrage aan individuen.
- Voor het project
- U kunt aanvragen indienen voor activiteiten die nog moeten plaatsvinden. Subsiëring achteraf is niet mogelijk.
- Projecten dienen in het Koninkrijk der Nederland georganiseerd te worden en plaats te vinden.
- Het fonds financiert projecten met een begin en eind en overtuigende mogelijkheden voor implementatie. Wij verlenen geen subsidie voor exploitatiekosten, instandhoudingskosten van een organisatie (zoals secretariaats- of bestuurskosten) of kantoorbenodigdheden.
- Een bijdrage in de startkosten is mogelijk als er uitzicht is op structurele financiering na de

startperiode.

- Aanvragen dienen compleet te zijn: een volledig rechtsgeldig ondertekend aanvraagformulier met realistische begroting en realistisch dekkingsplan, uittreksel KvK, statuten, meest recente jaarrekening.
- Aanvrager dient inzicht te geven in financiële gegevens over de vermogenspositie en/of exploitatie van de organisatie.
- Projecten waarvoor bij andere fondsen specifieke regelingen bestaan c.q. geacht kunnen worden te bestaan (ook categorale fondsen) vallen onder de doelstellingen van andere fondsen.
- Van deelnemers aan een activiteit en van aanvragers wordt, indien haalbaar, een redelijke eigen bijdrage verwacht.
- Geen bijdragen voor activiteiten vallend binnen het reguliere takenpakket van de betreffende organisatie zoals exploitatiekosten, instandhoudingskosten van een organisatie (zoals secretariaats- of bestuurskosten) of kantoorbenodigdheden.
- Geen bijdragen ten behoeve van commercieel gerichte activiteiten.
- Geen bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek.

Deadline aanvraag

Sluitingsdata voor het indienen van een aanvraag voor 2016 zijn:

- 18 oktober 2015 (Eerste ronde)
- 14 februari 2016 (Tweede ronde)

Beide aanvraagronden zijn gesloten

Kleinschalige lokale projecten dienen financieel verantwoord te worden binnen 1 kalenderjaar waarin het project is geëindigd + 3 maanden. (Dus als het project geëindigd is in kalenderjaar 2015 dan dient de financiële verantwoording 31 maart 2016 binnen te zijn.) Wanneer dit niet naar behoren is gebeurd neemt het Fonds geen nieuwe aanvragen in behandeling van de desbetreffende aanvrager.

1.3. Overig

Oranje fonds – <http://www.oranjefonds.nl/richtlijnen>

Het fonds geeft financiële bijdragen aan heel uiteenlopende projecten. Het kan gaan om investeringen in bijvoorbeeld een buurt- of opvanghuis maar ook om activiteiten voor jongeren, migranten of ouderen. Zij willen betrokkenheid in de samenleving bevorderen, vinden sociale samenhang belangrijk om eenzaamheid en isolatie te voorkomen van kwetsbare groepen in de samenleving en willen participatie stimuleren onder alle inwoners van het Koninkrijk der Nederlanden, zodat we daadwerkelijk met z'n allen samen verder komen.

Algemene richtlijnen

De volgende zaken steunt het Oranje Fonds niet:

- kortdurende en eendaagse activiteiten;
- projecten die gericht zijn op bevordering van cultuur;
- projecten gericht op het milieu;
- activiteiten die plaatsvinden buiten het Koninkrijk der Nederlanden;
- projecten die (mede) gericht zijn op religieuze doelstellingen;
- activiteiten die puur zijn gericht op bevordering van sport & spel;
- bijdragen voor individuen;
- aankoop of nieuwbouw van huisvesting;
- normale exploitatie van een organisatie (gas, water, verzekeringen, normaal onderhoud, vast personeel, en dergelijke).

Verder geldt het volgende:

- Wij vergoeden geen kosten die al zijn gemaakt. U kunt bij ons alleen financiering vooraf aanvragen;
- Alleen officiële stichtingen of verenigingen kunnen een bijdrage voor apparatuur, inventaris of gebouwen (zogenaamde 'investeringskosten') krijgen;
- Een informele vereniging kan ook voor een bijdrage in aanmerking komen, maar alleen voor activiteiten;
- Het Oranje Fonds is terughoudend met bijdragen voor goederen en inrichtingskosten aan professionele organisaties. We vinden dat deze horen tot de normale bedrijfsvoering en exploitatie van deze organisaties. Voor vrijwilligersorganisaties geldt deze regel minder.

Deadline aanvraag

Niet bekend

6. Topics interviews

6.1. Topics interviews deelvraag twee, poppodia programmeurs

Opdracht van de gemeente – sociaal domein

1. Duycker heeft van de gemeente en het bestuur van het cultuurgebouw de opdracht gekregen om meer te doen met het sociale domein, hebben jullie ook zo'n opdracht gekregen of is dit in uw gemeente niet van toepassing?

Aanbod voor mensen met een LVB

2. Doen jullie iets met de doelgroep mensen met een LVB?
 - a. Zo ja, Wat dan? Hoe gaat dit? Bevalt het? Et cetera.
 - b. Zo nee, Zouden jullie iets met de doelgroep willen doen?
 - Zo ja, heeft u ideeën van wat u zou willen doen?

Aanbod andere 'speciale' doelgroepen

3. Doen jullie iets voor een andere maatschappelijk zwakkere doelgroep? Bijvoorbeeld mensen met een lichamelijke beperking of ouderen met dementie/alzheimer?

De professional

4. Heeft u misschien ervaring uit eerder werk met een maatschappelijk zwakkere doelgroep?
 - a. Zo ja, welke was dit? Wat deed u met deze groep?
5. Bent u bekend met organisaties of activiteiten voor mensen met een LVB?
 - a. Zo ja, kunt u deze benoemen?
6. Wilt u op de hoogte gesteld worden van de bevindingen van dit onderzoek als deze is afgerond?

6.2. Topics interviews deelvraag drie en vier, LVB-professionals

Per topic is er een aantal vragen geformuleerd in het geval dat het interview niet 'soepel' verliep en fungeerden dan ook als een soort back-up.

6.2.1. Deelvraag 3: elementen om aan te sluiten op de doelgroep

Doelgroep

1. Bent u het eens met de volgende definitie voor mensen met een LVB? (**Handout**)
2. Wat zijn de drie meest voorkomende bijkomende problematieken van mensen met een LVB, waar jullie mee werken?

Wensen doelgroep

3. Is er animo onder deze doelgroep om iets muzikaals te doen?
4. Zouden er instrumenten aangepast moeten worden of kunnen de meeste prima overweg met reguliere instrumenten?
5. Is het nodig dat activiteiten in een grote ruimte plaats vinden, mogelijk in verband met afgeleid raken door te dicht op elkaar zitten?

Grootte groep

6. Hoe groot kan een groep maximaal zijn als je met deze groep activiteiten doet?
7. Wat is voor jullie het minimum aantal deelnemers waarvoor jullie het de moeite waard vinden om deel te nemen aan activiteiten buiten de deur?

Duur en tijdstip

8. Wat is de beste duur voor een activiteit met de doelgroep, er van uitgaand dat ze zelf wat gaan doen? : 30-45 minuten, 45-60 minuten, 60-75 minuten, 75-90 minuten, 90-120 minuten. **(Handout)**

Begeleiding

9. Hoe zit het met begeleiding, hoeveel zijn hiervoor nodig bij bijvoorbeeld een groep van ... (maximum benoemde aantal) en bij een groep van ... (minimum benoemde aantal)?
10. In verband met de begeleiding, is overdag of 's avonds handiger?
11. Mixen met cliënten van andere instellingen, ziet u dit zitten of niet?

Praktische informatie/financieel

12. Zouden jullie consumpties in de prijs inbegrepen willen hebben of liever niet?
13. Wat is voor jullie een schappelijke prijs als jullie iets buiten de deur doen met cliënten?

6.2.2. Deelvraag 4: Mogelijkheden huidige aanbod

De volgende vragen zijn schaalvragen, ik beschrijf een aantal activiteiten die Duycker momenteel aan andere doelgroepen aanbiedt. Kan u per activiteit een cijfer geven voor de mogelijkheid om deze activiteit met de doelgroep te doen. 4 is goed voor de doelgroep. 3 is goed te doen wel wat aanpassingen. 2 Twijfelachtig, met veel aanpassingen misschien. 1 is niet mogelijk. **(Handout)**

1. **Artquake workshop: Beats on Barrels.**

Samen het ritme voelen, slaan, rauw en ongelikt zelf muziek maken en ervaren! De deelnemers spelen op oliedrums. Door het grote aantal drums en de eenvoudige sprekende ritmes kom je al snel in de ban van het ritme!

2. **Artquake workshop: Live Music Experience met Bazz.**

Van tevoren weet je niet wat het resultaat zal zijn, maar dat de groep met een deuntje in het hoofd en een lach op het gezicht de workshop verlaat is zeker! Het aanstekelijke enthousiasme van Bazz zorgt er voor dat iedereen meedoet, muzikaal of niet. Heb je het ritmegevoel van een ei? Geen probleem. Klein talentje? Ook goed. Het doel is om de leerlingen het plezier te laten voelen van muziek maken, samenwerken, talent te ontdekken en ontwikkelen. Samen wordt een lied gemaakt en daarbij kiezen zij een akkoordenschema, maken zij kennis met allerlei instrumenten, bedenken zij een tekst en misschien zelfs een bijpassend dansje. Bazz is een door de wol geverfde muzikant, coach, presentator, workshopleider, bandpsycholoog.... Hij is zanger van BAZZOOKAS; met deze en andere bands heeft hij op bijna alle festivals en in de meeste popzalen gespeeld in binnen- en buitenland.

3. **Artquake Workshop: Producing.**

Een workshop waarbij leerlingen met behulp van software eigen beats en muziek in verschillende stijlen leren creëren. Zo worden zij hun eigen beatmaster en leren zij om zelf eigen muziek/beats te maken. O.l.v. bekende producers (o.a. Dj Dano van het Dreamteam en DNA) wordt er gewerkt met het programma Ableton of Audacity. De workshop bestaat uit het leren in welke volgorde een beat kan worden gemaakt, uit welke onderdelen een beat bestaat, welke geluiden er toegepast kunnen worden en hoe je een eindproduct van je creatie kunt maken.

4. **Clever sessions:**

Jamsessie onder leiding van drummer Martijn Klaver samen met bassist Dave Breidenbach. Martijn en Dave zijn professionele muzikanten uit Haarlemmermeer die het voornemen hebben het dak van Duycker af te blazen. Elke week nemen ze bekende gasten uit de muzieksce­ne mee om de basisband te versterken. Zij beloven een hoog muzikaal niveau waarbij verschillende muziekstijlen als R&B, pop, soul, jazz, funk, reggae en latin de revue passeren. De basisband begint met een set als opwarmertje en vanaf de pauze kunnen andere muzikanten meedoen. In die basisband zitten elke week weer andere muzikanten die veel ervaring hebben en vaak bekend zijn in de muzieksce­ne of van TV.

5. **Rollerdisco:**

Een avond lekker dansen op rollerskates. Rolschaatsen aan en swingen maar op funky old- en newschool beats van een professionele plaatjesdraaier. Op zaterdag 30 april organiseren we opnieuw een echte Rollerdisco in de kleine zaal van De Meerse, met een prachtige houten vloer die doet denken aan de echte roller rinks in Amerika! Van 19:30 – 20:00 uur is er een korte rolschaatsworkshop / spoedcursus rollerskatedansen. Iedereen kan meedoen, zonder zich aan te melden. Geheid dat je hierna zonder zorgen door de zaal rolt! De funky discobeats worden verzorgd door DJ Broky B en Soulbrotha.

6.3. Hand-outs – interviews LVB-professionals

6.3.1. Beoordeling van huidige activiteiten voor andere doelgroepen

4: Is goed voor de doelgroep.

3: Is goed te doen wel wat aanpassingen.

2: Twijfelachtig, met veel aanpassingen misschien.

1: Is niet mogelijk.

Artquake workshop: Beats on Barrels

1 2 3 4

Artquake workshop: Live Music Experience met Bazz.

1 2 3 4

Artquake Workshop: Producing.

1 2 3 4

Clever sessions

1 2 3 4

Rollerdisco

1 2 3 4

6.3.2. Definitie mensen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB)

Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) zijn mensen met een IQ tussen de 50 en 70 (Nijgh & Bogerd, 2007). Deze mensen zijn beperkt in zowel denken als leren en hebben moeite met het verwerken van informatie, kunnen niet goed abstract denken en generaliseren. Zij hebben vaak

een beperkt werkgeheugen en hebben vaker een minder brede woordenschat. Er wordt echter niet alleen naar het IQ gekeken maar ook naar het sociale aanpassingsvermogen van de persoon. Pas als iemand niet kan voldoen aan dat wat er van hem verwacht wordt gezien zijn leeftijd en de cultuur waarin hij leeft wordt er gesproken over een LVB. Iemand moet dus beperkt zijn op meerdere levensgebieden, zoals communicatie, zelfzorg, zelfredzaamheid, zelfstandig kunnen wonen, sociale vaardigheden, het opkomen voor zichzelf, werk, gezondheid of veiligheid. Mensen die officieel zwakbegaafd (IQ tussen 70 en 85) zijn maar bijkomende psychosociale problemen hebben worden ook meegerekend als mensen met een LVB (de Beer, 2012).

De mate waarin men met een licht verstandelijke beperking behoefte hebben aan ondersteuning varieert en is afhankelijk van het functioneren, de leefomgeving en bijkomende problematiek zoals leerproblemen of psychiatrische problematiek. Velen mensen met een LVB functioneren prima in de maatschappij en hebben geen professionele ondersteuning nodig. Daarentegen is er wel een groep mensen met een LVB die wel een bijkomende problematiek ervaren, zij vertonen problematisch gedrag en hebben hierdoor (extra) ondersteuning nodig. In dit onderzoek zal het voornamelijk gaan om de groep die wel ondersteuning nodig heeft (Zoon, 2012).

6.3.3. Beste duur voor een activiteit

30-45 minuten 45-60 minuten 60-75 minuten

75-90 minuten

90-120 minuten

7. Verbatims

7.1. Legenda van codering

Bij het coderen en analyseren van de verbatims, die gemaakt zijn aan de hand van de audio opname van de interviews, is gebruik gemaakt van kleur codes. Bij alle interviews hebben de stukken tekst die bij een bepaalde topic hoorde de bijbehorende kleur gekregen. De codes zullen hieronder weergegeven worden in de coderingslegenda's.

7.1.1. Coderingslegenda interviews deelvraag 2

Kleurcode	Topic
Rood	Opdracht gemeente
Blauw	Aanbod
Groen	Speciale info poppodium
Geel	Financieel
Oranje	Overig

7.1.2. Coderingslegenda interviews deelvraag 3 en 4

Kleurcode	Topic
Rood	Doelgroep
Blauw	Grootte groep
Groen	Duur
Geel	Begeleiding
Oranje	Praktische informatie/financieel
Paars	Overig
Gemarkeerd	Mogelijkheden huidige aanbod
Geel	1. Beats
Groen	2. Bazz
Lichtblauw	3. Producing
Roze	4. Clever
Rood	5. Roller
Donkerblauw	6. Theater

Alle verbatims zijn terug te vinden op de bijgeleverde Cd-rom